

लघुसिद्धान्तकौमुदी - 2

अथाजन्तपुँल्लिङ्गाः ।

116. अर्थवदधातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् 1/2/45॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अर्थवत् शब्द स्वरूपम् धातु / प्रत्ययम् / प्रत्ययान्त भिन्न => प्रातिपदिकं संज्ञा

अर्थवत् 11 , अधातुः 11 , अप्रत्ययः 11 , प्रातिपदिकम् 11॥

* धातुं प्रत्ययं प्रत्ययान्तं च वर्जयित्वाथर्ववच् छब्दस्वरूपं प्रातिपदिकसंज्ञं स्यात्।

தாத்து. பிரத்தியயம் மற்றும் பிரத்தியன்தம் இவைகள் நீக்கி மற்ற பொருள் உள்ள சொற்கூட்டமானது பிராதிபதிக்கம் என்ற பெயரை அடையும்

117. कृत्तद्धितसमासाश्च 1/2/46॥ (संज्ञा सूत्रम्)

कृत् अन्तम् / तद्धित अन्तम् / समासम् => प्रातिपदिकं संज्ञा

@ प्रातिपदिकम् 1/2/45।

कृत्-तद्धित-समासाः ¹³ , च ⁰ , प्रातिपदिकम् ¹³ ।

* कृत्तद्धितान्तौ समासाश्च तथा स्युः।

கிருத் அன்த்தம் மற்றும் தாத்திதான்தம் மற்றும் சமாசங்களுக்கும்

118. स्वौजसमौट्छष्टाभ्याम्भिस्डेभ्याम्भ्यस्डसिभ्याम्भ्यस्डसोसाम्द्योस्सुप् 4/1/2॥ (विधि सूत्रम्)

சு औ जस् / अम् औट् शस् / टा भ्याम् भिस् / डे भ्याम् भ्यस् / डसि भ्याम्
भ्यस् / डस् ओस् आम् / डि ओस् सुप् => सुप्

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2, इयाप्रातिपदिकात् 4/1/1।

सु-औ-जस् अम्-औट्-शस् टा-भ्याम्-भिस् डे-भ्याम्-भ्यस् डसि-भ्याम्-भ्यस् डस्-
ओस्-आम् डि-ओस्-सुप् ¹¹, प्रत्ययः ¹¹, परश्च ¹¹, इयाप्रातिपदिकात् ⁵¹ ।

* सु औ जसिति प्रथमा। अमौट् शसिति द्वितीया। टा भ्याम् भिसिति तृतीया। डे
भ्याम् भ्यसिति चतुर्थी। डसि भ्याम् भ्यसिति पञ्चमी। डसोसामिति षष्ठी। डि ओस्
सुपिति सप्तमी।

முதல் வேற்றுமை - சு औ ஜஸ்
இரண்டாம் வேற்றுமை - அம் औட் ஶஸ்
மூன்றாம் வேற்றுமை - டா ஶ்யாம் பிஸ்
நான்காம் வேற்றுமை - டே ஶ்யாம் ப்யஸ்
ஐந்தாம் வேற்றுமை - டசி ஶ்யாம் ப்யஸ்
ஆறாம் வேற்றுமை - டஸ் ஓஸ் ஆம்
ஏழாம் வேற்றுமை - டி ஓஸ் சுப்

இவைகள் ஏழும் ஏழு வேற்றுமைகளின் பிரத்யயம் (வினை எச்சம்)
ஆகும்.

119. ड्याप्रातिपदिकात्॥ (अधिकार सूत्रम्)

डी / आप् / प्रातिपदिकम् => सुप्

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2।

डी-आप्-प्रातिपदिकात् ⁵¹ ।

ढि (डी) பிரத்யயன்தமும் (डीप् डीष् डीन् - ढिप्, ढिष्, ढिन्) ஆப் (आप्) பிரத்தியன்தமும் (टाप् दाप् चाप् दाप्, दाप्, साप्) இவை மற்றும் பிராதிப்தித்தோடு ஸுப் (सुप्) உண்டாகும்.

இந்த சூத்திரன் அதிகாரம் 4-1-1 முதல் 5-4-160 வரை ஆகும்.

120. प्रत्ययः 3/1/1॥ (अधिकार सूत्रम्)

प्रत्यय => अधिकारम् ३/४/५ अध्यायम्

प्रत्ययः 11।

மூன்று , நான்கு மற்றும் ஐந்தாம் அத்யாயங்களில் வரும் எந்த பதிலீடுகளும் (விதானங்களும்) பிரத்தியம் என்ற பெயர் அடைகின்றது.

இந்த சூத்திரத்தின் அதிகாரம் 3-1-1 முதல் 5-4-160 வரை ஆகும்.

121. परश्च 3/1/2॥ (अधिकार सूत्रम्)

प्रत्यय => परः

@ प्रत्ययः 3/1/11

परः ¹¹, च ⁰।

* इत्यधिकृत्य इयन्तादाबन्तात् प्रातिपदिकाच् च परे स्वादयः प्रत्ययाः स्युः।

பிரத்தியங்கள் பரத்தில் ஆகும்.

இந்த சூத்திரத்தின் அதிகாரம் 3-1-2 முதல் 5-4-160 வரை ஆகும்.

122. सुपः 1/4/103॥ (संज्ञा सूत्रम्)

सुप् => एकवचनम्, द्विवचनम्, बहुवचनम्

@ त्रीणि त्रीणि 1/4/101, एकवचनद्विवचनबहुवचनान्येकशः 1/4/102।

सुपः ⁶¹, त्रीणि ¹³, त्रीणि ¹³, एकवचनद्विवचनबहुवचनानि ¹³, एकशः ⁰।

* सुपस्त्रीणि त्रीणि वचनान्येकशः एकवचनद्विवचनबहुवचनसंज्ञानि स्युः।

सुप् ஆனது மூன்று மூன்று வசனங்களாக ஒருமை, இருமை, பன்மை என்ற பெயரினை அடையும்.

123. द्व्येकयोर्द्विवचनैकवचने 1/4/22॥ (नियम सूत्रम्)

द्वित्वम् / एकत्वम् => द्विवचनम् / एकवचनम्

द्व्येकयोः ⁷¹, द्विवचनैकवचने ¹²।

* द्विवैकत्वयोरेते स्तः।

இரண்டு மற்றும் ஒன்று என்ற எண்ணிக்கை குறிக்கும் நிலையில் **द्विवचनम्** மற்றும் **एकवचनम्** ஆகும்.

124. विरामोऽवसानम् 1/4/110॥ (संज्ञा सूत्रम्)

वर्णम् अभावम् => विरामम् (अवसानम्)

विरामः ¹¹ , अवसानम् ¹¹ ।

* वर्णानामभावोऽवसानसंज्ञः स्यात्। रुत्वविसर्गौ। रामः।

வர்ணங்களின்யின்மை அவசாணம் என்ற பெயரினை அடையும்.

राम - இதில் **स्** சேரும் போது, இந்த **स्** சை தொடர்ந்து அவசாணமான வர்ணங்களின்மையால் இந்த **स्** ம் ஆனது **खरवसानयोर्विसर्जनीयः** எந்த சூத்திரத்தினால் விசர்க்கம் ஆகி ரூபம் **रामस्** - **रामः** ஆகும்.

இதற்கு முன் **ससजुषो रुः** என்ற சூத்திரத்தினால் **स्** - **र्** ஆகி பின் விசர்க்கம் ஆகும்.

125. सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ 1/2/64॥ (विधि सूत्रम्)

एकविभक्ति & समानरूपम् => एकरूपम् अवशेषम्

सरूपाणाम् ⁶³, एकशेषः ¹¹, एकविभक्तौ ⁷¹।

* एकविभक्तौ यानि सरूपाण्येव दृष्टानि तेषामेक एव शिष्यते।

ஒரே வேற்றுமையில் உள்ள சொற்க்களானது சமான (அதே) ரூபத்தில் இருந்தால் அவைகளின் ஒன்று மட்டுமே பாக்கி இருக்கும்.

126. प्रथमयोः पूर्वसवर्णः 6/1/102॥ (विधि सूत्रम्)

अक् + अच् => अक् सवर्ण दीर्घम् (प्रथमा & द्वितीया)

@ संहितायाम् 6/1/72, अचि 6/1/77, एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, अकः, दीर्घः 6/1/101।

प्रथमयोः ⁶², पूर्वसवर्णः ¹¹, संहितायाम् ⁷⁷, अचि ⁷¹, एकः ¹¹, पूर्वपरयोः ⁶², अकः ⁵¹, दीर्घः ¹¹।

* अकः प्रथमाद्वितीययोरचि पूरवस्वर्णदीर्घ एकादेशः स्यात् । इति प्राप्ते ॥

अक् ஆனது முதல் மற்றும் இரண்டாம் வேற்றுமைகளின் அच् தொடரும் பொழுது பூர்வசவர்ணம் (पूर्वसवर्णम्) தீர்க்கமாகி ஏகாதேசமாக ஆகும்.

राम राम औ - राम औ (सरूपनामेकशेष एकविभक्तौ) இங்கு அக் னை அच् தொடருவதால் பிரகிருத சூத்திரத்தின் படி தீர்க்கம் ஆகும் நிலையில்.

127. नादिचि 6/1/104॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

अ वर्णम् + इच् => न पूर्वसवर्ण दीर्घम्

@ अकः, दीर्घः 6/1/101, एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, पूर्वसवर्णः 6/1/102 ।

न⁰ , आत्⁵¹ , इचि⁷¹ , एकः¹¹ , पूर्वपरयोः⁶² , दीर्घः¹¹ , पूर्वसवर्णः¹¹ ।

* आदिचि न पूर्वस्वर्णदीर्घः । वृद्धिरेचि । रामौ ॥

அ (அ) வர்ணத்தினை தொடரும் பொழுது இச் (इच्) வரும் ஆனால் தீர்க்கம் ஆகாது.

இந்த சூத்திரம் முன் சூத்திரத்திற்கு அபவாதம். அதனால் राम + औ பூர்வதீர்க்கம் ஆகாது. இந்த நிலையில் वृद्धिरेचि வந்து अ விற்க்கும் औ க்கும் ஏகாதேசமாக रामौ என்று ரூபம் சித்தம் ஆகின்றது.

128. बहुषु बहुवचनम् 1/4/21॥ (नियम सूत्रम्)

बहुत्वम् => बहुवचनम्

बहुषु⁷³ , बहुवचनम्¹¹ ।

* बहुत्यविवक्षायां बहुवचनं स्यात्।

பன்மையை குறிப்பதற்கு பகுவசணம் ஆகும்.

129. चुटू 1/3/7॥ (संज्ञा सूत्रम्)

प्रत्यय आदि चुँ / टुँ => इत् संज्ञा

@ इत् 1/3/2, आदिः 1/3/5, प्रत्ययस्य 1/3/6।

चुटू ¹² , इतौ ¹² , आदिः ¹² , प्रत्ययस्य ⁶¹।

* प्रत्याद्यौ चुटू इतौ स्तः।

பிரத்யயத்தின் ஆதியில் வரும் च வர்கம் மற்றும் ट வர்க்கம் इत् என்ற பெயரை அடைகின்றது.

राम + जस् இந்த நிலையில் चुटू ஆகி राम + अस् என்று கிடைக்கும்.

130. विभक्तिश्च 1/4/104॥ (संज्ञा सूत्रम्)

सुप् / तिङ् => विभक्ति संज्ञा

@ तिङ् 1/4/101, सुपः 1/4/103 ।

विभक्तिः ¹¹ , च ⁰ , तिङ् ¹¹ , सुपः ¹¹ ।

* सुप्तिडौ विभक्तिसंज्ञौ स्तः

सुप् மற்றும் तिङ் ற்க்கும் விபக்தி என்ற பெயர் ஆகின்றது.

सुबन्त மற்றும் तिङन्त க்கு सुप्तिङन्तं पदम् என்ற சூத்திரத்தினால் பதம் என்கின்ற சஞ்யா (பெயர்) ஆகின்றது. பின்னர் प्रत्ययः என்ற சூத்திரத்தினால் பிரத்தியயம் என்ற பெயரும். இந்த சூத்திரத்தினால் विभक्ति என்ற பெயரும் सुप् க்கும் तिङ் க்கும் கிடைக்கிறது.

131. न विभक्तौ तुस्माः 1/3/4॥ (संज्ञा सूत्रम्)

विभक्ति तुँ /स्/म् => न इत्

@ इत् 1/3/2 ।

न⁰, विभक्तौ⁷¹, तुस्माः¹³, इत्¹³।

* विभक्तिस्थास् तवर्गसकारमकाराः नेतः। इति सस्य नेत्वम्। रामाः।

விபக்தியில் இருக்கும் த (त) வர்க்கம் ஸ் (स्) மற்றும் ம் (म्) இவைகள் இத் (इत्) ஆக்கூடாது.

என்பதால் அஸ் உடைய ஸ் ம் ஹலந்த்யம் சூத்திரத்தினால் லோபம் ஆவது இல்லை என்றால் பிருக்கிருத்த சூத்திரத்தினால் இது ஹலந்த்யம் த்திற்கு அபவாத சூத்திரம் ஆகும்.

राम + अस् இந்த நிலையில் प्रथमयोः पूर्वसवर्णः வரும் ससजुषो रुः வினால் ஸ் க்கு र् ஆகி பின் खरवसानयोर्विसर्जनीयः இதனால் र् ம் விசர்க்கம் ஆகும் राम + अः - रामाः ॥

132. एकवचनं सम्बुद्धिः 1/3/49॥ (संज्ञा सूत्रम्)

संबोधनम् प्रथमा एकवचनम् => संबुद्धिः

@ सम्बोधने 2/3/47, प्रथमाया 2/3/46 ।

सम्बोधने ⁷¹ , प्रथमाया ⁶¹ , एकवचनं ¹¹ , सम्बुद्धिः ¹¹ ।

* सम्बोधने प्रथमाया एकवचनं सम्बुद्धिसंज्ञं स्यात्।

விளிவேற்றுமையில் முதல் வேற்றுமையின் ஒருமையானது சம்புத்தி என்ற பெயரை அடையும்.

133. यस्मात् प्रत्ययविधिस्तदादि प्रत्ययेऽङ्गम् 1/4/13॥ (संज्ञा सूत्रम्)

शब्द स्वरूपम् + प्रत्ययम् => अङ्गम्

यस्मात् ⁵¹ , प्रत्ययविधिः ¹¹ , तदादि ¹¹ , प्रत्यये ⁷¹ , अङ्गम् ¹¹ ।

* यः प्रत्ययो यस्मात् क्रियते तदादि शब्दस्वरूपं तस्मिन्नङ्गं स्यात्।

எந்த பிரத்தியயத்தினை எதனோடு செய்கின்றோமோ அதன் பகுதியானது விசுதி பிரத்தியய அங்கம் என்ற பெயரை அடையும்.

134. एङ्ह्रस्वात्सम्बुद्धेः 6/1/69॥ (विधि सूत्रम्)

एङ् / ह्रस्व अन्त अङ्गम् + सम्बुद्धि हल् => लोपम्

@ लोपः 6/1/66, हल् 6/1/68।

एङ्ह्रस्वात् ⁵¹ , सम्बुद्धेः ⁶¹ , लोपः ¹¹ , हल् ¹¹ , अङ्गात् ⁵¹ ।

* एङ् न्ताङ्गस्वान्ताङ्गाङ्गुल्लुप्यते सम्बुद्धेश्चेत् । हे राम । हे रामौ । हे रामाः ॥

ஏங் (एङ्) அன்தமானதும் குறில் அன்தமுடையதுமான அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் ஹல் (हल्) ஆனது சம்புத்தியில் மட்டும் லோபம் ஆகின்றது.

राम सु - एकवचनं सम्बुद्धि

उपदेशेऽजनुनासिक इत् - एङ् ह्रस्वात्सम्बुद्धिः இதனால் நமக்கும் ரூபம் राम ஆகி. பின் हे राम ஆகும்.

राम औ - द्विवचन सम्बोधनम्

प्रथमयोः पूर्वसवर्णः - नादिचि - वृद्धिरेचि இதனால் रामौ ஆகி , हे रामौ என்று ஆகும்.

राम जस् - बहुवचन सम्बोधनम्

चुट्ट - हलन्त्यम् - न विभक्तौ तुस्माः - ससजुषो रुः - खरवसानयोर्विसर्जनीयः இதனால் ரூபம் रामा: என்று ஆகி हे रामा: ஆகும்.

135. अमि पूर्वः 6/1/107॥ (विधि सूत्रम्)

अक् + अम् (अच्) => पूर्वरूपम् एकादेशम्

@ एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, अकः 6/1/101 , अचि 6/1/77 ।

अमि ⁷¹ , पूर्वः ¹¹ , एकः ¹¹ , पूर्वपरयोः ⁶¹ , अकः ⁵¹ , अचि ⁷¹ ।

* अकोऽभ्यचि पूर्वरूपमेकादेशः । रामम् । रामौ ॥

அக் (अक्) யினை தொடர்ந்து அம் (अम्) உடைய அச் (अच्) வருமானால் பூர்வரூபம் ஏகாதேசமாகும்.

राम + अम्

இங்கு अकः सवर्णे दीर्घः - प्रथमयोः पूर्वसवर्णम् - अमि पूर्वः முதல் இரண்டும் அபவாத சூத்திரம். अमि पूर्वः யினால் ரூபம் रामम् என்று கிடைக்கிறது.

राम + ओट्

இங்கு हलन्त्यम् - अकः सवर्णे दीर्घः - प्रथमयोः पूर्वसवर्णम् - नादिचि - वृद्धिरेचि இதனால் ரூபம் रामौ என்று சித்தம் ஆகின்றது.

136. लशक्वतद्धिते॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अतद्धित प्रत्यय आदि ल / श / कुँ => इत्

@ इत् 1/3/2, आदिः 1/3/5, प्रत्ययस्य 1/3/6।

लशकु 11 , अतद्धिते 71 , इत् 11 , आदिः 11 , प्रत्ययस्य 61 ।

* तद्धितवर्जप्रत्ययाद्या लशक्वर्गा इतः स्युः।

தத்தித்தமாக இல்லாத பிரத்தியங்களின் ஆதியில் வரும் ல.ஷ மற்றும் க (ल श क) வாக்கம் ஆனது இத் (इत्) ஆகும்.

राम शस् இங்கு பிரகிருத்த சூத்திரத்தினால் श लोपम् ஆகி राम अस् உள்ள நிலையில் प्रथमयोः पूर्वसवर्णम् தினால் रामास् ஆகி இங்கு स् - ஆனது हलन्त्यम् தினால் லோபம் ஆகும் ஆனால் न विभक्तौ तुस्माः இதனால் தடைசெய்யப்படுகிறது. இந்த நிலையில் அடுத்த சூத்திரம் வரும் (இங்கு விசர்கமும் ஆகாது)

137. तस्माच्छसो नः पुंसि 6/1/103॥ (विधि सूत्रम्)

पूर्व सवर्ण दीर्घ + स् (शस्) => न् (पुम्)

@ पूर्वसवर्णः 6/1/102।

तस्मात्⁵¹ , शसः⁶¹ , नः¹¹ , पुंसि⁷¹ ।

* पूर्वसवर्णदीर्घात्परो यः शसः सस्तस्य नः स्यात्पुंसि ॥

பூர்வசவரண தீர்க்கம் ஆன ஷஸ் (शस्) உடைய ஸ் (स्) த்திற்கு ந் (न्) ஆகும் ஆண்பாலில் மட்டும்

रामास् இந்த நிலையில் பிரகிருத்த சூத்திரத்தினால் स् த்திற்கு न् ஆதேசமாக வரும். அதனால் ரூபம் रामान् என்று சித்தமாகும் நிலையில் அடுத்த சூத்திரம்.

138. अट्कुप्वाड्नुम्व्यवायेऽपि 8/4/2॥ (विधि सूत्रम्)

र् / ष् + ... (अट् / कुँ / पुँ / आड् / नुम्) ... + न् => ण्

@ रषाभ्यां नो णः 8/4/11

अट्कुवाड्नुव्यवाये ⁷¹, अपि ⁰, रषाभ्यां ⁵², नः ⁶¹, णः ¹¹, समानपदे ⁷¹ ।

* अट् कवर्गपवर्गआड्नुमेतैर् व्यस्तैर्यथासम्भवं मिलितैश् च व्यवधानेऽपि रषाभ्यां परस्य नस्य णः समानपदे । इति प्राप्ते ।

அட். (அட்) க (क) வர்ணம் ப (प) வர்ணம் ஆங் (आड्) மற்றும் நும் (नुम्) இவைகளால் பிரிக்கப்பட்டிருந்தாலும் ர் (र) மற்றும் ஷ் (ष्) த்தினை தொடர்ந்து வரும் ந் (न्) னானது ண் (ण) ஆகும் ஒரே சொல்லில் பதம் இருக்கும் போது.

என்பதால் ந் ஆனது रामान् என்ற न् . ण् ஆகும் நிலையில் र् + आ (अट्) + म् (पुँ) + आ (अट्) + न् என்ற நிலையில் அடுத்த சூத்திரம்.

139. पदान्तस्य 8/1/37॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

पदान्त न् => ण् न

@ रषाभ्यां नो णः 8/4/1, न 8/4/34।

पदान्तस्य ⁶¹, नः ⁶¹, णः ¹¹, न ⁰ ।

* नस्य णो न। रामात्।

பதான்தத்தில் உள்ள ந் (न्) மானது ண் (ण्) ஆகாது.

என்பதால் இரண்டாம் வேற்றுமையின் பன்மையானது **ரामान्** என்று ரூபம் ஆகும்.

राम + शस् = रामान्

हलन्त्यम् - न विभक्तौ तुस्माः - लशक्वतद्धिते - प्रथमयोः पूर्वसवर्णः - तस्माच्छसो नः पुंसि - अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि - पदान्तस्य இந்த சூத்திரங்களால் இரண்டாம் வேற்றுமையின் பன்மை சித்தம் ஆகின்றது.

140. टाडसिडसामिनात्स्याः 7/1/12॥ (विधि सूत्रम्)

टा / डसि / डस् => इन / आत् / स्य

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतः 7/1/9।

अतः ⁵¹, अङ्गात् ⁵¹, टाडसिडसाम् ⁶³, इनात्स्याः ¹³ ।

* अदन्ताद्वादीनामिनादयः स्युः । णत्वम् । रामेण ॥

அத் (अत्) அன்த அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் டா, டஸி மற்றும் டஸ் (टा डसि डस्) இவைகளுக்கு இன, ஆத், மற்றும் ஸ்ய (इन् आत् स्य) ஆகியவைகள் ஆகும்.

राम + टा என்ற நிலையில் பிருக்கிருத்த சூத்திரத்தினால் टा முதலியவின் இடத்திற்கு इन , आत् , स्य ஆகும். இங்கு टा க்கு इन என்று यथासंख्यमनुदेशः समानाम् இதுபடி பின் राम + इन என்பது गुण ஆகி रामेण ஆகும் நிலையில் அடுத்த अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि சூத்திரத்தினால் பதான்தமாக அல்லாத न् ம் ण्

ஆகிரூபம் ராமேண என்று கிடைக்கின்றது.

141. सुपि च 7/3/102॥ (विधि सूत्रम्)

अत् + यञ् आदि सुप् => दीर्घम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतो दीर्घो यञि 7/3/101 ।

सुपि ⁷¹, च ⁰, अङ्गस्य ⁶¹, अतः ⁶¹, दीर्घः ¹¹, यञि ⁷¹ ।

* यजादौ सुपि अतोऽङ्गस्य दीर्घः। रामाभ्याम्।

யஞ் (யஞ்) ஆதியில் உள்ள ஸுப் (சுப்) ஆனது தொடரும் பொழுது அத் (அத்) அன்த அங்கமானது தீர்க்கமாகும்.

राम् + भ्याम् - रामाभ्याम्

இந்த இடத்தில் யஞ் ஆன ஸுப் தொடர்வதால் இந்த சூத்திரத்திரத்தின் படி பூர்வத்தில் உள்ள அ காரம் தீர்க்கமாகும் அதனால் நமக்கு ரூபம் சித்தம் ஆகின்றது.

142. अतो भिस ऐस् 7/1/9॥ (विधि सूत्रम्)

अदन्त अङ्गम् + भिस => ऐस्

@ अङ्गस्य 6/4/1 ।

अतः ⁵¹, भिसः ⁶¹, ऐस् ¹¹, अङ्गस्य ⁵¹।

* अनेकाल्शित्सर्वस्य । रामैः ॥

அத் (अत्) அன்த அங்கமானதினை தொடரும் பிஸ் (भिस्) க்கு பதிலாக ஐஸ் (ऐस्) ஆதேசமாக வரும்.

अनेकाल्शित्सर्वस्य என்ற சூத்திரத்தின் படி அனேக हल् உடையதாக இருப்பதால் ऐस् ஆனது भिस् முழுவதற்குமாகும்.

राम भिस् - रामैः

இங்கு கூறப்பட்ட भिस् க்கு ஆதேசமாக ऐस् வருவதால் राम ऐस् ஆகி वृद्धि ஆகி रामैस् ஆகும். பின் ससजोषो रुः இதனால் खरवासनयोर्विसर्जनीयः ஆகி रुत्वम् விசர்க்கமாகும்.

143. डेर्यः 7/1/13॥ (विधि सूत्रम्)

अदन्त अङ्गम् + ड => य

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतः 7/1/9।

डेः 61 , यः 11 , अतः 51 , अङ्गात् 51 ।

* अतोऽङ्गात्परस्य डे यदिशः ॥

अत् (அத்) அன்த அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் डे (வே) விற்கு य (ய) ஆதேசமாகும்.

राम + डे என்ற நிலையில் डे க்கு य வரும் பிருக்கிருத்த சூத்திரத்தின் படி

அதனால் **ராம + ய** உண்டாகி இந்த நிலையில்.

144. स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ 1/1/53॥ (परिभाषा सूत्रम्)

स्थानि = आदेश => न अल् विधौ

स्थानिवत् ⁰ , आदेशः ¹¹ , अनल्विधौ ⁷¹ ।

* आदेशः स्थानिवत् स्यान् न तु स्थान्यलाश्रयविधौ। इति स्थानिवत्त्वात् सुपि चेति दीर्घः। रामाय। रामाभ्याम्।

ஆதேசமானது எங்கு எந்த ஸ்தானத்தில் உண்டாகின்றதோ அதை போலவே தன்மையுடையது என்று ஆகும். ஆனால் **அல்** (அல்) சார்ந்த விதிகளுக்கு இந்த நியமம் இல்லை.

இதனால் **ராம ய** என்பதில் **ய** வானது **சுபு** ஸ்தானத்தில் வருவதால் **சுபி ச** என்ற சூத்திரபடி தீர்க்கம்மாகி **ராமாய** என்று ஆகும்.

அடுத்தது **ராம ஶ்யாம்** இருமையில் இங்கு **சுபி ச** வந்து பூர்வ அகாரத்தை தீர்க்கம் செய்வதால் **ராமாஶ்யாம்** என்று ரூபம் சித்தமாகின்றது..

145. बहुवचने झल्येत् 7/3/103॥ (विधि सूत्रम्)

अदन्त अङ्गम् + बहुवचन झल् => एत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतः 7/3/102, सुपि 7/3/102।

अङ्गस्य ⁶¹ , अतः ⁶¹ , बहुवचने ⁷¹ , झलि ⁷¹ , सुपि ⁷¹ , एत् ¹¹ ।

* झलादौ बहुवचने सुप्यतोऽङ्गस्यैकारः । सुपि किम्? पचध्वम्।

झल् (ஜல்) ஆதியை உடைய பகுவசணத்தில் (பன்மையின்) - सुप् (ஸுப்)
தொடரும் பொழுது अत् (அத்) அங்கத்திற்கு ए (ஏ) ஆகும்.

அடுத்தது राम भ्यस् இருமையில் राम भ्यः ஆகி இங்கு பி துவினால்

रामेभ्यः என்று ரூபம் சித்தமாகின்றது..

सुपि என்பது ஏதனால் கூறப்பட்டது என்றால் पचध्वम् என்பதில் ध्वम्
என்பது झल् ஆதியாக உள்ள பகுவசணம் ஆனாலும் இது திங் ஆனதால் सुप्
அல்லாததால் இங்கு पच என்பதில் உள்ள अ விற்கு ए ஆகாமல் पचध्वम्
என்றேயாகும். இல்லையென்றால் पचेध्वम् என்று தவறான ரூபம் உண்டாகும்.

पचध्वम् (நீங்கள் எல்லோரும் சமையுங்கள்)

146. वाऽवसाने 8/4/56 ॥ (विधि सूत्रम्)

अवसानम् + झल् => चर् (वा)

@ झलां 8/4/53, चर् 8/4/54।

अवसाने ⁷¹ , झलां ⁶³ , चर् ¹¹ , वा ⁰ ।

* अवसाने झलां चरो वा। रामात्, रामाद्। रामाभ्याम्, रामेभ्यः। रामस्य।

அவசாணத்தில் உள்ள (கடைசியில்) झल् (ஐல்) யிற்கு பதில் चर् (சர்) வரலாம்.

राम ङसि என்பதில் टाङसिङ्सामिनात्स्या: என்ற சூத்திரத்தினால் ङसि க்கு आत् வந்து रामात् என்று ஆகிய நிலையில் பிருகிருத்த சூத்திரத்தின் படி चर् விகல்பமாக ஆவதால் झलां जशोऽन्ते வினால் ரூபம் இரண்டு ஆகும் रामात् ॥ रामाद् ॥

राम भ्याम् இதில் உள்ள यञ् க்கு முன் உள்ள अ காரத்திற்கு सुपि च சூத்திரத்தின் படி தீர்க்கம் ஆவதால் ரூபம் रामाभ्याम् என்று ஆகும்.

राम भ्यस् இங்கு बहुवचने झल्येत् என்ற சூத்திரத்தின் படி அங்கத்தின் अ த்திற்கு ए வரும் அதனால் रामेभ्यस् ஆகி स् ம் र् ம் ஆகி र् ம் : விசர்க்கம் ஆகும் இதனால் ரூபம் रामेभ्यः என்று சித்தமாகும்.

राम ङस् என்பதில் टाङसिङ्सामिनात्स्या: வினால் ङस क்கு பதில் स्य வரும் அதனால் ரூபம் रामस्य என்று சித்தமாகின்றது.

147. ओसि च 7/3/104॥ (विधि सूत्रम्)

अदन्त अङ्गम् + ओस् => एत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतः 7/3/101, एत् 7/3/103 ।

ओसि⁷¹ , च⁰ , अतः⁶¹ , अङ्गस्य⁶¹ , एत्¹¹ ।

* अतोऽङ्गस्यैकारः। रामयोः।

अत् (அத்) அன்த அங்கமானது ए (ஏ) ஆகும் ओस् (ஓஸ்) தொடரும் பொழுது.

राम ओस् இந்த சூத்திரத்தின் படி रामे ओस् ஆகி एचोऽयवायाव: வினால் राम्
अय् ओस् ஆனது रामयोस् ஆகி ससुजुषो रु: மற்றும் खरवसानयोर्विसर्जनीयः
னால் ரூபம் रामयो: என்றாகும்.

148. ह्रस्वनद्यापो नुट् 7/1/54 ॥ (विधि सूत्रम्)

ह्रस्व नदी आप अन्त + आम् => नुट्

@ आमः 7/1/52 ।

ह्रस्वनद्यापः⁵¹ , आमः⁶¹ , अङ्गात्⁵¹ , नुट्¹¹ ।

* ह्रस्वान्तान् नद्यन्तादाबन्ताच् चाङ्गात् परस्य आमो नुडागमः।

ह्रस्व (ஹ்ரஸ்வ) மற்றும் नदी (நதி) மற்றும் आप् (ஆப்) அன்தமுடைய
அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் आम् (ஆம்) க்கு नुट् (நுட்) ஆகமமாக வரும்.

குறில் அன்தமாகவுடைய **नदी** அன்தம் **यूस्त्रयाख्यौ नदी** என்பதனால் உண்டாகும் பெயர். **आप्** என்பது முன்பு கூறியபடி **टाप् चाप्** மற்றும் **डाप्**

राम आम् என்ற நிலையில் பிருகிருத்த சூத்திரத்தினால் **नुट्** ஆகமத்தால். மற்றும் **आद्यन्तौ टकितौ** என்பதினால் ஆதியில் ஆகி **राम नाम्** என்ற நிலையில்.

149. नामि 6/4/3॥ (विधि सूत्रम्)

अजन्त अङ्गम् + नाम् => दीर्घम्

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 1/2/28।

नामि ⁷¹, अङ्गस्य ⁶¹, दीर्घः ¹¹ ।

* अजन्ताङ्गस्य दीर्घः। रामाणाम्। रामे। रामोः। एत्वे कृते॥

नाम् (நாம்) தொடரும்பொழுது **अच्** (அச்) அன்த அங்கமானது தீர்க்கமாகும்.

இங்கு பிருக்கிருத்த சூத்திரத்தினால் **रामा नाम्** என்று ஆகி **अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि** யினால் **न्** ஆனது **ण्** ஆகி **रामाणाम्** என்று ரூபம் சத்தமாகின்றது.

राम ङि இங்கு **लशक्वतद्धिते** யினால் **राम इ** ஆகி **गुण** ஆகி **रामे** என்ற ரூபம் ஆகின்றது.

राम ओस् இங்கு ओसि च யினால் राम् ए ओस् ஆகி பின் एचोऽयवायाव: யின் राम् अय् ओस् இங்கு रामयोस् ஆகி பின் स् ம் र् ஆகி र् ம் : விசர்கமாகும் அதனால் ரூபம் रामयो:

राम सुप् என்ற நிலையில் हलन्त्यम् ஆகி राम सु என்ற நிலையில் बहुवचने झल्येत् என்பதனால் रामेसु என்ற நிலையில்.

150. आदेशप्रत्यययोः8/3/59॥ (विधि सूत्रम्)

इण् / कुँ + अपदान्तादेश / प्रत्यय स् => ष्

@ सः 8/3/56, मूर्धन्यः 8/3/55, इण्कोः 8/3/57 ।

अपदान्तस्य ⁶¹ , सः ⁶¹ , मूर्धन्यः ¹¹ , इण्कोः ⁵¹ , आदेशप्रत्यययोः ⁶² ।

* इण्कुभ्यां परस्य अपदान्तस्य आदेशः प्रत्ययावयवश् च यः सस् तस्य मूर्धन्यादेशः। ईषद्विवृतस्य सस्य तादृश एव षः। रामेषु। एवं कृष्णादयोऽप्यदन्ताः।

इण् (இன்) பிரத்தியகாரம் மற்றும் क् (க) வர்க்கம் தொடர்ந்து வரும் பதான்தம் அல்லாத ஆதேசமோ அல்லது பிரத்தியத்தின் அவயவத்திலோ உள்ள स (ஸ) என்பது மூர்த்ததன்யமாகும் ष (ஷ ஆகும்)

ஈஸத்விவ்ருத்தமாக உள்ள स க்கு அதுபோல உள்ள ष ம் வருகின்றது.

இது போன்றே **कृष्ण** முதலிய அத் **अत्** அன்த சொற்களுக்கும் ஆகும்.

रामे सु என்கின்ற நிலையில் **इण्** ல் உள்ள **ए** யை **सु** தொடர்வதால் இந்த சூத்திரத்தின் படி **ष्** ஆகி **रामे सु** என்கின்ற ரூபம் சித்தமாகின்றது

151. सर्वादीनि सर्वनामानि 1/1/27॥ (संज्ञा सूत्रम्)

सर्व आदि => सर्वनाम संज्ञा

सर्वादीनि ¹³ , सर्वनामानि ¹³ ।

* सर्व विश्व उभ उभय डतर डतम अन्य अन्यतर इतर त्वत् त्व नेम सम सिम। पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायामसंज्ञायाम्। स्वमज्ञातिधनाख्यायाम्। अन्तरं बहिर्योगोपसंख्यानयोः। त्यद् तद् यद् एतद् इदम् अदस् एक द्वि युष्मद् अस्मद् भवतु किम् इति सर्वादयः।

सर्व (ஸர்வ) முதலியவை சர்வ நாம என்ற பெயரினை அடைகின்றது.

सर्व (ஸர்வ எல்லாம் **विष्व** (விஷ்வ - எல்லாம்), **उभ** (உப - இரண்டு), **उभय** (உபய - இரண்டின் சமுதாயம்), **डतर** (டதர) **डतम** , (டதம) - இவை பிரத்தியங்கள் **अन्य** (அன்ய) மற்றும், **अन्यतर** (அன்யதர) - இரண்டில் ஒன்று . **इतर** (இதர - மற்றது), **त्वत्** (த்வத் - பிரத்தியயம்) **त्व** (த்வ - மற்றது) **नेम** (நேம - பாதி), **सम** (ஸம - எல்லாம்) , **सिम** (ஸிம - எல்லாம்) .

பூர்வ முதலியவை விவஸ்த்தையிலும் (முன் பின் முதலியவை) பெயரற்றதாக இருக்கும் பொழுது (संज्ञा) சர்வநாம சொல்லாகும்.

पूर्व முன்பு, पर பின்பு, अवर குறைவு, दक्षिण தெற்கு, उत्तर வடக்கு, अपर மேற்கு, अधर கீழே.

சொந்தம் மற்றும் பொருள் இவைளைவிடுத்து மற்ற இடங்களில் स्व சர்வநாமம் ஆகும்.

வெளியில் உள்ளது மற்றும் அடங்கி உள்ள ஆகியபொருளின் अन्तर (அன்தர) சர்வநாமம் ஆகும்.

त्यद् அது तद् அது यद् எது एतद् இது इदम् இது अदस् அது एक ஒன்று द्वि இரண்டு युष्मद् நீ अस्मद् நான் भवतु நாங்கள் किम् என்ன இவைகள் மற்ற சர்வநாம சொற்க்கள் ஆகும்.

152. जसः शी 7/1/17॥ (विधि सूत्रम्)

अदन्त सर्वनाम + जस् => शी

@ अङ्गस्य 6/4/1, अतः 7/1/9, सर्वनामः 7/1/14।

जसः 6¹, शी 1¹, अतः 5¹, सर्वनामः 5¹।

* अदन्तात् सर्वनाम्नो जसः शी स्यात्। अनेकाल्त्वात् सवदिशः। सर्वे।

अत् (அத்) அன்த சர்வநாம சொர்க்களை தொடர்ந்து வரும் जस् (ஜஸ்) க்கு शी (ஷீ) ஆகும்

அனேக அல் (அல்) உள்ளதாக இருப்பதால் அனேகால் ஶித்சர்வஸ்ய என்ற தூத்திரத்தின்படி முழுவதுமான ஆதேசம் உண்டாகின்றது.

सर्व जस् பிருகிருத்த தூத்திரத்தினால் ஜஸ் க்கு ஶி ஆகும் இதில் உள்ள ஶ் லக்ஷவதட்சிதே யினால் லோபம் ஆகியதால் இது ஶித் எழுதுத்தாகின்றது அதனால் அனேகால் ஶித்சர்வஸ்ய யினால் ஆதேசமானது ஜஸ் க்கு முழுவதும் வருகின்றது सर्व इ இந்த நிலையில் आहूणः வந்து ரூபம் सर्वे என்று ஆகின்றது.

153. सर्वनाम्नः स्मै 7/1/14॥ (विधि सूत्रम्)

सर्वनाम अदन्त अङ्गम् + डे => स्मै

@ अतः 7/1/9, डे 7/1/13।

अतः 51, डेः 61, स्मै 11, सर्वनाम्नः 51।

* अतः सर्वनाम्नो डेः स्मै। सर्वस्मै।

अत् (அத்) அன்த சர்வநாமத்தினை தொடரும் डे (டே) விற்கு स्मै (ஸ்மை) ஆதேசமாகும்.

सर्व डे என்ற நிலையில் பிருகிருத்த தூத்திரத்தின் படி डे ற்கு स्मै ஆதேசமாக வந்து பின் அனேக அல் என்பதால் அனேகால் ஶித்சர்வஸ்ய யினால் சர்வஸ்ய ஆகி ரூபம் सर्वस्मै ஆகும்.

154. ட்சிட்யோ: ஸ்மாட்ஸிந்நௌ 7/1/15|| (விதி ஸூத்ரம்)

ஸர்வநாம அட்நத் அங்ஙம் + ட்சி / டி => ஸ்மாத் / ஸிந்ந்

@ அத: 7/1/9, ஸர்வநாம: 7/1/13।

அத: ⁵¹, ட்சிட்யோ: ⁶², ஸ்மாட்ஸிந்நௌ ¹², ஸர்வநாம: ⁵¹ ।

* அத: ஸர்வநாமந் ஏதயோர் ஏதௌ ஸ்த:। ஸர்வஸ்மாத்।

அட்நத் (அதந்த) சர்வநாமத்தினை தோடரும் இவைகளுக்கு ட்சி (ஙஸி0 மற்றும் டி (ஙி) இவைகள் ஸ்மாத் (ஸ்மாத்) மற்றும் ஸிந்ந் (ஸ்மிந்) ஆகும்.

ஸர்வ ட்சி இங்கு அநேகால்த் என்ததால் ஸ்மாத் முழுவதும் ஆகி தின் ங்ளா் ஜஸோட்ந்தே தினாலும் வாட்வஸானே தினாலும் ஸர்வஸ்மாத் மற்றும் ஸர்வஸ்மாத்

இங்கு உள்ள த் ஆனாது ந தித்குௌ துஸ்மா: தினால் லோதம் ஆகாது.

155. அமி ஸர்வநாமந்: ஸுத் 7/1/52|| (விதி ஸூத்ரம்)

ஸர்வநாம அங்ஙம் + அம் => ஸுத்

@ அத் 7/1/50 ।

ஸர்வநாமந்: ⁵¹, அத் ⁵¹, அமி ⁷¹, ஸுத் ¹¹ ।

* अवर्णान्तात् परस्य सर्वनाम्नो विहितस्यामः सुडागमः। एत्वषत्वे। सर्वेषाम्।
सर्वस्मिन्। शेषं रामवत्। एवं विश्वादोप्यदन्ताः। उभशब्दो द्विवचनातः।
उभौ 2। उभाभाम् 3, उभोः 2। तस्येह पाठोऽकजर्थः। उभाशब्दस्य द्विवचनं
नास्ति। डतरडतमौ प्रत्ययौ। प्रत्याग्रहणे तदन्तग्रहणम् इति तदन्ता ग्राह्या।
नेम इत्यर्धे। समः सर्वपर्यायः। तुलपार्तिस्तु ना यथासंख्यम् अनुदेशः
समानाम् इति ज्ञापकात्।

अ (अ) வர்ணமான சர்வநாமத்தினை தொடர்ந்து வரும் **आम्** (ஆம்) யிற்கு **सुट्**
(ஸுட்) ஆகமமாகும்.

सर्व आम् இந்த நிலையில் பிருகிருத்த சூத்திரத்தின் படி **सर्व साम्** ஆகி
बहुवचने झल्येत् யினால் **एत्** ஆகி **सर्वसाम्** ஆகி பின் **आदेशप्रत्यययोः** வினால்
सर्वेषाम् என்று ரூபம் சித்தமாகின்றது.

सर्व ङि இங்கு **ङसिङ्योः स्मात्स्मिन्** யினால் **ङि** க்கு **स्मिन्** ஆதேசம் ஆகும்
अनेकाल् இருப்பதால் சர்வஸ்ய ஆகி ரூபம் **सर्वस्मिन्** என்று ஆகின்றது.

மீதமானது **राम** ராம சொல்லை போல என்று அறியவேண்டும்.

விஸ்வத்திற்கு **राम** ராம சப்தத்தை போன்றே ஆகும்.

उभ (உப) என்ற சொல் இருமை மட்டும் அடையும் என்பதால் அது சர்வநாம
சஞ்ஞாயில் கொடுக்கப்பட்ட சொற்களுடன் சேர்க்கப்பட்டது எதற்காக.

அதனை இங்கு குறிப்பதற்கு காரணம் **अकञ्** (அகஜ்) பிரத்தியயம் ஆவதற்கு

उभय (உபய) சொல்லிற்கு இருமை இல்லை.

उतर (டதர) மற்றும் **उतम** (டதம) இவை இரண்டும் பிரத்தியங்கள்.

இந்த நியமத்தினால் இவை சேர்ந்த சொற்களும் இங்கு எடுக்கப்பட்டுள்ளது.

नेम (நேம) என்பது பாதி என்ற பொருளில்.

156. पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायामसंज्ञायाम् 1/1/34॥ (संज्ञा सूत्रम्)

पूर्व ... व्यवस्था / असंज्ञा + जस् => सर्वनामसंज्ञा (वा)

@ सर्वनामानि 1/1/27, विभाषा जसि 1/1/32।

पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि ¹³, व्यवस्थायाम् ⁷¹, असंज्ञायाम् ⁷¹, सर्वनामानि ¹³, विभाषा ¹¹, जसि ⁷¹ ।

* एतेषां व्यवस्थायामसंज्ञायां सर्वनामसंज्ञा सूत्रमृगणसूत्रात् सर्वत्र या प्राप्ता सा जसि वा स्यात्। पूर्वे, पूर्वाः। असंज्ञायां किम्? उत्तराः कुरवः। स्वाभिधेयापेक्षावधिनियमो व्यवस्था। व्यवस्थायां किम्? दक्षिणा गाथकाः कुशला इत्यर्थः।

இவைகள் கணசூத்திரத்தினால் விவஸ்தை மற்றும் பெயரற்றதாக உள்ள நிலையில இது. சர்வ நாம சஞ்யா உண்டானாலும் இந்த சூத்திரத்தின் படி **जस्** (ஜஸ்) தொடரும் பொழுது அதனை விகல்பம் ஆகுகின்றது.

என்பதால் பிருகிருத்த சூத்திரத்தினால் **पूर्व** க்கு இரண்டு ரூபம் கிடைக்கிறது **पूर्वे** மற்றும் **पूर्वाः** என்று.

அஸங்யா என்பது எதனால் உத்திரத்தில் உள்ளவர்கள் குரு தேசத்தவர்கள். விவஸ்தா என்பது எதற்கு முன்பு எதற்கு பின்பு முதலிய கேள்வி எழும் பொழுது அதற்கு கொடுக்கப்படும் பதில் உபயோகப்படுத்தப்படும் **पूर्वम्** முதலியவை.

விவஸ்தா என்று எதற்கு தரப்பட்டது. தெற்க்கத்தியர்கள் (தக்ஷிணத்தவர்கள்) புத்திசாலிகள் என்ற முதலிய இடத்தில்.

157. स्वमज्ञातिधनाख्यायाम् 1/1/35॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अज्ञाति / अधनम् स्व + जस् => सर्वनामसंज्ञा (वा)

@ सर्वनामानि 1/1/27, विभाषा जसि 1/1/32।

स्वम् ¹¹ , अज्ञातिधनाख्यायाम् ⁷¹ , सर्वनाम ¹¹ , विभाषा ¹¹ , जसि ⁷¹ ।

* ज्ञातिधनान्यवाचिनः स्वशब्दस्य प्राप्ता संज्ञा सूत्रमजसि वा। स्वे, स्वाः
आत्मीयाः आत्मन इति वा। ज्ञातिधनवाचिनस् तु स्वाः ज्ञातयोऽर्था वा।

சொந்தம் மற்றும் பொருள் இவைகளைவிடுத்து மற்ற இடங்களில் **स्व** (ஸ்வ) சர்வநாம சஞ்யா ஆகும்.
தன்னுடைய தனது என்ற பொருளில். சொந்தம் மற்றும் சொத்து இவைகளில் **स्वाः** (ஸ்வா) என்று.

158. अन्तरं बहिर्योगोपसंव्यानयोः 1/1/36॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अन्तरं [बाह्य /परिधानीय] + जस् => (सर्वनामसंज्ञा) शी (वा)

@ सर्वनामानि 1/1/27, विभाषा जसि 1/1/32।

अन्तरं ¹¹, बहिर्योगोपसंव्यानयोः ⁷², सर्वनाम ¹¹, विभाषा ¹¹, जसि ⁷¹ ।

* बाह्ये परिधानीये चार्थेऽन्तरशब्दस्य प्राप्ता संज्ञा सूत्रमजसि वा। अन्तरे अन्तरा वा गृह्यः बाह्या इत्यर्थः। अन्तरे अन्तरा वा शाटकाः, परिधानीया इत्यर्थः।

வெளியில் உள்ள மற்றும் அடங்கி உள்ள ஆகியபொருளின் **அन्तरம்** (அன்தரம்) சர்வநாமம் ஆகும். வெளி வீட்டிள் என்ற பொருளில். உள்ளாடை என்ற பொருளில்

159. पूर्वादिभ्यो नवभ्यो वा 7/1/16॥ (विधि सूत्रम्)

पूर्व ... अन्तर 9 + डसि / डि => स्मात् /स्मिन् (वा)

@ अतः 7/1/9, ¹⁵डसिड्योः स्मात्स्मिन्।

पूर्वादिभ्यः ⁵³, नवभ्यः ⁵³, डसिड्योः ⁶², स्मात्स्मिन् ¹², वा ⁰ ।

* एभ्यो डसिड्योः स्मात्स्मिन् वा स्तः। पूर्वस्मात्, पूर्वात्। पूर्वस्मिन्, पूर्वे। एवं परादीनाम्। शेषं सर्ववत्।

பூர்வ முதலிய **स्मात्** ஒன்பது சொற்க்களுக்கும் **डसि** (ஙஸி) மற்றும் **डि** (ஙி) இரண்டிற்கும் (ஸ்மாத்) மற்றும் **स्मिन्** (ஸ்மின்) ஆகலாம்.

पूर्व डसि पिनुक्कருத்த சூத்திரத்தினால் पूर्व स्मात् - पूर्वस्मात्

टाडसिडसामिनात्स्याः विकल्पम् என்பதனால் இங்கு पूर्वात् - द्

पूर्व ङि - पूर्व स्मिन् (பிருகிருத்த சூத்திரத்தினால்) पूर्वस्मिन् विकल्पम् என்பதால் गुणஆகி पूर्वे என்று ஆகும்.

இது போலபே परा (பரா) முதலியவைகளும் மற்ற வேற்றுமைகளில் सर्व போன்றே.

160. प्रथमचरमतयाल्पाऽर्धकतिपयनेमाश्च 1/1/33॥ (संज्ञा सूत्रम्)

प्रथम /चरम /तय /अल्प /अर्ध /कतिपय /नेम + जस् => सर्वनाम संज्ञा (वा)

@ सर्वनामानि 1/1/27, विभाषा जसि 1/1/32।

प्रथमचरमतयाल्पाऽर्धकतिपयनेमाः ¹³, च ⁰, सर्वनामानि ¹³, विभाषा ¹¹, जसि ⁷¹
।

* एते जसि उक्तसंज्ञा वा स्युः। प्रथमे, प्रथमाः। तयः प्रत्ययः। द्वितये, द्वितयाः। शेषं रामवत्। नेमे, नेमाः, शेषं सर्ववत्। तीयस्य डित्सु वा। द्वितीयस्मै, द्वितीयायेत्यादि। एवं तृतीयः। निर्जरः।

प्रथम (ப்ரதமா) முதலியவைகளுக்கு चरम तय अल्प अर्ध कतिपय नेम (ப்ரதமா, சரம, தய, ப்ரத்யயம், அல்ப, அர்த, கதிபய, நேம) जस् (ஜஸி) தொடரும் பொழுது सर्वनाम संज्ञा சர்வநாம சஞ்யா ஆகலாம்.

प्रथम जस् - जसः शी யினால் பிருகிருத்த சூத்திரத்தின்படி प्रथमे विकल्पम्

என்பதால் மீண்டும் **प्रथमयोः पूर्वसवर्णः** ஆகி **प्रथमाः** என்று ரூபம் கிடைக்கும்.

द्वि யினை தொடர்ந்து **तयप्** பிரத்தியயம் வந்து **द्वितय** என்று ஆகி அதனுடன் **जस्** வந்து **द्वितये** மற்றும் **द्वितयाः** என்று ரூபம் மற்றவை ராம சப்தத்தை போல ஆகும்.

नेम - இது சர்வாதி கணத்தில் உள்ளது என்பதால் **नेमे** । **नेमाः** என்று பிருகிருத்த சூத்திரத்தினால் விகல்பம்மாகி மற்ற இடங்களில் **सर्व** சப்தத்தை போன்று ஆகும்.

வார்த்திகம் (**तीयस्य डित्सु वा**)

तीय (தீய) பிரத்தியயத்திற்கு **डित्** (நித்) பிரத்தியயம் தொடரும் பொழுது சர்வநாம சஞ்ஞயா விகல்பமாக ஆகும் . என்பதால்.

द्वितीयस्मै । **द्वितीयाय** முதலிய ரூபம் **वृत्तिय** ஷம் இதுபோலவே ஆகும்.

161. जराया जरसन्यतरस्याम् 7/2/101॥ (विधि सूत्रम्)

जरा + अजादि विभक्ति => जरस्

@ विभक्तौ 7/2/84, अचि 7/2/100।

विभक्तौ ⁷¹, अचि ⁷¹, जरायाः ⁶¹, जरस् ¹¹, अन्यतरस्याम् ⁷¹ ।

* अजादौ विभक्तौ। 'पदाङ्गाधिकारे तस्य तदन्तस्य च'। निर्दिश्यमानस्यादेशा भवन्ति। एकदेशविकृतमनन्यवदिति जरशब्दस्य जरस्। निर्जरसौ निर्जरसः

इत्यादि। पक्षे हलादौ च रामवत्। विश्वपाः।

अच् (அச்) முதலாக உள்ள விபக்த்தி தொடரும் பொ.முது **जरा** (ஜரா) என்ற சொல்லிற்கு பதில் **जरस्** (ஜரஸ்) ஆதேசம் ஆகலாம்.

பதம் மற்றும் அங்க அதிகாரத்தில் எந்த இடத்தில் (சொல்லுக்கு) ஆதேசம் செய்யப்பட்டதோ அதற்கு அந்த சொல்லை அந்தமாக உடைய இடத்திற்கும் ஆகும். அதனால் **निर्जरा** (நிர்ஜரா) என்ற இடத்தில் **जरस्** (ஜரஸ்) முழுவதும் ஆகும் நிலையில்.

ஆறாம் வேற்றுமையில் குறிப்பிட்ட இடத்திலேயே ஆதேசமானது ஆகும் இதனால் **निर्जरा** என்பதின் **जरा** விற்கு மட்டும் **जरस्** ஆகும் நிலையில் **निर्जरस्** என்பதில் **जर** இல்லாத நிலையில்

அவயவயத்தில் மாற்றம் உண்டான நிலையிலும் அந்த அவயவம் (பொருளானது) ஆனது வேறாக ஆவது இல்லை வால் அறுத்த கமுதை குதிரை ஆகாதது போல் (छिन्नेपिपुच्छे श्व श्व एव भवति न तु अश्वः) என்பதால் **निर्जरा** என்பதில் **जरा** விற்கு **जरस्** ஆகி **निर्जरसौ** விகல்பமாக **निजरौ** என்று ஆகும்.

162. दीर्घाज्जसि च 6/1/105॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

दीर्घ अङ्ग + जस् / इच् => पूर्वसवर्ण दीर्घ न

@ एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, दीर्घः 6/1/101, पूर्वसवर्णः 6/1/102, न इचि 6/1/104।

दीर्घात् ⁵¹, जसि ⁷¹, च ⁰, इचि ⁷¹, पूर्वपरयोः ⁶², एकः ¹¹, पूर्वसवर्णः ¹¹, दीर्घः ¹¹, न ⁰ ।

* दीर्घाज् जसि इचि च परे प्रथमयोः पूर्वसवर्णदीर्घः। वृद्धिः। विश्वपौ।
विश्वपाः। हे विश्वपाः। विश्वपाम्। विश्वपौ।

தீர்க்கத்தினை தொடர்ந்து **जस्** (ஜஸ்) அல்லது **इच्** (இச்) வரும் பொழுது பூர்வ சவர்ணதீர்க்கம் ஆகாது.

विश्वपा औ என்ற நிலையில் **प्रथमयोः पूर्वसवर्ण** சூத்திரத்தினால் பூர்வசவர்ணம் ஆகும் நிலையில் பி.சூ. நிலேஷதம் ஆகி **वृद्धिरेचि** யினால் **विश्वपौ** என்று ரூபமாகும்

विश्वपा जस् இங்கு **विश्वपा अस्** - **अकः सवर्णे दीर्घः** சூத்திரத்தினால் **विश्वपाः**

विश्वपा सु என்ற நிலையில் இங்கு தீர்க்கத்தினை தொடருவதால் **सु** லோபம் ஆகாமல் **हे विश्वपाः**

विश्वपा अम् இங்கு **अमि पूर्वः** யினால் **विश्वपाम्** என்று ஆகும்.

विश्वपा औट् - हलन्त्यम् தினால் **ट्** லோபம் ஆகி **वृद्धिरेचि** யினால் **विश्वपौ** என்று ஆகும்

163. सुडनपुंसकस्य 1/1/43॥ (संज्ञा सूत्रम्)

सुट् + पुँ / स्त्री => सर्वनामस्थान संज्ञा

@ सर्वनामस्थानम् 1/1/42 ।

सुट् 11 , अनपुंसकस्य 61 , सर्वनामस्थानम् 11 ।

* स्वादि पञ्चवचनानि सर्वनामस्थानसंज्ञानि स्युरक्लीबस्य।

सु (ஸு) முதலிய ஐந்திற்கும் **सु औ जस् अम् औट्** (ஸு, ஓள, ஜஸ், அம், ஓளட், ஆகியவை ஸுட்) இவை சர்வநாம ஸ்தானம் என்கின்ற பெயர் உண்டாகும் நபும்சக விங்கமாக இல்லாத பொழுது.

164. स्वादिष्वसर्वनामस्थाने 1/4/17॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अङ्गम् + सु ... कप् असर्वनामस्थानम् => पदं संज्ञा

@ पदम् 1/4/14।

स्वादिषु 71 , असर्वनामस्थाने 71 , पदम् 11 ।

* कप् प्रत्ययावधिषु स्वादिष्वसर्वनामस्थानेषु पूर्वं पदं स्यात्।

सु (ஸு) முதலிய **कप् प्रत्यय** (கப் பிரத்யயம்) வரை (उरः प्रभृतिभ्य कप् (உர ப்ரப்திப்ய கப் சூத்திரத்தினால்) உள்ள சர்வநாம ஸ்தானம் அல்லாத பிரத்தியங்கள் தொடரும் பொழுது அதற்கு முன்பு உள்ள அங்கத்திற்கு பத என்கின்ற பெயர் உண்டாகும்.

165. यचि भम् 1/4/18॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अङ्गम् + अच् आदि / य् आदि => भ संज्ञा

@ स्वादिष्वसर्वनामस्थाने 1/4/17।

स्वादिषु ⁷³, असर्वनामस्थाने ⁷¹, यचि ⁷¹, भम् ¹¹ ।

* यादिष्वजादिषु च कप्ररत्ययावधिषु स्वादिष्वसर्वनामस्थानेषु पूर्वं भसंज्ञं स्यात्।

सु (ஸு) முதல் कप् (கப்) பிரத்யயம் வரை உள்ள சர்வநாம ஸ்தானம் அல்லாத अच् आदि (அச் ஆதி) மற்றும் यू आदि (ய் ஆதி) ஆக உள்ள பிரத்திங்கள் தொடரும் பொழுது அதற்கு முன் உள்ள அங்கத்திற்கு भ (ப) என்கிற சஞ்யா ஆகும்.

இப்படி பூர்வ சூத்திரத்தினால் पद् सञ्यावुम् பி. சூ. भ सञ्यावुम् உண்டாகும் நிலையில் இரண்டையுமா அல்லது ஒன்றை மட்டுமா ஏற்பது என்ற நிலையில்.

166. आकडारादेका संज्ञा 1/4/1॥ (अधिकार सूत्रम्)

कडाराः कर्मधारये पर्यन्तम् => एक एव संज्ञा

आ ⁰, कडारात् ⁵¹, एका ¹¹, संज्ञा ¹¹।

* इत ऊर्ध्वं 'कडाराः कर्मधारये' इत्यतः प्रागेकस्यैकैव संज्ञा , या पराऽनवकाशा च।

இந்த சூத்திரத்தில் இருந்து (கடாராகர்மதாரயெ (2.2.38) வரை உள்ள இடங்களில் ஒரு பெயர்மட்டுமே என்றும் மற்றயிடங்களில் உபயோகம் செய்யப்படாததாக உள்ளதும் ஏற்க்கப்பட வேண்டும். என்பதால் இந்த

சத்திரத்தினால் வேறுபட்டத்தில் உபயோகிக்கப்படாத (ப சஞ்யா மட்டும் இங்கு ஏற்க்கப்படுகிறது.

இங்கு **पद** மற்றும் **भ** இரண்டும் அதிகாரம் உடையது என்பதால் **विप्रषिधे**
परम् कार्यम् என்படி **भ** ஏற்கப்படுகிறது.

167. आतो धातोः 6/4/140॥ (विधि सूत्रम्)

आ अन्त धातु / भ अन्त अङ्ग => लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129, लोपः 6/4/134।

आतः ६^१ , धातोः ६^१ , अङ्गस्य ६^१ , भस्य ६^१ , लोपः १^१ ।

* आकारान्तो यो धातुस्तदन्तस्य भस्याङ्गस्य लोपः। अलोऽन्तस्य। विश्वपः।
विश्वपा। विश्वपाभ्याम् इत्यादि। एवं शङ्खुध्मादाः। धातोः किम्? हाहान्।
हाहै। हाहाः 2, हाहौ 2, हाहाम्। हाहे। हरिः। हरी।

आ (ஆ) அன்தமாக உடைய தாத்துவிற்கு **भ** (ப) சஞ்யா உண்டாகும் பொழுது லோபம் ஆகும்.

विश्वपा शस् என்ற நிலையில் **अ** ஆதி உடைய பிரத்தியயம் ஆகியதால் **विश्वपा** விற்கு **भ** சஞ்யா உண்டாகின்றது. அதனால் பி. சூ. இது லோபம் ஆகும் நிலையில் **अलोन्त्यस्य** சூத்திரத்தினால் கடைசி எழுத்து லோபம் ஆகி ரூபம் **विश्वपः** என்று சித்தம் ஆகின்றது.

விஷ்வபா தா இங்கும் அது போலவே விஷ்வபா என்று ஆகின்றது.

விஷ்வபா ஶ்யாம் இங்கு எந்த மாற்றமும் ஆகாமல் ரூபம் விஷ்வபாஶ்யாம் என்று ஆகின்றது.

மேற்சொன்னது போலவே ஶங்க்ஷமா முதலியவைகளும்.

தாத்து என்று எதனால் கூறிப்பிடப்பட்டது என்றால் ஹாஹ முதலிய சொற்க்கள் தாத்துவில் இருந்து உண்டாகாத சொற்க்கள் ஹாஹ | ஹிஹி | ஹூஹ முதலியவை கந்தர்வர்களின் பெயர்கள் இங்கு ஶாஸ் தொடரும் பொழுது ஶ்ரஹமயோ: ஶ்ரஹமயோ: . தஸ்மாஶ்ஶஸோ ந: ஶ்ரஹி ஆகியவற்றால் ஹாஹான் ஆகும்

ஶ (இ) காராந்த புல்லிங்கம்

ஹரி என்ற சொல் ஹரி ஶு என்ற நிலையில் ஶ் மற்றும் : விசர்க்கம் ஆகி ஹரி: என்ற ரூபமாகும்.

ஹரி ஶு இங்கு ஶ்ரஹமயோ: ஶ்ரஹமயோ: வந்து பூர்வ சவர்ண தீர்க்கம் செய்து ஹரி என்ற ரூபம் அடைகின்றது.

ஹரி ஶஸ் இங்கு அடுத்த சூத்திரத்தினால்.

168. जसि च 7/3/109॥ (विधि सूत्रम्)

ह्रस्वान्त अङ्गम् + जस् => गुणः

@ अङ्गस्य 6/4/1, ह्रस्वस्य गुणः 7/3/108।

जसि ⁷¹, च ⁰, ह्रस्वस्य ⁶¹, अङ्गस्य ⁶¹, गुणः ⁶¹।

* ह्रस्वान्तस्याङ्गस्य गुणः। हरयः।

ह्रस्वम् (ஹ்ரஸ்வ) அன்த அங்கம் गुणम् (குணம்) அடையும் जस् (ஜஸ்) தொடரும் பொழுது.

हरि अस् பி.சூ. हरे अस् ஆகி பின் एचोऽयवायावः சூத்திரத்தினால் हरयः என்று ரூபமாகின்றது.

हरि सु இங்கு ப்ரதமா ஏகவசனமான சம்போதனத்தை சம்புத்தி என்று பெயரிட்டதால்

169. ह्रस्वस्य गुणः 7/3/108॥ (विधि सूत्रम्)

सम्बुद्धि ह्रस्व अङ्गम् => गुणः

@ अङ्गस्य 6/4/1, सम्बुद्धौ 7/3/104।

सम्बुद्धौ ⁷¹ , ह्रस्वस्य ⁶¹ , गुणः ¹¹ ।

* संबुद्धौ। हे हरे, हरिम्, हरी, हरीन्।

சம்புத்தியில் உள்ள ஹ்ரஸ்வன்த அங்கமானது குணம் அடையும்.

हे हरि स् என்பது பி. சூ. हे हरे स् - एङ्ह्रस्वात् सम्बुद्धे: என்ற சூத்திரத்தினால்
स् லோபம் ஆகி हे हरे என்று ரூபம் ஆகின்றது.

हरि अम् இங்கு अमि पूर्वः சூத்திரத்தினால் பூர்வரூபம் ஏக்காதேசம் ஆகி
रूपம் हरिम् என்று ஆகிறது.

हरि औट् - हलन्त्यम् தினால் ट् லோபம் ஆகி பின் प्रथमयोः पूर्वसवर्णः
யினால் रूपம் हरी என்று ஆகின்றது.

हरि शस् लशक्वतद्धिते யினால் श् லோபம் ஆகி प्रथमयोः पूर्वसवर्णः யினால்
हरी स् இந்நிலையில் तस्माच्छसो नः पुंसि யினால் स् ஆனது न् ஆகும் பின்
अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि யினால் ण् ஆகும் நிலையில் पदान्तस्य யினால் ण् ம் न्
ஆகி रूपம் हरीन् என்று ஆகும்.

170. शेषो घ्यसखि 1/4/7॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अनदी ह्रस्व इत् /उत् अन्त अङ्गम् सखी भिन्नम् => घि संज्ञा

@ ह्रस्वः 1/4/6 , यू 1/4/3।

शेषः 11 , ह्रस्वः 11 , यू 12 , घि 11 , अस्खि 11 ।

* शेष इति स्पष्टार्थम्। ह्रस्वौ याविदुतौ तदन्तं सखिवर्जं घिसंज्ञम्।

नदी (நதி) சஞ்யா அடையாத ஹ்ரஸ்வமான इत् (இத்) மற்றும் उत् (உத்) ஆனதுடைய அங்கம் सखी (ஸகி) என்ற சொல்லை தவிர மற்றவை घि (கி) சஞ்யா அடையும்.

171. आडो नाऽस्त्रियाम् 7/3/120॥ (विधि सूत्रम्)

घि अङ्गम् + आङ् (टा) => ना

@ अङ्गस्य 6/4/1 , घेः 7/3/119 ।

आडः 61 , ना 11 , घेः 51 , अस्त्रियाम् 71 ।

* घेः परस्याडो ना स्यादस्त्रियाम्। आडिति टासंज्ञा। हरिणा। हरिभ्याम्। हरिभिः।

घि (கி) அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் आङ् (ஆங்) ஆனது ना (நா) அடையும் ஸ்த்ரீலிங்கமாக இல்லாத போது.

आङ् (ஆங்) என்பது टा (டா) விற்கு உபயோகப்படுத்தப்பட்ட மற்றொரு பெயர் ஆகும்.

हरि टा இங்கு शेषो घ्यसखि யினால் हरि என்ற சொல் घि சஞ்யாவை அடைந்து பி.கூ. टा வானது ना என்ற ஆதேசத்தினை அடைந்து பின இது अनेकाल्शिात्सर्वस्य யினால் ரூபம் हरिना என்று ஆகி பின் अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि யினால் न् னானது ण् ஆகி ரூபம் हरिणा என்று சித்தமாகின்றது.

அப்படியே -

हरि भ्याम् - हरिभ्याम् ॥

हरि भिस् - हरिभिः ॥

172. घेर्ङिति 7/3/111॥ (विधि सूत्रम्)

घि अङ्गम् + ङित् => गुणः

@ अङ्गस्य 6/4/1 , सुपि 7/3/102, गुणः 7/3/108 ।

घेः 6¹ , ङिति 7¹ , सुपि 7¹ , गुणः 11 ।

* घिसंज्ञस्य ङिति सुपि गुणः। हरये। हरिभ्याम्। हरिभ्यः।

घि (की) सञ्ज्या உடைய அங்கத்தினை ङित् - ङ् इत् (ஙித் (ங், இத்)) தொடரும் பொழுது அங்கம் குணம் அடையும்.

हरि डे இங்கு हरि ए யில் ङित् தொடருவதால் பி.கூ. அங்கம் குணம் அடைந்து हरे ए என்ற நிலையில் एचोऽयवायावः ஆகி हरये என்று ரூபம்.

हरि भ्याम् हरिभ्याम्

हरि भ्यस् हरिभ्यः

173. डसिडसोश्च 6/1/110॥ (विधि सूत्रम्)

एङ् अन्ताङ्गम् + डसि / डस् (अत्) => पूर्वरूपम् एकादेशः

@ एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, पूर्वः 6/1/107, एङः, अति 6/1/109 ।

डसिडसोः ⁶², च ⁰, एकः ¹¹, पूर्वपरयोः ⁶², पूर्वः ¹¹, एङः ⁵¹, अति ⁷¹
।

* एङो डसिडसोरति पूर्वरूपमेकादेशः। हरेः, हर्योः, हरीणाम्।

एङ् (ஏங்) யினை டசி (ங்ஸி) மற்றும் டஸ் (ங்ஸ்) ன் அத் (அத்) ஆனது தொடரும் பொழுது பூர்வரூபம் ஏகாதேசமாகும்.

हरि डसि / डस् இந்த நிலையில் हरि अस् ஆகி डित् தொடருவதால் हरे अस् ஆகி பி.சூ. ஏகாதேசமாக हरेस् ஆகி பின் रु த்துவம் விசர்க்கம் ஆகி ரூபம் हरेः

हरि भ्याम् - हरिभ्याम्

हरि भ्यस् - हरिभ्यः

हरि डस् - हरेः

हरि ओस् - हर् इ ओ स् - इको यणचि - हर् यू ओ स् - हर्योः

हरि आम् - ह्रस्वनद्यापो नुट् यिनाल हरि नाम् आकि नामि यिनाल हरी नाम्
आकि पिन अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि यिनाल हरीणाम् आकुम्.

174. अच्च घेः 7/3/111॥ (विधि सूत्रम्)

इत् / उत् घि अङ्गम् + ङि => घि अङ्गम् -> अत् / ङि -> औत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, डेः 7/3/116, इदुद्भ्याम् 7/3/117, औत् 7/3/118 ।

अत् ¹¹, च ⁰, घेः ⁶¹, डेः ⁶¹, औत् ¹¹, इदुद्भ्याम् ⁵² ।

* इदुद्भ्यामुत्तरस्य डेरौत् घेरत्। हरौ, हर्योः, हरिषु। एवं कव्यादयः।

इत् (इत्) மற்றும் उत् (உத்) யினை தொடரும் ஙி (ஙி) விற்கு औत् (ஔத்) ம்
घि (கி) அங்கத்திற்கு अत् (அத்) ம் ஆகும்.

हरि ङि இங்கு பி.சூ. हर औ என்று ஆகி वृद्धिरेचि यिनाल हरौ என்று
ஆகின்றது.

हरि ओस् - हर्योः

हरि सुप् இங்கு आदेशप्रत्यययोः यिनाல் स् விற்கு ष் வந்து हलन्त्यम्
தினால் प् லோபம் ஆகி ரூபம் हरिषु என்று ஆகும்.

175. अनङ् सौ 7/1/93॥ (विधि सूत्रम्)

सखि अङ्गम् + सु (असंबुद्धि) => अनङ्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सख्युसम्बुद्धौ 7/1/92 ।

अनङ् 11 , अङ्गस्य 61 , सौ 71 , सख्युः 71 , असम्बुद्धौ 71 ।

* सख्युरङ्गस्यानडादेशोऽसंबुद्धौ सौ।

சம்புத்தியில்லாத **सु** (ஸு) தொடரும் பொழுது **सखि** (ஸகி) அங்கத்திற்கு **अनङ्** (அனங்) ஆதேசமாகும்.

सखि सु - अनङ् ஆகி **डिच्च** வினால் அனத்தியத்திற்கு ஆகி **सखन् स्** என்ற நிலையில்.

176. अलोऽन्त्यात् पूर्व उपधा 1/1/65॥ (संज्ञा सूत्रम्)

पूर्ववर्ण + अन्त्य अल् => उपधा संज्ञा

अलः 51 , अन्त्यात् 51 , पूर्वः 11 , उपधा 11 ।

* अन्त्यादलः पूर्वो वर्ण उपधासंज्ञः स्यात्।

அனத்திய **अल्** (அல்) க்கு முன் உள்ள **अ** (அ) வர்ணத்திற்கு **उपधा** (உபதா) சஞ்யா என்று பெயர்.

177. सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ 6/4/8॥ (विधि सूत्रम्)

नान्त उपधा + सु (सर्वनामस्थान असंबुद्धिः) => दीर्घः

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, नामि 6/4/4 , नोपधायाः 6/4/7 ।

सर्वनामस्थाने ⁷¹ , च ⁰, असम्बुद्धौ ⁷¹, दीर्घः ¹¹, अङ्गस्य ⁶¹, नामि ⁷¹, न ⁰ ,
उपधायाः ⁶¹ ।

* नान्तसोपधाया दीर्घोऽसम्बुद्धौ सर्वनामस्थाने।

न् (ந்) அனத்ததின் **उपधा** (உபதா) தீர்க்கம் ஆகும் சம்புத்தியில்லாத சர்வ நாம ஸ்தானம் இருக்கும் பொழுது.

सखन् स् என்று **उपधा** தீர்க்கம் ஆகி **सहकान् स्** ஆகிய நிலையில்.

178. अपृक्त एकाल् प्रत्ययः 1/2/41॥ (संज्ञा सूत्रम्)

एकाल् प्रत्ययम् => अपृक्त संज्ञा

अपृक्तः ¹¹ , एकाल् ¹¹ , प्रत्ययः ¹¹ ।

* एकाल् प्रत्ययो यः सोऽपृक्तसंज्ञः स्यात् ।

ஒரு எழுத்து உடைய பிரத்தியயம் ஆனது அப்பிருத்தம் என்று பெயர் ஆகின்றது.

இதனால் **अपृक्त** ம் உண்டாகின்றதால்.

179. हल्ङ्याभ्यो दीर्घात् सुतिस्यपृक्तं हल् 6/1/68॥ (विधि सूत्रम्)

हल् /ङी /आप् अन्त + सु /ति /सि => अपृक्तम् लोपः

@ लोपः 6/1/66 ।

हल्ङ्याभ्यः ⁵³ , दीर्घात् ⁵¹ , सुतिसि ¹¹ , अपृक्तम् ¹¹ , हल् ¹¹ , लोपः ¹¹ ।

* हलन्तात् परं दीर्घौ यौ ङ्यापौ तदन्ताच्च परं सुतिसीत्येतदपृक्तं हल् लुप्यते।

हल् (ஹல்) அன்தம் ஙீ (ஙீ) அன்தம் மற்றும் ஆப் (ஆப்) அன்தம் அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் சு தி சி (ஸு, தி, சி) ஆகிய அப்பிருக்தம் हल् (ஹல்) லோபமாகும்.

सु என்பது முதல் வேற்றுமையின் ஒருமை ति மற்றும் सि ஆனது तिङ् பிரத்தியங்கள், படர்க்கை மற்றும் முன்னிலையை குறிப்பது பி.கூ. सखान् स् என்ற நிலையில் स् ஆனது லோபம் ஆகி सखान् என்ற நிலையில்.

180. नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य 8/2/7॥ (विधि सूत्रम्)

प्रातिपदिक पदान्त न् => लोपः

@ पदस्य 8/1/16 ।

न ⁶¹ , लोपः ¹¹ , प्रातिपदिकान्तस्य ⁶¹ , पदस्य ⁶¹ ।

* प्रातिपदिकसंज्ञकं यत् पदं तदन्तस्य नस्य लोपः। सखा।

பிராதிபதிக்க சஞ்சை உடைய பதத்தின் கடைசி **न्** (ந்) ஆனது லோபம் ஆகும்.

सखान् என்பது பி.சூ. **न्** லோபம் ஆகி **सखा** என்று ரூபம் ஆகின்றது.

181. सख्युरसम्बुद्धौ 7/1/92॥ (विधि सूत्रम्)

सखि अङ्गम् + असम्बुद्धि सर्वनामस्थानम् => णिद्वत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सर्वनामस्थाने 7/1/86, णित् 7/1/90 ।

सख्युः 51 , असम्बुद्धौ 71 , अङ्गस्य 61 , सर्वनामस्थाने 11 , णित् 11।

* सख्युरङ्गात् परं संबुद्धिवर्जं सर्वनामस्थानं णिद्वत्स्यात्।

सखि (ஸகி) சபத்தத்தின் அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் சம்புத்தி அல்லாத சர்வநாம ஸ்தானம் **णिद्** (ணித்) போன்று ஆகும்.

सखि औ என்ற இடத்தில் சம்புத்தி அல்லாத சர்வநாமஸ்தானமாக **औ** தொடரும் பொழுது **णित्** தை போன்று ஆகும் என்பதால்.

182. अचो ङ्गिति 7/2/115॥ (विधि सूत्रम्)

अजन्त अङ्गम् + जित् / णित् => वृद्धि

@ अङ्गस्य 6/4/1, वृद्धिः 7/2/114 ।

अचः ⁶¹ , ङ्गिति ⁷¹ , अङ्गस्य ⁶¹ , वृद्धिः ¹¹ ।

* अजन्ताङ्गस्य वृद्धिर् जिति णिति च परे। सखायौ, सखायः। हे सखे।
सखायम्। सखायौ। सखीन्। सख्या। सख्ये।

अच् (अच्) அன்தமானது விருத்தினை அடைகின்றது णित् (ணித்) அல்லது
जित् (ஜித்) தொடரும் பொழுது.

இதனால் सखि औ என்ற இடத்தில் அங்கம் விருத்தி அடைந்து सखै औ
பின் एचोऽयवायावः ஆகி सखायौ என்ற ரூபம்.

183. ख्यत्यात्परस्य 6/1/112॥ (विधि सूत्रम्)

(खि / खी , ति / ती) -> यण् + डसि / डस् => अ -> उ

@ अति 6/1/109, डसिडसोः 6/1/110, उत् 6/1/111 ।

ख्यत्यात् ⁵¹ , परस्य ⁶¹ , अति ⁶¹ , डसिडसोः ⁶² , उत् ¹¹ ।

* खितिशब्दाभ्यां खीतीशब्दाभ्यां कृताणादेशाभ्यां परस्य डसिडसोरत उः।

सख्युः।

खि (கி) அல்லது ति (தி) சப்தத்திற்கும் மற்றும் खी (கீ) அல்லது ती (தீ) சப்தத்திற்கும் செய்யப்பட்ட यण् (யண்) ஆதேசமானதினை डसि (ஙஸி) डस् (ஙஸ்) தொடரும் பொழுது அதின் अ (அ) வானது उ (உ) ஆகும்.

सखि डसि என்ற நிலையில் सखि अस् - यण् ஆதேசம் ஆகி सख् य् अस् என்று பி.கூ. अस् ன் अ வானது उ ஆகி सख् य् उ स् என்று ரூபம் सख्युः என்ற ஆகும் இதை போலவே डस् க்கும் ஆகும்.

184. औत् 7/3/118॥ (विधि सूत्रम्)

इत्/उत् + डि => औत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, डेः 7/3/116 , इदुद्भ्याम् 7/1/117 ।

औत् ¹¹ , अङ्गस्य ⁶¹ , डेः ⁶¹ , इदुद्भ्याम् ⁵² ।

* इतः परस्य डेरौत्। सख्यौ। शेषं हरिवत्।

इत् (இத்) மற்றும் उत् (உத்) யினை தொடரும் डि (ஙி) விற்கு औत् (ஔத்) ஆதேசம் ஆகும்.

सखि डि பி.கூ. सखि औ ஆகி यण् ஆதேசம் ஆகி ரூபம் सख्यौ என்று கிடைக்கும்.

மீதம் உள்ளவை हरि சொல்லினை போலவே ஆகும்.

185. पतिः समास एव 1/4/8॥ (संज्ञा सूत्रम्)

पति समासे => घि संज्ञा

@ घि 1/4/7।

पतिः ¹¹ , समासे ⁷¹ , एव ⁰ , घि ¹¹ ।

* घिसंज्ञः। पत्युः2. पत्यौ। शेषं हरिवत्। समासे तु भूपतये। कतिशब्दो नित्यं बहुवचनान्तः।

पति (பதி) சொல்லிற்கு समास (ஸமாஸ) நிலையில் மட்டும் घि (கி) சஞ்யா ஆகும்.

पति टा என்ற நிலையில் घि சஞ்யா ஆகாததால் यण् ஆதேசம் ஆகி पत्या என்ற ரூபம் ஆகும்

இப்படியே पत्ये । पत्यु । पत्यौ முதலியவைகள் மீதம் உள்ளவை हरि யை போலவே.

समासத்திலோ भूपति टा என்ற நிலையில घि சஞ்யா அடைந்து आङो नास्त्रियाम् என்பதால் भूपति ना ஆகி भूपतिना என்ற ரூபமாகும்.

कति (கதி) சப்தம் நித்தியம் பகுவசனம் மட்டுமாகும்.

186. बहुगणवतुडति संख्या 1/1/23॥ (संज्ञा सूत्रम्)

(बहु / गण) शब्द / (वतु / डति) प्रत्यय => संख्या संज्ञा

बहु-गण-वतु-डति ¹¹ , संख्या ¹¹ ।

* एते संज्ञाः स्युः।

बहु (பஹு) மற்றும் गण (கண) சொல்லிற்கு वतु (வது) மற்றும் डति (டதி)

ஆகிய பிரத்தியத்திற்கும் संख्या (ஸங்க்யா) என்ற பெயரினை அடைகின்றது.

187. डति च 1/1/25॥ (संज्ञा सूत्रम्)

डति अन्त संख्या => षट् संज्ञा

@ संख्या 1/1/23 , षट् 1/1/24 ।

डति ¹¹ , च ⁰ , संख्या ¹¹ , षट् ¹¹ ।

* डत्यन्ता संख्या षट्संज्ञा स्यात् ।

डति (டதி) பிரத்தியயம் அடைந்த சங்க்யா அடைந்த சொற்க்கள் षट् (ஷட்) என்கின்ற சஞ்யாவை அடையும்.

188. षड्भ्यो लुक् 7/1/22॥ (विधि सूत्रम्)

षट् संज्ञा + जस् / शस् => लुक्

@ जश्शसोः 7/1/20 ।

षड्भ्यः ⁵³ , जश्शसोः ⁶² , लुक् ¹¹ ।

* जश्शसोः।

षट् (ஷட்) சஞ்யா அடைந்த சொல்லை தொடர்ந்து வரும் ஜஸ் (ஜஸ்) மற்றும்
शस् (ஷஸ்) ஆனது लुक् (லுக்) ஆகும்.

189. प्रत्ययस्य लुक्श्लुलुप्: 1/1/61॥ (संज्ञा सूत्रम्)

लुक् /श्लु /लुप् => अदर्शनम्

@ अदर्शनं 1/1/60 ।

प्रत्ययस्य ⁶¹ , लुक्श्लुलुप्: ¹¹ , अदर्शनं ¹¹ ।

* लुक्श्लुलुप्शब्दैः कृतं प्रत्यादर्शनं क्रमात् तत्तत्संज्ञं स्यात्।

எந்த பிரத்தியயங்களுக்கு लुक् श्लु लुप् (லுக் , ஷ்லு மற்றும் லுப்) யினால்
அதர்சனம் ஆகியதோ அவைகளுக்கு முறையே लुक् श्लु लुप् (லுக் ஷ்லு , லுப்)
அவைகளுக்கு சஞ்ஞா ஆகும்.

இப்படியாக कति जस् இங்க இந்த சூத்திரத்திலும், பூர்வ சூத்திரத்தினாலும்
जस् லோபம் ஆகி பின்னர்.

190. प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् 1/1/62॥ (परिभाषा सूत्रम्)

अङ्गम् + (प्रत्यय लोपे) => प्रत्यय कार्यम्

प्रत्ययलोपे ¹¹ , प्रत्ययलक्षणम् ¹¹ ।

* प्रत्यये लुप्ते तदाश्रितं कार्यं स्यात् । इति जसि चेति गुणे प्राप्ते ।

பிரத்தியயம் ஆனத லோபம் ஆனாலும் அதனை நிமித்தமாக கொண்ட
காரியமானது நடக்கும்.

- என்பதால் जस् லோபம் ஆகிய பின்னரும் जसि च சூத்திரத்தினால்
அங்கமானது गुण அடையும் நிலையில்.

191. न लुमताङ्गस्य 1/1/63॥ (परिभाषा सूत्रम्)

अङ्गम् + लुक् / श्रु / लुप् => प्रत्ययकार्यं न

@ प्रत्ययलोपे 1/1/62 ।

न ⁰ , लुमता ³¹ , अङ्गस्य ⁶¹ , प्रत्ययलोपे ⁷¹ ।

* लुमता शब्देन लुप्ते तन्निमित्तमङ्गकार्यं न स्यात्। कति2. कतिभिः।
कतिभ्यः2. कतीनाम्। कतिषु। युष्मदस्मद्षट्संज्ञकास्त्रिषु सरूपाः। त्रिशब्दो
नित्यं बहुवचनान्तः। त्रयः। त्रीन्। त्रिभिः। त्रिभ्यः2. ॥

लु (लु) உடைய சொல்லினால் लुक् लु लुप् (लुक् , लु, लुप्)
பிரத்தியயத்தின் லோபமாகிய நிலையில் அதனால் உண்டாகும் அங்ககாரியம்
நடக்காது.

त्रि (த்ரி) சப்தத்தானது நித்தியம் பஹுவசனமானது.

இதனால் कति என்ற ரூபமாகின்றது.

192. त्रेस्त्रयः 7/1/53॥ (विधि सूत्रम्)

त्रि + आम् => त्रय

@ अङ्गस्य 6/4/1, आमि 7/1/52 ।

त्रेः 6¹ , त्रयः 1¹ , अङ्गस्य 6¹ , आमि 7¹ ।

* त्रिशब्दस्य त्रयादेशः स्याद् आमि। त्रयाणाम्। त्रिषु। गौणत्वेऽपि
प्रियत्रयाणाम्।

त्रि (த்ரி) சப்தத்திற்கு त्रय (த்ரய) ஆதேசமாகும். आम् (ஆம்) தொடரும்
பொழுது.

त्रि आम् இங்கு பி. சூ. त्रय् आम् नुट् மற்றும் नामि யினால் त्रयाणाम् ஆகி

अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि यिनाल त्र्याणाम् என்ற ஆகின்றது.

त्रि सु - आदेश प्रत्यययोः यिनால இங்கு ரூபம் त्रिषु என்ற ஆகின்றது.

முக்கியமற்ற பொருளாக இருக்கையிலும் त्रि யானது त्रय ஆகும்.

193. त्यदादीनामः 7/2/102॥ (विधि सूत्रम्)

त्यदादि अङ्गम् + विभक्ति => अ

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 6/4/84 ।

त्यदादीनाम् ⁶³, अः ¹¹, अङ्गस्य ⁶¹, विभक्तौ ⁷¹ ।

* एषामकारो विभक्तौ। द्विपर्यन्तानामेवेष्टिः। द्वौ। द्वौ। द्वाभ्याम् 3. द्वयोः2. पाति लोकमिति पपीः सूर्यः।

இவைகளுக்கு அதாவது கீழ்க்கண்டவைகள் त्यद् तद् यद् एतद् इदम् अदस् एक

द्वि (த்யத், தத், யத், ஏதத், இதம், அதஸ், ஏக் மற்றும் த்வி) இது அனைத்தும் விபகத்தி

தொடரும் நிலையில அ

(அ) காரம் ஆதேசமாகும்.

द्वि என்ற சொல்வரை மட்டுமே என்பது விருப்பம்.

द्वि औ இங்கு விருத்தி தொடருவதால் अ காரம் ஆதேசம் ஆகி द्व औ

பின் **वृद्धिरेचि** யினால் ரூபம் **द्वौ** என்ற கிடைக்கின்றது.

உலகத்ததை காப்பாற்றுகின்றது **पा पालने** தாத்துவிலிருந்து - **पपी** சூரியன் என்ற பொருள்.

194. दीर्घाज्जसि च 6/1/105॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

दीर्घ अङ्ग + जस् / इच् => पूर्वसवर्ण दीर्घ न

@ एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, दीर्घः 6/1/101, पूर्वसवर्णः 6/1/102, न इचि 6/1/104।

दीर्घात् ⁵¹, जसि ⁷¹, च ⁰, इचि ⁷¹, पूर्वपरयोः ⁶², एकः ¹¹, पूर्वसवर्णः ¹¹, दीर्घः ¹¹, न ⁰ ।

* पय्यौ2. पय्यः। हे पपीः। पपीम्। पय्या। पपीभ्याम् 3. पपीभिः। पय्ये। पपीभ्यः2. पय्यः। पय्योः। दीर्घत्वान्न नुट्, पय्याम्। डौ तु सवर्णदीर्घः पपी। पय्योः। पपीषु। एवं वातप्रम्यादयः। बह्व्यः श्रेयस्यो यस्य स बहुश्रेयसी।

தீர்க்கத்தினை தொடர்ந்து **जस्** (ஜஸ்) அல்லது **इच्** (இச்) வரும் பொழுது பூர்வ சவர்ணதீர்க்கம் ஆகாது.

पपी औ இங்கு **दीर्घाज्जसि च** என்றதால் **प्रथमयोः पूर्वसवर्णः** தடையாகி **इको यणचि** வந்து ரூபம் **पय्यौ** என்று ஆகின்றது.

पपी आम् இங்கு **पी** தீர்க்கம் என்பதால் **ह्रस्वनद्यापो नुट्** என்ற சூத்திரத்தினால் **आम्** க்கு **न्** ஆதேசம் ஆகாமல் **इको यणचि** யினால் ரூபம்

पप्याम् சித்தம் ஆகின்றது.

நிறைய சிரேயஸ் எவருடையதோ அவர் बहुश्रेयसी (பஹுஷ்ரெயஸி) என்று ஆகின்றது.

195. यू स्याख्यौ नदी 1/4/3॥ (संज्ञा सूत्रम्)

ईत् / ऊत् नित्यस्त्री लिङ्गम् => नदी संज्ञा

यू ¹² , स्याख्यौ ¹² , नदी ¹¹ ।

* ईदूदन्तौ नित्यस्त्रीलिङ्गौ नदीसंज्ञौ स्तः। प्रथमलिङ्गग्रहणं चा पूर्वं स्याख्यस्योपसर्जनत्वेऽपि नदीत्वं वक्तव्यमित्यर्थः।

ई (ஈ) அன்தம் மற்றும் ऊ (ஊ) அன்தம் உடைய நித்தியமான ஸ்தீர் விங்கம் **नदी** (நதி) என்ற சஞ்யா அடைகின்றது.

வார்த்திகம்

பிரதமா விங்கத்தினையும் இதனுடன் சேர்க்க வேண்டும்.

श्रेयसी என்பது ङी அன்தமுடைய ஸ்தீர் விங்க சொல்லாகும். அது बहु என்ற சொல்லுடன் சமாசம் ஆகும் பொழுது அதன் (ஸ்தீர்) விங்கம் முக்கியமற்றது ஆகின்றது . இதனால் பி. சூ. **नदी** சஞ்யா அடையாத நிலையில வார்த்திக்கத்தினால் சமாசத்திற்கு முன்பு உள்ள விங்கமானது கிரகிக்கப்பட்டு அதனால் **नदी** சஞ்யா அடைகின்றது.

196. अम्बार्थनद्योर्ह्रस्वः 7/3/107॥ (विधि सूत्रम्)

सम्बुद्धि अम्बा अर्थ / नदी संज्ञा अङ्ग => ह्रस्वम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सम्बुद्धौ 7/3/106 ।

अम्बार्थनद्योः 62 , ह्रस्वः 11 , अङ्गस्य 61 , सम्बुद्धौ 71 ।

* संबुद्धौ। हे बहुश्रेयसि।

अम्बा (अम्बा) என்ற பொருள்படும் சொல்லிற்கும் नदी (நதி) சஞ்ஞயா அடைந்த சொல்லிற்கும் ஹ்ரஸ்வம் ஆதேசமாகும் சம்புத்தி தொடரும் பொழுது.

हे बहुश्रेयसि सु இந்த இடத்தில் பி. சூ. அங்கம் ஹ்ரஸ்வம் அடைந்து एङ् ह्रस्वाद् सम्बुद्धे யினால் सु லோபம் ஆகி हे बहुश्रेयसि என்று ரூபம்.

197. आप्नद्याः 7/3/112॥ (विधि सूत्रम्)

नदी अङ्गम् + डित् => आट्

@ अङ्गस्य 6/4/1 , डिति 7/3/111॥

आट् 11 , नद्याः 51 , अङ्गस्य 61 , डिति 61 ।

* नद्यन्तात् परेषां डितामाडागमः।

नदी (நதி) அன்த சொல்லினை தொடர்ந்து வரும் डित् (நித்) க்கு आट् (ஆட்)

ஆகமமாகும்.

बहुश्रेयसी डे - डित् ஆனதால் आट् உண்டாகி बहुश्रेयसी आ ए என்ற நிலையில் அடுத்த சூத்திரம்.

198. आटश्च 6/1/90॥ (विधि सूत्रम्)

आट् + अच् => वृद्धि

@ अचि 6/1/77, एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, वृद्धिः 6/1/88।

आटः ⁵¹, च ⁰, अचि ⁷¹, पूर्वपरयोः ⁶², एकः ¹¹, वृद्धिः ¹¹ ।

* आटोऽचि परे वृद्धिरेकादेशः। बहुश्रेयस्यै। बहुश्रेयस्याः2। नद्यन्तत्वानुट्। बहुश्रेयसीनाम्।

आट् (ஆட்) ஆனது அச் (அச்) தொடர்ந்து வரும் பொழுது விருந்தி ஏகாதேசமடையும்.

बहुश्रेयसी आ ए पि. क्त. बहुश्रेयसी ऐ पिनं यण् ஆதேசமாகி बहुश्रेयस्यै என்று ரூபமாகின்றது.

बहुश्रेयसी आम् என்ற நிலையில் नदी அன்த சொல்லாக இருப்பதால் नुट् அடைந்து बहुश्रेयसीनाम् என்ற ரூபமாகின்றது.

199. डेराम् नद्याम्नीभ्यः 7/3/116॥ (विधि सूत्रम्)

नी शब्द / आप् / नदी अन्ताङ्गम् + ङि => आम्

@ अङ्गस्य 6/4/1 ।

डे: 61 , आम् 11 , नद्याम्नीभ्यः 53 , अङ्गस्य 61 ।

* नद्यन्तादाबन्तान् नीशब्दाच् च परस्य डेराम्। बहुश्रेयस्याम्। शेषं पपीवत्।
अड्यन्त्वान्न सुलोपः। अतिलक्ष्मीः। शेषं बहुश्रेयसीवत्। प्रधीः।

नदी (நதி) அன்தம் आप् (ஆப்) அன்தம் மற்றும் नी (நி) சப்தத்தினை
தொடர்ந்து வரும் ङि (ஙி) விற்கு आम् (ஆம்) ஆதேசமாகும்.

பாக்கியுள்ளது पपी யை போல

अतिलक्ष्मी सु என்ற நிலையில் இது ङी அன்தம் உள்ள स्त्री லிங்கம்
அல்லாததால் सु லோபம் ஆகாது अतिलक्ष्मीः என்று ரூபம். மற்றவை बहुश्रेयसी
போல ஆகும்.

बहुश्रेयसी ङि பி. சூ. आम् ஆகி बहुश्रेयसी आम् அடுத்து आणनद्याः மற்றும்
आटश्च மற்றும் यण् ஆகி ரூபம் बहुश्रेयस्याम् என்ற ஆகின்றது.

200. अचि श्नुधातुभ्रुवाम् ख्योरयडुवडौ 6/4/77॥ (विधि सूत्रम्)

श्रु प्रत्ययान्तम् / (इ /उ अन्त धातु) / भ्रू शब्द + अजादि प्रत्ययम् => इयङ् /

उवङ्

Aic⁷¹ , îuxatuæuvam!⁶³ , A¼at!⁶³ , Yvae>⁶² , #y'...v'aE¹² ,

* श्नुप्रत्ययान्तस्य इवर्णोवर्णान्त्यस्य धातोर् भू इत्यस्य चाङ्गस्योडुवडौ स्तोऽजादौ प्रत्यये परे। इति प्राप्ते ॥

शु (ஷ்நு) பிரத்தியய அன்தம் அல்லது இ (இ) வர்ணம் அல்லது ஓ (உ) வர்ணம் அன்தமுடையதாகவும் எந்த தாத்துனுடைய அன்ததிற்கும் ஶு (ப்நு) என்ற சொல்லிற்கும் அச் (அச்) ஆதி பிரத்தியயம் தொடரும் பொழுது அங்கத்திற்கு இயட் (இயங்) மற்றும் உவட் (உவங்) ஆகும்.

प्रघी औ என்ற நிலையில் பி. சூ. ई காரத்திற்கு இயட் ஆதேசம் உண்டாகும் நிலையில்.

201. एनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य 6/4/82॥ (विधि सूत्रम्)

अनेकाच् असंयोग अवयव धातु इ वर्ण अङ्गम् + अजादि सुप् प्रत्ययम् => यण्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अचि धातोः 6/4/77, यण् 6/4/81॥

एः⁶¹ , अनेकाचः⁶¹ , असंयोगपूर्वस्य⁶¹ , अङ्गस्य⁶¹ , यण्¹¹ , धातोः⁵⁶¹ , अचि⁷¹ ।

* धात्ववयवसंयोगपूर्वो न भवति य इवर्णस् तदन्तो यो

धातुस्तदन्तस्यानेकाचोऽङ्गस्य यण् अजादौ प्रत्यये। प्रधी। प्रधम्। प्रधः।
प्रधि। शेषं पपीवत्। एवं ग्रामणीः। डौ तु ग्रामणाम्। अनेकाचः किम्?
नीः, नियौ, नियः। अमि शसि च परत्वाद् इयङ्। नियम्। नियः। डेराम्
नियाम्। असौगपूर्वस्य किम्? सुश्रियौ। यवक्रियौ।

संयोग (संयोकम्) இல்லாத தாத்து அவயவத்ததை தொடரும் எந்த **इ** (இ) வர்ணம்மானது (அனேக **अच्** (அச்) உடைய) உள்ள அங்கத்திற்கு **यण्** (யண்) ஆகும் **अच्** (அச்) ஆதி பிரத்யயம் தொடரும் பொழுது.

प्रधी औ ஆனது பி. சூ. **यण्** ஆகி **प्रध्य औ** என்று ஆகின்றது **प्रध्यौ** ஆகின்றது.

प्रध्यम् । प्रध्यः முதலியவையும் இதுபோலவே மற்ற இடங்களிலும் **पपी** போல்.

नी தொடரும் பொழுது **ग्रामणि** **आम्** ஆனது **ग्रामण्याम्** என்று ஆகும்.

அனேகாச் என்றால் என்ன? **नी** என்பது ஒரு **अच्** உள்ள **इ** வர்ணான்த **धातु** வாக இருப்பதால் **नी औ** **अचिघतुर्भुवाम्** சூத்திரப்படி **इयङ्** ஆகி **नीयौ** ஆகின்றது.

डेराम्नद्यान्नीभ्यः சூத்திரப்படி **नि** விற்கு **आम्** வருவதால் **नियाम्** என்ற ரூபம்.

சம்யோகத்தினை தொடர்ந்து வராத **इ** என்ற கூறப்பட்டது. **सुश्रि औ**

என்ற இடத்தில் **श् र्** சமீயோகத்ததை தொடருவதால் **इयङ्** ஆகி **सुश्रियौ** என்ற ரூபம்

202. गतिश्च 1/4/60॥ (संज्ञा सूत्रम्)

प्रादि क्रियायोगे => गति संज्ञा

@ प्रादयः 1/4/58, क्रियायोगे 1/4/59।

प्रादयः ¹³, क्रियायोगे ⁷¹, गतिः ¹¹, च ⁰।

* प्रादयः क्रियायोगे गतिसंज्ञाः स्युः। गतिकारकेतरपूर्वपदस्य यण् नेष्यते। शुद्धियौ।

प्र (ப்ர) முதலியவை கிரியாயோகத்தில் (செயலின் சேர்க்கையில்) இருக்கும் பொழுது **गति** (கதி) என்ற பெயரடையும்.

வார்த்திகம்

எதனுடைய அங்கத்தின் பூர்வபரமானது **गति** மற்றும் காரக்கம் ஆகியவற்றில் இருந்து வேறானதோ அவற்றுக்கு **यण्** வருவது இல்லை

शुद्धि औ என்ற நிலையில் **अचिश्रुधातु** ... வினால் **इयङ्** ஆகி **शुद्धियौ** என்று ரூபம்.

203. न भूसुधियोः 6/4/85॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

भू / सुधी + अजादि प्रत्यय => यण् न

@ अङ्गस्य 6/4/1, अचि 6/4/77, यण् 6/4/81, सुपि 6/4/83।

न⁰, भूसुधियोः⁶², अङ्गस्य⁶¹, अचि⁷¹, यण्¹¹, सुपि⁷¹।

* एतयोरचि सुपि यण् न। सुधियौ। सुधियः इत्यादि। सुखम् इच्छतीति सुखीः। सुतम् इच्छतीति सुतीः। सुखौ, सुतौ। सुख्युः, सुत्युः। शेषं प्रधीवत्। शम्भुर् हरिवत्। एवं भान्वादयः।

भू (भ्र) மற்றும் சுधी (ஸுதி) சொல்லினை अच् (அச்) ஆதி सुप् (ஸுப்) தொடரும் பொழுது यण् (யண்) ஆகாது.

सुधि औ - यण् ஆகாமல் अचि श्रुधातु ... என்ற சூத்திரத்தினால் इयद् ஆகி सुधियौ என்று ரூபம்.

सुखी இன்பத்தினை அடைய ஆசைபடுகின்றான். सुती வாரிசு அடைய ஆசைபடுகின்றான்.

शम्भु । हरि सप्ततत्तै पोवाल भानु முதலியவைகளும்.

204. तृज्वत् क्रोष्टुः 7/1/95॥ (अतिदेश)

क्रोष्टु + असम्बुद्धि सवर्णमस्थाने => क्रोष्टु

@ அங்ச்ய 6/4/1, சர்வநாமस्थானே 7/1/86, அசம்புத்தௌ 7/1/92 ।

த்ஜவத் ⁰, க்ரோஷ்ட: ¹¹, அங்ச்ய ⁶¹, சர்வநாமस्थானே ⁷¹, அசம்புத்தௌ ⁷¹ ।

* அசம்புத்தௌ சர்வநாமस्थானே பரே க்ரோஷ்டசப்தஸ்ய ஸ்தானே க்ரோஷ்டசப்த: ப்ரயோக்தவ்ய
இத்யர்த்த:।

சம்புத்தி இல்லாத சர்வநாமஸ்தானம் தொடரும் பொழுது **க்ரோஷ்ட** (க்ரோஷ்டு)
சப்தத்திற்கு **க்ரோஷ்ட** (க்ரோஷ்ட்ரு) ஆகும்.

205. ஋தோ டிசர்வநாமस्थானயோ: 7/3/110॥ (விதி சூத்ரம்)

஋த் அங்சம் + டி / சர்வநாமस्थானம் => குண:

@ அங்ச்ய 6/4/1, குண: 7/3/108 ।

஋த: ⁶¹, டிசர்வநாமस्थானயோ: ⁷², அங்ச்ய ⁶¹, குண: ¹¹ ।

* ஋தோங்ச்ய குணோ டௌ சர்வநாமस्थானே ச। இதி ப்ராப்தே ।

஋த் (ருத்) அங்கத்திற்கு குணமாகும் **டி** (நி) மற்றும் சர்வநாமஸ்தானம்
தொடரும் பொழுது இந்த நிலையில்.

206. ஋துஷநஸ்புருத்சோங்சேஹஸாं ச 7/1/94॥ (விதி சூத்ரம்)

அநேஹஸ் /஋த் /ஷநஸ் /புருத்சு + அசம்புத்தி சு => அநங்சு

@ अङ्गस्य 6/4/1, असम्बुद्धौ 7/1/92, अनङ् सौ 7/1/93 ।

ऋदुशानस्युरुदंसोऽनेहसां ⁶³, अङ्गस्य ⁶¹, असम्बुद्धौ ⁷¹, सौ ⁷¹, अनङ् ¹¹, च ⁰
।

* ऋदन्तानाम् उशानसादीनाम् चाऽनङ् स्यादसंबुद्धौ सौ।

ऋत् (ருத்) அன்ததிற்கு उशानस् पुरुदंस अनेहस् (உஷநஸ். புருதநஸ். அநெஹஸ்) ஆகிய சப்த அன்தத்திற்கு அங்கத்திற்கு अनङ् (அநங்) ஆதேசமாகும். சமபுத்தி அல்லாத सु (ஸு) தொடரும் பொழுது.

क्रोष्टु सु - तृज्वत्क्रोष्टुः வினால் क्रोष्टु स् ஆகி ऋतो டிசர்வ்நாமஸ்தானयो: வினால் ऋत् அங்கம் குணமடையும் நிலையில் பி. சூ. अनङ् அடைந்து क्रोष्टु अन् स् என்ற நிலையில்.

207. अप्तृन्तृच्च्वसृनप्तृनेष्टृत्वष्टृक्षृत्होत्पोत्प्रशास्तृणाम् 6/4/11॥ (विधि सूत्रम्)

अप्/तृन्/तृच्/स्वसृ/नप्तृ/नेष्टृ/त्वष्टृ/क्षृत्/होत्/पोत्/प्रशास्तृ +

असम्बुद्धि सर्वनामस्थानम् => उपधा दीर्घम्

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, उपधायाः 6/4/7, सर्वनामस्थाने, आसम्बुद्धौ 6/4/8
।

अप्तृन्तृच्च्वसृनप्तृनेष्टृत्वष्टृक्षृत्होत्पोत्प्रशास्तृणाम् ⁶³, सर्वनामस्थाने ⁷¹, असम्बुद्धौ ⁷¹, दीर्घः ¹¹, अङ्गस्य ⁶¹, उपधायाः ⁶¹ ।

* अबादीनाम् उपधाया दीर्घोऽसंबुद्धौ सर्वनामस्थाने। क्रोष्टा। क्रोष्टारौ२।
क्रोष्टारः। क्रोष्टारम्। क्रोष्टून्।

अप् तृन् तृच् स्वसृ नष्टु नेष्टु त्वष्टु क्षत् होत् पोत् प्रशास्त् (अप्) முதலியவற்றின் உபதாவானது தீர்க்கமாகும் சம்புத்தி அல்லாத சர்வநாம ஸ்தானம் தொடரும் பொழுது.

क्रोष्टन् स् - तृज्वद् போனறதாக கூறப்பட்டதால் उपधा தீர்க்கமாகி பி. சூ. क्रोष्टान् स् என்று ஆகும் நிலையில் हल्ङ्याभ्यो दीर्घत्सुतीस्यपृक्तं हल् மற்றும் नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य சூத்திரத்தால் स् மற்றும் न् லோபமாகி ரூபம் क्रोष्टா என்று ஆகும்.

208. विभाषा तृतीयादिष्वचि 7/1/97॥ (विधि सूत्रम्)

क्रोष्टु + अजादि तृतीयादि (३ /४ /५ /६ /७) => तृज्वत् (वा)

@ अङ्गस्य 6/4/1, तृज्वत्क्रोष्टुः 7/1/95 ।

विभाषा ⁰, तृतीयादिषु ⁷¹, अचि ⁷¹, तृज्वत् ⁰, क्रोष्टुः ¹¹ ।

* अजादिषु तृतीयादिषु क्रोष्टुर् वा तृज्वत्। क्रोष्टा। क्रोष्टे।

अच् (अच्) ஆதி மற்றும் மூன்றாம் வேற்றுமை முதலியவை (3, 4, 5, 6, 7) தொடரும் பொழுது क्रोष्टु (க்ரொஷ்டு) சப்தம் तृज्वत् (த்ருஜ்வத்தை) போல

ஆகலாம்.

क्रोष्ट आ (टा) பி. சூ. क्रोष्ट अ - यण् ஆதேசம் மற்றும் ரேபமாகி ரூபம் क्रोष्टா என்று ஆகின்றது.

तृज्वत् ஆகாத நிலையில் शम्भु போன்று ஆகும்.

209. ऋत उत् 6/1/111॥ (विधि सूत्रम्)

ऋत् + डस् / डसि अत् => उत् एकादेश

@ एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, पूर्वः 6/1/107, अति 6/1/109, डसिडसोः 6/1/110 ।

ऋतः ⁵¹, उत् ¹¹, डसिडसोः ⁶², अति ⁷¹, पूर्वपरयोः ⁶², एकः ¹¹ ।

* ऋतो डसिडसोरति उदेकादेशः। रपरः।

ऋत् (ருத்) அங்கத்தினை தொடர்ந்து डसि (ஙஸி) மற்றும் डस् (ஙஸ்) உடை
अत् (அத்) தொடரும் பொழுது उत् (உத்) ஏகாதேசமாகும்.

उरण् रपरः யினால் र् தொடர்ந்து उर् என்று ஆதேசமாகும்.

क्रोष्ट अस् பி. சூ. क्रोष्टर् अस्

210. रात्सस्य 8/2/24॥ (नियम सूत्रम्)

रु + सु अन्तम् => लोपः

@ पदस्य 8/1/16, संयोगान्तस्य लोपः 8/2/23।

रात् 51, सस्य 61, लोपः 11 ।

* रेफात् संयोगान्तस्य सस्यैव लोपो नान्यस्या रेफस्य विसर्गः। क्रोष्टुः। क्रोष्टोः।
नुमचिरतृज्वद्भावेभ्यो नुट् पूर्वविप्रतिषेधेन। क्रोष्टूनाम्। क्रोष्टरि। पक्षे हलादौ च
शम्भुवत्। हूहूः। हूहूः। हूहूः। हूहून्त्यादि। अतिचमू शब्दे तु नदीकार्यं विशेषः।
हे अतिचमु। अतिचम्वै। अतिचमूनाम्। खलपूः।

रु (र) कारत्तुடன் सैयुडुकत्तुडुलु उडुडुडु अडुडुडुडुडुडु सु (डु) कुरुडु. डुडुडुडु
लुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु.

कुडु असु डुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु
लुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु.

वुरुडुडुडुडुडु

नुडु - अकु डुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु डुडुडुडुडु
अडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु
डुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु
वुरुडुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु डुडुडुडुडुडु.

211. ओः सुडु 6/4/83॥ (डुडुडु सुडुडुडु)

अनेकाच् असंयोग अवयव धातु उ वर्ण अङ्गम् + अजादि सुप् प्रत्यय => यण्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अचि धातोः 6/4/77, यण् 6/4/81, अनेकाचोऽसंयोगपूर्वस्य 6/4/82।

ओः 6¹, सुपि 7¹, अनेकाचः 6¹, असंयोगपूर्वस्य 6¹, धातोः 6¹, अचि 7¹, यण् 1¹।

* धात्ववयवसंयोगपूर्वो न भवति य उवर्णस् तदन्तस्यानेकाचोऽङ्गस्य यण् स्याद् अचि सुपि। खलप्वौ। खलप्वः। एवं सुल्वादयः। स्वभूः। स्वभुवौ। स्वभुवः। वर्षाभूः।

சய்யோகம் இல்லாத தாத்து அவயவத்தை தொடரும் எந்த **उ** (உ) வர்ணமானது உள்ளதோ அப்படிப்பட்ட தாத்துவினை அன்தமாக உடைய அனேக **अच्** (அச்) உடைய அங்கத்திற்கு (யண் ஆகும் **सुप्** (ஸுப்) பிரத்யயம் தொடரும் பொழுது.

212. वर्षाभ्वश्च 6/4/84॥ (विधि सूत्रम्)

वर्षाभू + अजादि सुप् => यण्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अचि 6/4/77, यण् 6/4/81, सुपि 6/4/83।

वर्षाभ्वः 6¹, च 0, अङ्गस्य 6¹, अचि 7¹, यण् 1¹, सुपि 7¹ ।

* अस्य यण् स्याद् अचि सुपि। वर्षाभ्वावित्यादि। दृभूः। दृन्करपुनःपूर्वस्य भुवो यण् वक्तव्यः। दृभ्वौ। एवं करभूः। धाता। हे धातः! धातारौ, धातारः। ऋवर्णान्नस्य णत्वं वाच्यम्। धात्वणाम्। एवं नञरादयः।

नञ्जरादिग्रहणं व्युत्पत्तिपक्षे नियमार्थम्। तेनेह न पिता, पितरौ, पितरः।
पितरम्। शेषं धातृवत्। एवं जामात्रादयः। ना, नरौ।

वर्षाभू (வர்ஷாபூ) வுக்கு (யண்) ஆதேசமாகும் அच् ஆதி சுप् (அச். ஸுப்)
தொடரும் பொழுது

वर्षाभू औ என்ற நிலையில் न भूसुधियोः என்ற சூத்திரத்தினால் यण्
நிசேதமாகும் பொழுது பி. சூ. यण् ஆகி वर्षाभू व् औ ஆகிய பின் ரூபம்
वर्षाभ्वौ

வார்த்திகம்

दन् कर् மற்றும் पुनः ஆகிய சப்தங்கள் கூடியதான भू சொல்லிற்கு यण्
ஆதேசம் ஆகும் अच् ஆதி सुप् தொடரும் பொழுது दन् भू औ
வார்த்திகத்தினால் दन्भ्वौ என்ற ரூபம்

வார்த்திகம்

ऋ வர்ணத்தினை தொடரும் न् ஆனது ण् ஆகும்.

धातृनाम् என்பது வார்த்திகத்தினால் धातृणाम् என்று ஆகின்றது.

213. नृ च 6/4/6॥ (विधि सूत्रम्)

नृ + नामि => दीर्घ (वा)

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, नामि 6/4/4, छन्दस्युभयथा 6/4/5 ।

नृ ⁶¹, च ⁰, दीर्घः ¹¹, अङ्गस्य ⁶¹, नामि ⁷¹, उभयथा ⁰ ।

* अस्य नामि वा दीर्घः । नृणाम् । नृणाम् ।

नृ (ந்ரு) சொல்லிற்கு नाम् (நாம்) தொடரும் பொழுது தீர்க்கம் ஆகலாம்.

नृ नामि என்ற நிலையில் பி. சூ. தீர்க்கமாகாமல் नृणाम् என்று ஆகும் பகஷ்த்தில் नृणाम् என்று இரு ரூபம் உண்டாகும் நிலையில் ऋवर्णास्य णत्वं वाच्यम् என்ற வார்த்திகத்தினால் न् வானது ण् ஆகி नृणाम् । नृणाम् என்று இரு ரூபமாகும்.

214. गोतो णित् 7/1/90॥ (विधि सूत्रम्)

ओ + सर्वनामस्थानम् => णित्वत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सर्वनामस्थाने 7/1/83 ।

गोतः ⁶¹, णित् ¹¹, सर्वनामस्थाने ⁷¹ ।

* ओकाराद्विहितं सर्वनामस्थानं णिट्वत् । गौः । गावौ । गावः ॥

ओ (ஓ) கார அன்த गो (கோ) சப்தத்தினை தொடர்ந்துவரும் சர்வநாம ஸ்தானம் णित्वत् (ணித்) போன்று ஆகும்.

गो स् என்ற நிலையில பி. சூ. णित्वत् ஆகி अचो ङिणिति விருத்தி அடைந்து गो स् - रु த்வம் விசர்கம் ஆகி गौः என்ற ரூபம்.

215. औतुडुशसु: 6/1/93॥ (विधि सुतुरडु)

ओ + अडु/शसु अडु => आ

@ अडु 6/1/77, एक: डुवडुरुडु: 6/1/84।

आ ¹¹, ओतः ⁵¹, अडुशसु: ⁷², अडु ⁷¹, एक: ¹¹, डुवडुरुडु: ⁶² ।

* ओतुडुशसुशसुओरडु आकुओर एकुअदेश: । गडु। गडुवु। गडु: । गडु।
गडे । गडु: । इतुडुअडु ॥

ओ (ओ) कुरु अडुतु शसुलुलुनै तुओडुलरुतु वरुडु अडु (अडु) डुरुडुडु शसु
(शसु) उडेडु अडु (अडु) ककु आ (अडु) कुरुडु शसुओतुशडुओकुडु।

गु ओडु डु. कु. गडु एडुरु ओकुडु।

216. डुडु हलु 7/2/85॥ (विधि सुतुरडु)

डु + हडु => आ

@ अडुशसु 6/4/1, आ वडुतुतु 7/2/84 ।

डुडु: ⁶¹, हलु ⁷¹, आ ¹¹, वडुतुतु ⁷¹ ।

* अस्याकारदेशो हलि विभक्तौ । राः । रायौ । रायः । राभ्यामितादि ॥
ग्लौः । ग्लावौ । ग्लावः । ग्लौभ्यामित्यादि ॥

ரீ (ரை) என்ற சொல்லிற்கு आ (ஆ) காரம் ஆதேசம் ஆகும் हल् (ஹல்) ஆதி விபகத்தி தொடர்ந்து வருகையில்

रैस् பி. சூ. र्स् - रु த்வம் மற்றும் விசர்க்கம் ஆகி राः என்ற ரூபம்.

ग्लौस् - रु த்வம். விசர்க்கம் ஆகி ரூபம் ग्लौः என்று ஆகிறது.

इत्यजन्तपुँल्लिङ्गाः ।

अथजन्तस्त्रीलिङ्गः ।

रमा ।

217. औड आपः 7/1/18॥ (विधि सूत्रम्)

आबन्त अङ्गम् + औड् => शी

@ अङ्गस्य 6/4/1, शी 7/1/17।

औडः 6¹ , आपः 5¹ , शी 5¹ , अङ्गस्य 6¹ ।

* आबन्तादङ्गात्परस्यौडः शी स्यात् । औडित्यौकारविभक्तेः संज्ञा । रमे ।

रमाः ॥

आप् (आप्) अन्त अङ्कத்தினை தொடரும் औட் (ஒளங்) ற்கு சீ (ஷீ) ஆதேசமாகும்.

औड् என்பது औ கார விபகத்திற்கு பெயர் ஆகின்றது.

रमा सु - हल्ङ्याभ्यो दीर्घात्सुतिस्यपृक्तं हल् एन्त कृत्तिरत्तिनाल सु

லோபமாகி இங்கு ரூபம் ரமா என்று ஆகும்.

रमा औ एन्त நிலையில பி. க். சீ ஆகி ரமா ई एन्त நிலையில் गुण

ஆகி ரமே என்கின்ற ரூபமாகின்றது.

रमा जस् - प्रथमयोः पूर्वसवर्णः - दीर्घाज्जसि च மற்றும் அக: सवर्णे दीर्घः

வினால் ரூபம் ரமா: என்று ஆகிறது.

218. सम्बुद्धौ च 7/3/106॥ (विधि सूत्रम्)

आबन्त सम्बुद्धि => ए

@ अङ्गस्य 6/4/1, एत् 7/3/103, आपः 7/3/105।

सम्बुद्धौ ⁷¹, अङ्गस्य ⁶¹, च ⁰, एत् ¹¹, आपः ⁶¹।

* आप एकारः स्यात्सम्बुद्धौ। एङ्हस्वादिति सम्बुद्धिलोपः। हे रमे।
हे रमे। हे रमाः। रमाम्। रमे। रमाः ॥

आप् (ஆப்) அனத்திற்கு ए (ஏ) காரமாகும் சம்புத்தி இருக்கும் பொழுது.

एङ्हस्वात् सम्बुद्धि சூத்திரத்தினால் சம்புத்தி सु லோபமாகி अ வானது ए வாகி ரூபம் हे रमे என்று ஆகின்றது.

219. आङि चापः 7/3/105॥ (विधि सूत्रम्)

आप् अन्तम् + आङ् / ओस् => ए

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, எத் 7/3/103, ஓஸி 7/3/104 ।

ஆடி ⁷¹, ச ⁰, ஆப: ⁶¹, எத் ¹¹, ஓஸி ⁷¹ ।

* ஆடி ஓஸி ச பரே ஆபந்தஸ்யாங்ஸ்ய ஂகர: ஸ்யாத்। ரமயா । ரமாங்யாம் ।
ரமாஙி: ॥

ஆடி (ஆங்) (டா - (டா)) மற்றும் ஓஸ் (ஓஸ்) தொடரும் பொழுது ஆப (ஆப்)
அந்த அங்கமானது ஂ (எ) காரம் ஆதேசமாகும்.

ரமா ஆடி என்ற நிலையில பி து ஂ ஆகி ரமா ஂ ஆ - ஂசுயவாயாவ:
வினால் ரமய் ஆ - ரமயா

220. யாடாப: 7/3/113॥ (விதி ஸூத்ரம்)

ஆப அங்ஸ்ய + ஙித் => யாத்

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, ஙிதி 7/3/111॥

யாத் ¹¹, ஆப: ⁵¹, ஙிதி ⁶¹, அங்ஸ்ய ⁶¹ ।

* आपो डितो याट् । वृद्धिः । रमायै । रमाभ्याम् । रमाभ्यः । रमायाः ।
रमयोः । रमाणाम् । रमायाम् । रमासु । एवं दुर्गाम्बिकादयः ॥

आप् (ஆப்) அன்த அங்கத்தினை தொடரும் டித் (நித்) க்கு யாட் (யாட்)
ஆகமமாகும்

रमा डे என்ற நிலையில டித் இருப்பதால் யாட் ஆகமம் ஆகி रमा या ए
என்பது रमायै என்ற ரூபம்.

दुर्गा முதலியவைகளும் இது போன்றே

221. सर्वनामः स्याद्ध्रस्वश्च 7/3/114॥ (विधि सूत्रम्)

आप् अङ्गम् + डित् => ह्रस्वम् & स्याट्

@ अङ्गस्य 6/4/1, डिति 7/3/111, आपः 7/3/113।

सर्वनामः ⁵¹, स्याट् ¹¹, ह्रस्वः ¹¹, च ⁰, डिति ⁶¹, आपः ⁵¹ ।

* आबन्तात् सर्वनामः परस्य डितः स्याट् स्यादापश्च ह्रस्वः। याटोऽपवादः।
सर्वस्यै । सर्वस्याः । सर्वासाम् । सर्वस्याम् । शेषं रमावत् । एवं विश्वादय
आबन्ताः ॥

आप् (ஆப்) அன்த சர்வநாம அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் டித் (நித்) க்கு

स्याट् (ஸ்யாட்) ஆகமமாகும். आप् (ஆப்) அன்தமும் ह्रस्वम् (ஹ்ரஸ்வம்) ஆகும்.

सर्वा डे - स्याट् அடைந்து ह्रस्वम् ஷமாகி सर्व स्या ए - सर्वस्यै என்ற ரூபம்.

மற்றவை रमा சப்தத்தை போல இப்படியே विश्वा முதலியவைகளும்.

222. विभाषा दिक्समासे बहुव्रीहौ 1/1/28॥ (संज्ञा सूत्रम्)

बहुव्रीहि दिक् समासे => सर्वनाम संज्ञा (वा)

@ सर्वादीनि सर्वनामानि 1/1/27।

विभाषा ¹¹, दिक्समासे ⁷¹, बहुव्रीहौ ⁷¹, सर्वादीनि ¹³, सर्वनामानि ¹³ ।

* सर्वनामता वा । उत्तरपूर्वस्यै उत्तरपूर्वायै । तीयस्येति वा सर्वनामसंज्ञा ।
द्वितीयस्यै - द्वितीयायै । एवं तृतीया । अम्बर्थेति ह्रस्वः । हे अम्ब । हे
अक्क । हे अल्ल ॥ जरा । जरसौ इत्यादि । पक्षे रमावत् ॥ गोपाः -
विश्वपावत् ॥ मतीः । मत्या ॥

சர்வநாமத்தில் உள்ள சொற்க்கள் திசையை குறிக்கும் बहुव्रीहि (பகுவ்ரிஹி)
சமாசமாக இருக்கும் பொழுது வில்பமாக சர்வநாம சஞ்யா ஆகும்.

उत्तरपूर्व ए - डित् ஆனதால பி. சூ. விகல்பமாக சர்வநாம சஞ்யா அடைந்து
उत्तरपूर्वस्यै என்றும் அல்லது उत्तरपूर्वायै என்ற ரூபம்.

तीय பிரத்தியயத்திற்கும் சர்வநாம சஞ்யா விகல்பமாக ஆகின்றது

द्वितीय डे - द्वितीयस्यै மற்றும் द्वितीयायै என்ற ரூபம்

तृतीया போன்றவைகளும் இது போன்றே.

हे अम्वा सु என்ற சமபுத்தி நிமிதத்தில் अम्वार्य नद्योर्हस्वः என்ற சூத்திரத்தினால்
ஹ்ரஸ்வமாகி एङ्हस्वात्सम्बुद्धिः யினால் सु லோபமாகி हे अम्ब ।

இதுபோன்றे अक्का अह्ला முதலிய अम्वा (அம்மா) அர்த்த சொற்க்களுமாகும்.

जराया जरस् अन्यतरस्याम् - जरस् அதேசமாகி जरसौ ஆகாத பக்சத்தில் अल्
ஆகி பிரத்தியயத்திலும் रमा வைப்போல ஆகும்.

गोपा வை विश्वपा போலவே

मति सु - मतिः என்று ரூபம்

223. डिति ह्रस्वश्च 1/4/6॥ (संज्ञा सूत्रम्)

(इयङ् /उवङ् स्त्रीभिन्न नित्यस्त्रीलिङ्ग ईत् /ऊत्) / (स्त्रीलिङ्ग इत् /उत्) + डित्

=> नदी संज्ञा

@ यू स्त्र्याख्यौ नदी 1/4/3, नेयडुवड्स्थानावस्त्री 1/4/4, वा 1/4/5।

டிதி ⁷¹, ஹ்ஸ்வ: ¹¹, ச ⁰, யூ ¹², ஸ்யாஹ்யௌ ¹², நதி ¹¹, நேய்டுவஹ்யானௌ ¹²,
அஸ்ரீ ¹¹, வா ⁶¹।

* இய்டுவஹ்யானௌ ஸ்ரீஷஹ்டிந்ரௌ ந்த்யஸ்ரீலிஹ்ஹாவிஹூதௌ ஹ்ஸ்வௌ ச இஹ்வணௌ ஸ்ரீயாம்
வா நதிஸஹ்ஜௌ ஸ்தௌ டிதி । மத்யௌ - மதயௌ । மத்யா 2 । மதௌ: 2 ॥

ஸ்த்ரீ சஹ்தததத தவிர இயட் ஹ்வட் (இயஹ், ஹ்வஹ்) ஹ்தேசமஹ்டந்து ந்த்த்ய
ஸ்த்ரீலிஹ்ஹ இ (ஹ்) காரம் மஹ்ஹும் ஹ் (ஹ்) காரத்திஹ்ஹும் இ (இ) காரம் ஹ் (ஹ்)
காரம் ஸ்த்ரீலிஹ்ஹத்திஹ்ஹும் நதி (நதி) சஹ்யா ஹ்காலாம் ஹ்தி (ஹ்தி) தஹ்டஹ்ஹும்
ஹ்டஹ்து.

மதி ஹ் ஹ். நதி சஹ்யா அஹ்டந்து ஹட் ஹ்கமமஹ்கி ஹ்தி மஹ்ஹும் ஹ்
ஹ்தேசமஹ்கி மத்யௌ ஹ்ஹ் ஹ்டஹ்

நதி ஹ்காத நிலையிஹ் ஹ்ஹும் ஹ் ஹ்தேசமஹ்கி மதயௌ ஹ்ஹ் ஹ்டஹ்.

224. இஹ்த்யாம் 7/3/117॥ (விதி ஸூத்ரம்)

இத்/ஹ்த் நதி ஸஹ்ஜா + ஹ்தி => ஹம்

@ அஹ்ஹ்ய 6/4/1, ஹ்யாம், நஹ்யா: 7/3/116।

இஹ்த்யாம் ⁵², ஹ்தி: ⁶¹, ஹம் ¹¹, நஹ்யா: ⁵³ ।

* इदुब्ध्यां नदीसंज्ञकाभ्यां परस्य डेराम् । मत्याम् - मती । शेषं
हरिवत् ॥ एवं बुद्ध्यादयः ॥

नदी (நதி) சுஞ்யா அடைந்து इत् (இத்) மற்றும் उत् (உத்) அன்த
சொறக்களினை தொடர்ந்து வரும் ङि (ஙி) விற்கு आम् (ஆம்) ஆதேசமாகும்.

मति ङि पि. कृ. मति आम् - यण् आतेशम मत्याम् एन्र ऱुढम

225. त्रिचतुरोः स्त्रियां तिसृचतसु 7/2/99॥ (विधि सूत्रम्)

स्त्रिलिङ्ग त्रि /चतुर् + विभक्ति => तिसृ / चतसृ

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84।

त्रिचतुरोः ⁶², स्त्रियाम् ⁷¹, तिसृचतसु ¹¹, विभक्तौ ⁷¹ ।

* स्त्रीलिङ्गयोरेतयोरेतावादेशौ स्तो विभ्वतौ ।

त्रि (த்ரி) மற்றும் चतुर् (சதுர்) ஆகிய சொற்களுக்கு ஸ்த்ரீ விங்கத்திற்கு तिसृ
(திஸ்ரு) चतसृ (சதஸ்ரு) ஆகும் விபகத்தி தொடரும் பொழுது.

त्रि जस् पि. कृ. तिसृ जस् आकिय निलयि.

226. अचि र ऋतः 7/2/100॥ (विधि सूत्रम्)

स्त्रिलिङ्ग तिसृ / चतसृ + अचि => र्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84।

अचि ⁷¹, रः ¹¹, ऋतः ⁶¹, तिसृचतसृ ⁶¹, विभक्तौ ⁷¹ ।

* तिसृचतसृ एतयोर्ऋकारस्य रेफादेशः स्यादचि। गुणदीर्घोत्वानामपवादः।

तिस्रः । तिस्रः । तिसृभिः । तिसृभ्यः । तिसृभ्यः । आमि नुट् ॥

तिसृ (திஸ்ரு) மற்றும் चतसृ (சதஸ்ரு) ஆகியவற்றிற்கு र् (ரேஃபம்)

ஆதேசமாகும் अच् (அச) தொடரும் பொழுது

சூத்திரம் गुण दीर्घ மற்றும் उत्वम् திற்கு அபவாதம் ஆகின்றது.

तिसृ अस्.पि. कृ. तिसृ र् अस् - तिस्रः என்ற ரூபம்.

227. न तिसृचतसृ 6/4/4 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

स्त्रिलिङ्ग तिसृ / चतसृ + नाम् => दीर्घो न

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, नामि 6/4/4।

न ⁰, तिसृचतसृ ⁶¹, दीर्घः ¹¹, अङ्गस्य ⁶¹, नामि ⁷¹ ।

* एतयोर्नामि दीर्घो न । तिसृणाम् । तिसृषु । द्वे । द्वे । द्वाभ्याम् । द्वाभ्याम् ।
द्वाभ्याम् । दयोः । द्वयोः ॥ गौरी । गौर्यौ । गौर्यः । हे गौरि । गौर्यै इत्यादि ॥
एवं दद्यादयः ॥ लक्ष्मीः । शेषं गौरीवद् ॥ एवं तरीतन्न चादय । स्त्री । हे स्त्रि ॥

तिसृ (तीஸ்(ரு) மற்றும் चतसृ (சதஸ்(ரு) சொற்க்களினை नाम् (நாம்) தொடரும் பொழுது தீர்க்கம் ஆகாது.

तिसृ नाम् पि. कृ. नामि पाதிக்கப்பட்டு तिसृनाम् பின் अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेऽपि
யினால் तिसृणाम् என்று ரூபமாகின்றது.

228. स्त्रियाः 6/4/79॥ (विधि सूत्रम्)

स्त्री + अजादि प्रत्यय => इयङ्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अचि, इयङ् 6/4/77।

स्त्रियाः ⁶¹, अङ्गस्य ⁶¹, अचि ⁷¹, इयङ् ¹¹ ।

* अस्येयङ् स्यादजादौ प्रत्यये प्रे । स्त्रियौ । स्त्रियः ॥

ஸதீர் சொல்லிற்கு இயங் (இயங்) ஆகும். அச் (அச்) ஆதி பிரத்தியயம் தொடரும் பொழுது

स्त्री औ पि. कृ. ई र्कु इयङ् - ङिच्च विनाल ஆகி स्त्रिय औ பி ன் स्त्रियौ என்று ரூபம்.

229. வாஷஸோ: 6/4/80॥ (விधि सूत्रम्)

स्त्री + अम् / शस् => इयङ् (वा)

@ इयङ् 6/4/77 , स्त्रिया: 6/4/79।

वा ⁰, अशसो: ⁷², स्त्रिया: ⁶¹, इयङ् ¹¹ ।

* अमि शसि च स्त्रिया इयङ् वा स्यात् । स्त्रियम् - स्त्रीम् । स्त्रियः -
स्त्रीः स्त्रिया । स्त्रियै । स्त्रियाः । परत्वान्नुट् । स्त्रीणाम् । स्त्रीषु । श्रीः ।
श्रियौ । श्रियः ॥

अम् (அம்) மற்றும் शस् (ஷஸ்) தொடரும் பொழுது स्त्री (ஸ்த்ரீ) சொல்லிற்கு
इयङ् (இயங்) ஆகலாம்

स्त्री अम् பி. சூ. इयङ् ஆகும் பொழுது स्त्रियम् என்றும் ஆகாத பொழுது स्त्रीम्
என்றும் ரூபம்.

स्त्री नाम् என்ற பொழுது பரத்தில் உள்ள சூத்திரம் ஆகின்றதா ह्रस्वनद्यापो नुट्
- नुट् ஆகி स्त्रीणाम्

230. नेयडुवड्स्थानावस्त्री 1/4/4॥ (संज्ञा सूत्रम्)

(ईत्/ ऊत्) इयङ् / उवङ् + अस्त्री शब्दम् => नदी संज्ञा न

@ यू स्याख्यौ नदी 1/1/3।

न⁰, इयङुवङ्स्थानौ¹², अस्त्री¹¹, यू¹², स्याख्यौ¹², नदी¹¹ ।

* इयङुवङोः स्थितिर्ययोस्तावीदूतौ नदीसंज्ञौ न स्तो न तु स्त्री। हे श्रीः। हे
श्रियै - श्रिये। श्रियाः - श्रियः ॥

इयङ् (இயங்) उवङ् (உவங்) எங்கு ஆதேசமாகியதோ அப்படிப்பட்ட ईत् (ஈத்)
மற்றும் ऊत् (ஊத்) नदी (நதி) ஆகாது स्त्री (ஸ்த்ரீ) சப்தத்தினை தவிர.

हे श्री सु पि. कृ. नदी सङ्ग्या आकாத निलयिल संपुत्ती स् लोपमाकामल हे
श्रीः என்ற ரூபம்.

231. वाऽऽमि 1/4/5॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अस्त्री शब्दम् इयङ् / उवङ् + आम् => नदी संज्ञा (वा)

@ यू स्याख्यौ नदी 1/4/3, नेयङुवङ्स्थानावस्त्री 1/4/4।

वा⁰, आमि⁷¹, यू¹², स्याख्यौ¹², नदी¹¹, इयङुवङ्स्थानौ¹² ।

* इयडुवड्स्थानौ स्राख्यौ यू आमि वा नदीसंज्ञौ स्तो न तु स्त्री। श्रीणाम् -
श्रियाम् । श्रियि - श्रियाम् ॥ धेनुर्मतिवत् ॥

इयड् (இயங்) उवड् (உவங்) எங்கு ஆதேமாகியதோ அப்படிப்பட்ட ईत् (ஈத்) மற்றும் ऊत् (ஊத்) விற்கு नदी (நதி) ஆகாது. आम् (ஆம்) தொடரும்பொழுது ஆகலாம் स्त्री (ஸ்த்ரீ) சப்தத்தினை தவிர.

232. स्त्रियां च 7/1/96॥ (अतिदेश सूत्रम्)

क्रोष्टु => तृज्वत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, तृज्वत् क्रोष्टुः 7/1/95।

स्त्रियां ⁷¹, च ⁰, अङ्गस्य ⁶¹, तृज्वत् ⁰, क्रोष्टुः ¹¹ ।

* ॐॐmJॐॐ@ॐॐm -ॐÀॐnäfMॐuokॐd
jॐ=lॐrjॐJॐod ^agॐb qॐYॐjॐnz

ஸ்த்ரீவிங்கத்திலும் क्रोष्टु (க்ரொஷ்டு) சப்தமானது तृज्वत् (த்ருஜ்) போல ஆகும்.

233. ऋन्नेभ्यो डीप् 4/1/5॥ (विधि सूत्रम्)

स्त्रीलिङ्ग ऋदन्त / नान्त => डीप्

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2, प्रातिपदिकात् 4/1/1, स्त्रियाम् 4/1/3।

ऋन्नेभ्यः ⁵³, डीप् ¹¹, प्रातिपदिकात् ⁵¹, स्त्रियाम् ⁷¹ ।

* ऋदन्तेभ्यो नान्तेभ्यश् च स्त्रियां डीप् । क्रोष्टी गौरिवत् ॥ भ्रूः श्रीवत् ॥

स्वयम्भूः पुंवत् ॥

ऋत् (ऋत्) அன்தம் மற்றம் न (ऋ) அன்த சொற்களின் தொடர்ந்து ஸ்த்ரீ
லிங்கத்தில் डीप् (ऋप्) உண்டாகும்.

क्रोष्ट् पि. क्त. डीप् अदैन्तु क्रोष्ट्री என்று ஆகும்.

234. न षट्स्वस्रादिभ्यः 4/1/10 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

स्वस् आदि षट् संज्ञा => डीप् टाप् न

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2, प्रातिपदिकात् 4/1/1, स्त्रियाम् 4/1/3, अजाद्यतष् टाप्
4/1/4, डीप् 4/1/5।

न ⁰, षट्स्वस्रादिभ्यः ⁵³, प्रातिपदिकात् ⁵¹, स्त्रियाम् ⁷¹, टाप् ¹¹, डीप् ¹¹ ।

* डीप्यापौ न स्तः।

स्वसा तिस्रश्च तसरश्च ननान्दा दुहिता तथा ।

यता मातेति ससैते स्वस्नादय उदाहताः ॥

स्वसा । स्वसारौ ॥ माता पितृवत् । शसि मातृः । द्यौर्गोवत् ॥ राः पुंवत् ॥
नौग्लौवत् ॥

षट् (ஷ்ட) சஞ்யா உடைய மற்றும் **स्वस्** (ஸ்வஸ்ரு) முதலியவைகளுக்கு **डीप्** (டீப்) மற்றும் **टाप्** (டாப்) பிரத்தியயங்கள் வராது.

சகோதரி, மூன்று , நான்கு பெண்கள், நாத்தனாள், பெண், ஓரகத்தி, அம்மா இந்த ஏழும் **स्वस्** (ஸ்வஸ்ரு) என்று கூறப்பட்டுள்ளது.

स्वस् ऋ கார அன்தமாகும் பொழுது பி. து. **डीप्** ஆகாமல் புல்லிங்க **ऋ** கார அன்த்தம் போல ஆகின்றது.

इत्यजन्तस्त्रीलिङ्गाः ।

अथाजन्तनपुंसकलिङ्गाः ।

235. अतोऽम् 7/1/24 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीव अत् अङ्ग + सु / अम् => अम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, स्वमोर्नपुंसकात् 7/1/23 ।

अङ्गस्य ⁶¹, स्वमोः ⁶², नपुंसकात् ⁵¹, अतः ⁵¹, अम् ¹¹ ।

* Dòjòònc²òjòd iòÌqòòmuòòjòd kJòcòònhcòd

z अमि पूर्वः । ज्ञानम् । एङ्हस्वादिति हल्लोपः । हे ज्ञान ॥

अत् (अत्) अन्त நபும்சக அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் சு (ஸு) மற்றும் அம் (அம்) க்கு அம் (அம்) ஆதேஷமாகும்.

ज्ञान सु पि. क्त. सु क्कु पतिल अम् वन्तु पिन अमि पूर्वः क्तृत्तिरत्तिनाल रूढम्

ज्ञानम् என்று ஆகின்றது

हे ज्ञान सु - एङ्हस्वात्सम्बुद्धे क्तृत्तिरत्तिनाल सु लोपமாகि हे ज्ञान

236. नपुंसकाच्च 7/1/19॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीव अङ्ग + औ => शी

@ अङ्गस्य 6/4/1, शी 7/1/17, औडः 7/1/18 ।

अङ्गस्य ⁶¹, शी ¹¹, औङः ⁶¹, नपुंसकात् ⁵¹, च ⁰ ।

* iòÏqòòmuòòjòòd gòhkòòs*ë Mòòm k³òòjòòdz
भसंज्ञायाम् ॥

நடும்சக அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும **औङ्** (ஓளங்) ற்கு **शी** (ஷீ) ஆதசமாகும்.

औङ् என்பது பிரத்தமா மற்றும் துவித்தியாவின் துவி வசனமாகும்.

ज्ञान + औ பி. சூ. **ज्ञान + शी - ज्ञान + ई** என்று ஆகிய நிலையில்.

237. यस्येति च 6/4/148 ॥ (विधि सूत्रम्)

भ संज्ञा इ / उ + ईत् / तद्धित => लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1 , भस्य 6/4/129, लोपः 6/4/134, तद्धिते 6/4/144 ।

अङ्गस्य ⁶¹, भस्य ⁶¹, लोपः ¹¹, तद्धिते ⁷¹, यस्य ⁶¹, ईति ⁷¹, च ⁰।

* Yòk³ònJòCòò&JòCò&³òònhd qòòngòè k³òòod
F&iòÀòhn jòòepjòn @ò gòhnz ईकारे तद्धिते च परे
भस्येवर्णवर्णयोर्लोपः । इत्यल्लोपे प्राप्ते - औङ्गः श्यां प्रतिषेधो वाच्यः ।
ज्ञाने ॥

इ (இ) காரம் மற்றும் தத்தித பிரத்தியயம் தொடரும் பொழுது **भ** (ப) சஞ்யா

உடைய **इ** (இ) வர்ண மற்றும் **अ** (அ) வர்ணம் லோபமாகும்.

என்று **अ** லோபமாகும் நிலையில்.

வார்த்திகம் (**औः श्यां प्रतिषेधो वाच्यः**)

औः யின் ஸ்தானத்தில் (**औ औट**) ஆதேசமாகும் **शी** ஆனது இருக்கும் பொழுது லோபமாகாது.

ज्ञान ई என்ற நிலையில பி. சூ. **अ** லோபமாகும் நிலையில்

வார்த்திகத்தினால் நிச்சேதிக்கப்பட்டு குணமடைந்து ரூபம் **ज्ञाने** என்று ஆகின்றது.

238. जश्शसोः शिः 7/1/20 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अङ्ग + जस् / शस् => शि

@ अङ्गस्य 6/4/1, नपुंसकात् 7/1/19 ।

अङ्गस्य ⁶¹, नपुंसकात् ⁵¹, जश्शसोः ⁶², शिः ¹¹ ।

* iòìqòòmuòòod Dòrò³òòè òeMòè k³òòjòdz

நடும்சக லிங்கத்தில் அங்கத்தினை தொடர்ந்து வரும் **जस्** (ஜஸ்) மற்றும் **शस्** (ஷஸ்) க்கு **शि** (ஷி) ஆதேசமாகும்.

ज्ञान जस् மற்றும் **ज्ञान शस्** பி. சூ. **ज्ञान शि** மற்றும் **ज्ञान शि** இன்னிலையில்

அடுத்த சூத்திரம்

239. शि सर्वनामस्थानम् ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

क्लीब अङ्ग + शि => सर्वनामस्थानम्

शि ¹¹, सर्वनामस्थानम् ¹¹ ।

* शि इत्येतदुक्तसंज्ञं स्यात् ।

शि (ஷி) க்கு கூறப்பட்ட சர்வநாமஸ்தானம் உண்டாகும்.

240. नपुंसकस्य झलचः 7/1/72 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अच् / झलन्तम् + सर्वनामस्थानम् => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58, सर्वनामस्थाने नपुंसकस्य 7/1/70 ।

अङ्गस्य ⁶¹, नुम् ¹¹, सर्वनामस्थाने ⁷¹, नपुंसकस्य ⁶¹, झलचः ⁶¹ ।

* Pòqòrjòk³òòlòrjòk³ò ®ò iòÏqòòmuòk³ò
ròfb Dòò|òcòè k³òòjòd kòJò&ròòcòkLòòròn
Z

நம்புசக லிங்க **झल्** (ஜல்) அன்தம் மற்றும் **अच्** (அச்) அன்தத்திற்கு **नुम्** (நும்) ஆகும். சர்வநாமஸ்தானம் தொடரும் பொழுது

ज्ञान इ सार्वनामस्तान सञ्ज्ञा अदैन्तताल नुम् आकुम् निलयिल इन्त नुम्
आकुम् எங்கு ஆகுமு என்றால்.

241. मिदचोऽन्त्यात् परः 1/1/47 ॥ (परिभाषा सूत्रम्)

अन्तिम् अच् => मित् परम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, अन्तः 1/1/43 ।

अङ्गस्य 6¹, मित् 1¹, अच् 6¹, अन्त्यात् 5¹, परः 1¹, अन्तः 1¹ ।

* अचां मध्ये योऽन्त्यस् तस्मात् परस् तस्यैवान्तावयवो मित्स्यात्। उपधा दीर्घः ।

ज्ञानानि । पुनस्तद्वत् । शेषं पुंवत् ॥ एवं धनवनफलादयः ॥

अच् (अच्) இடையில் எது கடைசி அच् (அச்) சோ அதனை தொடர்வதுவாகவே
मित् (மித்) உண்டாகும்.

ज्ञानम् इ - न வை தொடர்ந்து अ வானது नुम् அடைந்து ज्ञानन् इ ஆகிய
நிலையில்.

சர்வநாம ச சம்புத்தி सर्वनाम चासम्बुद्धि சூத்திரத்தினால न् அன்த அங்கத்தின் उपधा
வானது தீர்க்கமடைந்து ज्ञानानी என்ற ரூபமாகின்றது.

மீண்டும் அதுபோல ज्ञान अम् முதலிய இரண்டாம் வேற்றுமைக்கும்.

மற்ற வேற்றுமைகளில் புல்லிங்கத்தை போல

இது போலவே धनम् वनम् फलम् முதலியவைகளும்.

242. அட்டுதராதிஃய: பஃஃய: 7/1/25 || (விதி சூத்ரம்)

ஃதர / ஃதம ப்ரத்யயான்தம் / அந்ய / அந்யதர / இதர + சு / அம் => அட்டு

@ அஃஸ்ய 6/4/1, ச்வமோ: 7/1/23 |

அட்டு¹¹ , ஃதராதிஃய: ⁵³ , பஃஃய: ⁵³ , iòÏqòòmuòny³òè ⁵³,
kJòcòòn: ⁶² |

* SY³òè iòÏqòòmuòny³òè kJòcòòn^hò[òonMòè
k³òòjòdz

ஃதர (ஃதர) முதலிய ஐந்தும் (ஃதம ப்ரத்யயான்தம் அந்ய அந்யதர இதர இதம். ப்ரத்யயான்தம். அந்ய. அந்யதர மற்றும் இதர)) ஆகியவை நம்பும்சக சொற்களை தொடரும் பொழுது சு (ஸு) மற்றும் அம் (அம்) ன் இடத்தில் அட்டு (அதட்) ஆதேசமாகும்.

ஃதர என்பது ஃதர பிரத்தியய அன்த நபுஸக விங்க சொல்

கதர சு என்ற நிலையில் அட்டு ஆதேசம் அனேகால் ஃத்சர்வஸ்ய சூத்திரத்தினால் முழுவதுமாக ஆகி சு விற்கு அட்டு (ஃத) எழுத்து கதர அட்டு என்ற நிலையில்.

243. டே: 6/4/143 || (விதி சூத்ரம்)

ஃஃவ ஃ அஃ + ஃதீ => ஃ லோப:

@ அஃஸ்ய 6/4/1, ஃஸ்ய 6/4/129, லோப: 6/4/134, ஃதி 6/4/142 |

अङ्गस्य 61, भस्य 61, लोपः 11, डिति 71 ।

* òe[òejò gòhn Yòk³ò ìnhd qòòngòè

k³òòjòdz कतरत् - कतरद् । कतरे । कतराणि । हे कतरत् । शेषं

पुंवत् ॥ एवं कमत् । इतरत् । अन्यत् । अन्यतरत् । अन्यतमस्य

त्वन्यतममित्येव - एकतरात्प्रतिषेधो वक्तव्यः । एकतरम् ॥

डित् (டித்) ஆதேசம் தொடரும் பொழுது भ (ப) சஞ்யாவினை உடைய அங்கத்தினை टि (டி) லோபமாகும்.

कतर अद् என்பதால் र யில் உள்ள தொடரும் अ காரமானது अचोन्त्यादि टि யினால் லோபமாகி कतरद् - वावसाने யினால் कतरद् । कतरत् என்று ரூபமாகின்றது.

வார்த்திகம் (एकतरात्प्रतिषेधो वक्तव्यः)

एकतर என்ற நடபம்சகலிங்க சொல்லிற்கு सु மற்றும் अम् யில் अदद् ஆகக்கூடாது என்று அறிய வேண்டும்.

244. ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य 1/2/47 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अजन्त प्रातिपदिक => ह्रस्वम्

@ अचः 1/2/281

ह्रस्वः 11, नपुंसके 71, प्रातिपदिकस्य 61, अचः 61 ।

* अजन्तस्येत्येव । श्रीपं ज्ञानवत् ॥

நடும்சக விங்கத்தில் अच् (அச்) அன்த பிராதிபதிக்கத்திற்கு ஹ்ரஸ்வமாகும் (குறில்).

श्रीपा आ (இலட்சுமியை பாலிப்பவர்) இதில் கடைசி आ வானது பி. சூ.
ஹ்ரஸ்வமாகி श्रीप என்று ஆகும்.

ज्ञान த்தை போலவே श्रीप முதலிய ரூபமுமாகும்.

245. स्वमोर्नपुंसकात् 7/1/23 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अङ्ग + सु / अम् => लुक्

@ अङ्गस्य 6/4/1, लुक् 7/1/22।

कJòcòè: 62, नपुंसकात् 51, qòfiòdÀ 11 ।

* qòfiòdÀ k³òòjòdz वारि ॥

நடும்சக விங்கத்தில் सु (ஸு) மற்றும் अम् (அம்) ஆனது लुक् (லுக்) ஆகும்.

अतो अम् यिनाल अत् अன்த சொற்களுக்கு लुक् ஆனது நிச்சேதிக்கப்பட்டதால்
மற்ற இடங்களில் பி. சூ. பிரவிருத்தி ஆகும்

वारि सु என்ற நிலையில लुक् ஆகி वारि என்ற ரூபம்

246. इकोऽचि विभक्तौ 7/1/73 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब इक् अन्त अङ्ग + अजादि विभक्तिः => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58, सर्वनामस्थाने 7/1/70।

इक्: 6¹, अचि 7¹, विभक्तौ 7¹, iòÏqòòmuòk³ò 6¹, ròfcòd 1¹ ।

* F|òrjòk³ò iòÏqòòmuòk³ò ròfcòòe@ò

òeJòYòìòÏjòòsz वारिणी। वारीणि। न

लुमतेत्यस्यानित्यतात्पक्षे संबुद्धिनिमित्त गुणः। हे वारे - हे वारि।

घिङ्तीति गुणे प्राप्ते - वृद्ध्यौत्त्वत्वज्वावगुणेभ्यो नुम् पूर्वप्रतिषेधे न

- वारिणे। वारिणः। वारिणोः। नुमचिरेति नुट्। वारीणाम्। वारिणि।

हलादौ हरिवत् ॥

நம்புசக லிங்க இக் (இக்) அன்த சொற்களுக்கு நும் (நும்) ஆகும் அச் (அச்) ஆதி விபக்தி தொடரும் பொழுது.

वारि औ र्कु शी - इक् अन्तमाक இருப்பதனால் பி. சூ. நும் ஆகமம் உண்டாகி வாரிந் ई இன்றிலையில் अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेपि யினால் வாரிணி என்ற ரூபமாகின்றது.

न लुमते சூத்திரத்தினால் அனித்தியமாவதால் அந்த பக்சத்தில் சம்புத்தியில் குணமாகி हे वारे மற்றும் हे वारि என்ற ரூபம் आङो नास्त्रियाम् யினால் नपुंसक லிங்கத்தில் टा விற்கு ना வந்து ரூபம் वारिणा என்று ஆகின்றது.

घेडिं என்று डित् எழுத்துகளுக்கு குணம் உண்டாகும் பொழுது.

வார்த்திகம் (वृद्धयौत्त्वत्वद्भावगुणेभ्यो नुम् पूर्वप्रतिषेधे न)

वृद्धि औत् துவம் त्वत् பாவம் மற்றும் குணம் இவற்றிற்கு துள்ளிய அதாவது சமானமா விரோதமுள்ள காரியம் வரும் பொழுத பூர்வகுத்திரமானது முக்கிய தன்மை அடைவதால் नुम् உண்டாகும்.

என்பதால் वारि ए -- डे - डित् என்பதால் வார்த்திகத்தின் படி नुम् ஆகி वारिन् ए பின் अट्कुप्वाङ्नुम्व्यवायेपि யினால் ण् ஆகி वारिणे என்று ரூபம்.

वारि आम् ற்கு नुम् अचि சூத்திரத்தினால் नुट् உண்டாகி ரூபம் वारीणाम् हल् ஆதி பிரத்தியயத்தில் हरि யை போல ஆகும்.

247. अस्थिदधिसक्थक्षणामनडुदात्तः 7/1/75 ॥ (विधि सूत्रम्)

अस्थि / दधि / सक्थि / अक्षि + अजादि तृतीयाधि विभक्ति => अनङ्

@ अङ्गस्य 6/4/1, नपुंसकस्य 7/1/72, अचि विभक्तौ 7/1/73, तृतीयादिषु 7/1/74।

अस्थिदधिसक्थ³क्षणाम् ⁶³, अनङ् ¹¹, उदात्तः ¹¹, विभक्तिषु ⁷³, तृतीयादिषु ⁷³ ।

* S<òòcòd Dòrò*d k³òòìd ìòòòJòòe®òz

अस्थि (அஸ்தி) दधि (ததி) सक्थि (ஸக்தி) மற்றும் अक्षि (அக்ஷி) இவைகளுக்கு अनङ् (அநங்) ஆகும் टा (டா) முதலிய अच् (அச்) ஆதி விபக்திகள் தொடரும் பொழுது

दधि आ पि. क्त. अनङ् आतेसमाकि दधन् आ என்று ஆகும்.

248. अल्लोपोऽनः 6/4/134 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अङ्ग अवयव अण् + असर्वनामस्थान अजादिविभक्ति => अकार लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129 ।

अत् 6¹, लोपः 1¹, अनः 6¹, अङ्गस्य 6¹, भस्य 6¹ ।

*

Dò²òJò³òJòònçkòJò&ròòcòkLòòrò³òlòòòeokJ
òòòeogòhòn³òònçròd jòk³òòìòÀòhk³ò
qòòngòè z दध्ना । दध्ने । दध्नः । दध्नः । दध्नोः । दध्नोः ॥

भ (प) सङ्ख्या अङ्क अवयवयत्तिन् अण् (अण्) आनतिन् ह्रस्व अ (अ)
कारमान्तु लोमाकम्.

दधन् आ - दध्न् आ - दध्ना என்று ரூபம்.

249. विभाषा डिश्योः 6/4/136 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्लीब अङ्ग अवयव अण् + डि / शी असर्वनामस्थान यजादि विभक्ति => अकार

लोपः (वा)

@ अङ्गस्य 6/4/1, अल्लोपोऽनः 6/4/134।

विभाषा 1¹, डिश्योः 6², अत् 6¹, लोपः 1¹, अनः 6¹, अङ्गस्य 6¹, भस्य 6¹ ।

*

Dò²òJò³òJòònçkòJò&ròòcòkLòòrò³òlòòòeokJ
 òòòeogòhòn³òònçròd jòk³òòìòÀòhk³ò
 qòòngòòn Jòò k³òòjòd òe*M³òòè

gòh³òòèz दधि - दधनि । शेषं वारिवत् ॥ एवमस्थिसक्थयक्षि ॥

सुधि । सुधिनी । सुधीनि । हे सुधे - हे सुधि ॥

भ (भ) सञ्ज्या अङ्क अवयवयत्तिन् अण् (अण्) आनतिन् ह्यरस्व अ (अ)
 कारमान्तु लोपमाकलाम ङि (ङि) मन्तुम् शि (शि) इतेत तदादन्तु वरुम्
 पोपुतु.

दधि ङि - दधि ङ् आकि अस्थिदधिसक्थयक्षण इन्त कुत्तिरत्तिनाल अनङ्
 आकि पि. कु अण् निन् अ लोपमाकिय निलयिल दध् न् इ आन्तु दधि एन्तु
 एपम्
 लोपमाकாத निलयिल एपम् दधनि एन्तु आकिन्तु.

250. तृतीयादिषु भाषितपुंस्कं पुंवद्गालवस्य 7/1/74 ॥ (अतिदेश सूत्रम्)

क्लीव अङ्ग इगन्त भाषितपुंसक + तृतीयादि विभक्ति => पुंवद् (वा)

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58, नपुंसकस्य 7/1/72, इकोऽचि विभक्तौ 7/1/73 ।

तृतीयादिषु ⁷³, अक्षु ⁷³, विभक्तिषु ⁷³, F| १ ¹¹, नपुंसकस्य ¹¹, भाषितपुंस्क^{còd}
¹¹, पुंवत् ⁰, गालवस्य ⁶¹ ।

* ÒòJò=òeÈòòeròòecòÈòsiòÌ³òòn
 Yòòòe<òjògòfbkiòÀcòd F|òrjòb iòÌqòòmuòb

gòfbJòod Jòò ìòòòJòòèe®òz சுடியா - சுடினெயாடி ||
 மது | மதுனி | மதுனி | ஹே மது - ஹே மது || சுலு | சுலுனி | சுலுனி |
 சுலுனெயாடி || டாது | டதுணி | டதுணி | ஹே டாது: - ஹே டாது | டாதுணாது |
 एवं ज्ञात्रादयः ||

பிருவிருத்தி நிமித்தமானது ஒன்றாக இருக்கும் பொழுது (பொருளானது புல்லிங்கத்தை போல் உண்டாகி நம்பும்சக விங்கமாகும்) **भाशितपुंसक** (பாஷிதபும்ஸகம் **इक्** (இக்) அன்தமாக நபும்சக விங்க சொல் புல்லிங்கத்ததை போல ஆகலாம் **अच्** (அச்) ஆதி மூன்றாம் வேற்றுமையில் இருந்து.

सुधि आम् இன் நிலையில் **अचिशु** . . சூத்திரத்தினால் **इयङ् - अवङ्** ஆகி **सुधिय** **आ - सुधिया** என்று புல்லிங்கமல்லாத நிலையில் **नुम्** ஆகமமுண்டாகி **सुधिना** என்று ரூபம்.

251. एच इग्रस्वादेशे 1/1/48 || (परिभाषा सूत्रम्)

ह्रस्व आदेश एच् => इक्

एचः ⁶¹ , इक् ¹¹ , ह्रस्वादेशे ⁷¹ ।

* आदिश्यमानेषु ह्रस्वेषु एच इगेव स्यात्। प्रद्यु। प्रदुनी। प्रदूनि।
 प्रद्युनेत्यादि। प्ररि। प्ररिणी। प्ररीणि। प्ररिणा। एकदेशविकृतमनन्यवत्।
 प्राभ्याम्। प्ररीणाम् || सुनु। सुनूनि। सुनूनि। सुनुनेत्यादि ||

ஆதேசம் செய்யப்படும் ஹ்ரஸ்வங்களுக்கிடையில் உள்ள एच् (ஏச்) யின் இடத்தில் इक् (இக்) மட்டுமே ஆகும்.

प्रद्यो இங்கு பி.சூ. उ காரமாகி प्रद्यு என்று ரூபம்.

मृदु முதலியவைகளும் இது போலவே प्रै பி.சூ. इ காரம் அடைந்து परि முதலிய ரூபம்.

ஒரு பகுதியில் மாற்றம் அடைந்த சொல்லும் மூலச்சொல் போலவே ஏற்கப்படும் रायो झलि சூத்திரத்தினால் प्रशाभ्याम् என்று ரூபம்.

इत्यजन्तनपुंसकलिङ्गाः ।

अथ हलन्तपुँल्लिङ्गाः ।

251. हो ढः 8/2/31 ॥ (विधि सूत्रम्)

पान्त ह् + झल् => ढ

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/29।

हः ⁶¹, ढः ¹¹, पदस्य ⁶¹, झलि ⁷¹, अन्ते ⁷¹, च ⁰ ।

* हस्य ढः स्याज् झलि पदान्ते च । लिट् - लिङ् । लिहः । लिङ्भ्याम् ।

लिट्सु - लिट्सु ॥

ह (ஹ) காரத்திற்கு ஢ (ட) காரமாகும் ஙல் (ஐல்) தொடரும் பொழுதோ பதான்தத்தில் இருக்கும் பொழுதோ.

लिह् आस्वादाने (ருசிப்பதில்)

लिट् सु இங்கு हल्ङ्याभ्यो ... வினால் सु லோபமாகி பி.சு. ह் காரம் ढ் காரமாகி

लिट् என்ற நிலையில் ढ் காரமானது झलाम्जशोन्ते வினால் लिट् மற்றும் लिङ् என்று ரூபம்.

252. दादेशातोर्घः 8/2/32 ॥ (विधि सूत्रम्)

उपदेश दकारादि धातु पदान्त ह् + झल् => घ

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/29, हः 8/2/31 ।

दादेः 61 , धातोः 61 , घः 11 , हः 61 , ङः 11 , पदस्य 61 , झलि 71 , अन्ते 71 , च 0 ।

* झलि पदान्ते च उपदेशो दादेर् धातोर् हस्य घः ।

झल् (ஜல்) தொடரும் பொழுதோ அல்லது பதான்தத்தில் இருக்கும் உபதேசத்தின்

द (த) காராதி தாத்துவானதின் ह (ஹ) காரத்திற்கு घ (க) ஆகும்.

दुह प्रपूर्णे (கறப்பதில்)

दुह् தாத்துவில் உபதேசத்தில் द् காரம் ஆதியாக இருப்பதால் दुह् सु - हल्ङ्याभ्यो

சுத்திரத்தினால் सु லோபமாகி பி. சூ. பதான் ह காரம் ((காரமாகி घ என்று दुच् ரூபமாகின்றது.

253. एकाचो बशो भष्णन्तस्य स्ध्वोः 8/2/37 ॥ (विधि सूत्रम्)

झषन्तस्य एकाच् धातु अवयव बश् + स् / ध्व् / पदान्त => भष्

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/29, धातोः 8/2/32 ।

एकाचः 61 , बशः 61 , भष् 11 , झषन्तस्य 61 , स्ध्वोः 72 , धातोः 61 , पदस्य 61 , अन्ते 71 , च 0 ।

* धातोरवयवो य एकाचो झषन्तस्य बशः भष् से ध्वे पदान्ते च । धुक् - धुग् ।
दुहौ । दुहः । धुग्भ्याम् । धुक्षु ॥

தாத்து அவயவத்தின் ஒரு அச் (அச்) யின் ஐஷ் (ஐஷ்) அன்தத்திற்கு வச (பஷ்)
ஆனது பஷ் (பஷ்) ஆகும் ஸ் (ஸ) , ட்வ (த்வ) மற்றும் பதான்ததில்.

दुघ् एक अच् उदय झश् अन्त सोल्लक इरुत्पतिनाल्ल पि. कु. द कारमान्तु
घ कारमाकि धुघ् एन्ற ரூபம் झलाम्जशोन्ते வினாலும் வாவசானே வினாலும் धुग्
மற்றும் धुक् என்று இரு ரூபம்.

254. वा द्रुहमुहष्णुहृष्णिहाम् 8/2/33 ॥ (विधि सूत्रम्)

द्रुह् / मुह् / ष्णुह् / ष्णिह् + झल् / पदान्त => घ् (वा)

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/29, हः 8/2/31, धातोर्घः 8/2/32।

वा ⁰ , द्रुहमुहष्णुहृष्णिहाम् ⁶³ , घः ¹¹ , हः ⁶¹ , पदस्य ⁶¹ , झलि ⁷¹ , अन्ते ⁷¹ ,
च ⁰ ।

* एषां हस्य वा घः स्याज् झलि पदान्ते च। धुक् - धुग् - धुट् - धुड् । द्रुहौ ।
दुहः । धुग्भ्याम् - धुट्भ्याम् । धुक्षु - धुट्सु - धुड्सु ॥ एवं मुक् - मुग्
इत्यादि ॥

द्रुह् मुह् ष्णुह् ष्णिह् (த்ரஹ், முஹ் , ஷ்ணுஹ், ஷ்ணிஹா) ஆகிய சொற்களின் ஹ்
(ஹ) காரத்திற்கு விகல்பமாக घ (க) காரமாகும் झल् (ஐல்) தொடரும் பொழுது

பதான்ததிலும்.

द्रुह् सु - हल्ङ्याभ्यो ... என்று सु லோபமாகி பி.சூ. घ காரமாகி द्रुघ் என்று ரூபம். ஆபாவபக்ஷத்தில் (ஆகாக பக்ஷத்தில்) ढ காரமாகி द्रुह् என்று ரூபம். பின்னர் एकाचो ... சூத்திரத்தினால் द காரம் घ காரமாகி மீண்டும் जस् த்தும் மற்றும் விகல்பமாக चर् த்தும் அடைந்து धृक् । धृग् மற்றும் धृट् । धृङ् என்று ஆகிறது

255. धात्वादेः षः सः 6/1/64 ॥ (विधि सूत्रम्)

धातु आदि ष् => स्

@ उपदेशे 6/1/45।

धात्वादेः 61 , षः 61 , सः 11 ।

* सुक् - सुग् - सुट् - सुङ् । एवं स्निक् - स्निग् - स्निट् - स्निङ् ॥ विश्ववाट् - ष्ववाड् । विश्ववाहौ । विश्ववाहः । विश्ववाहम् । विश्ववाहौ ॥

धातु (தாது) வின் முதல் ष् (ஷ்) காரமானது स् (ஸ) காரமாகும்.

ऽनुह् பி.சூ. सुह् ஆகி वा द्रुह् ... வினால் விகல்பமாக सुग् । सुक् । सुट् । सुङ् என்று ரூபம்.

256. इग्यणः संप्रसारणम् 1/1/45 ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

यण् => इक् - सम्प्रसारण संज्ञा

इक्¹¹ , यणः⁶¹ , संप्रसारणम्¹¹ ।

* यणः स्थाने प्रयुज्यमानः य इक् स संप्रसारणसंज्ञः स्यात्।

யण (யண்) னுடைய ஸ்தானத்தில் விதிக்கப்பட்ட எந்த இக் (இக்) ஆனது அதற்கு சம்பிரசாரண சஞ்யா உண்டாகின்றது.

257. वाह ऊट् 6/4/132 ॥ (विधि सूत्रम्)

भ संज्ञा वाह् => ऊट् सम्प्रसारणम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129 , संप्रसारणम् 6/4/131 ।

वाहः⁶¹ , ऊट्¹¹ , भस्य⁶¹ , संप्रसारणम्¹¹ ।

* Yòk³ò Jòò}è kòbÒèkòòhCòb T"d z

भ (ப) சஞ்யா வாஹ் (வாஹ) ற்கு ऊट् (ஊட்) சம்பிரசாரணமாகும்.

विश्वाह् अस् इङ्कु एचि भम् என்று भ சஞ்யா அடைந்து பி. சூ. ऊट् ஆகி विश्वा

ऊट् अस् இன்நிலையில்.

258. संप्रसारणाच्च 6/1/108 ॥ (विधि सूत्रम्)

सम्प्रसारणम् + अच् => पूर्वरूप एकादेश

@ संहितायाम् 6/1/72, एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, पूर्वः 6/1/107।

संप्रसारणात्⁵¹ , च⁰ , Dòòe@ò⁷¹ , एकः¹¹ , पूर्वपरयोः⁶² , पूर्वः¹¹ ।

* kòc0òkòòhCòòòòe@ò gòpJò&^agòcòd
SiòÀòonMòë k³òòjòdz एत्येधत्यूडिस्वति वृद्धिः । विश्वौहः
इत्यादि ॥

சம்பிரசாரணத்ததை தொடர்ந்து **अच्** (அச) இருக்கும் பொழுது பூர்வரூபம் ஏகாதேசமாகும்.

विश्व ऊ आह् अस् பி. சூ. பூர்வரூபம் ஏக்காதேசமாகி विश्व ऊह् अस् ஆனது विश्वौहः என்று ரூபம்.

259. चतुरनडुहोरामुदात्तः 7/1/98 ॥ (विधि सूत्रम्)

चतुर् / अनडुह् + सर्वनामस्थानम् => आम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सर्वनामस्थाने 7/1/86।

चतुरनडुहोः⁶² , आम्¹¹ , उदात्तः¹¹ , सर्वनामस्थाने⁷¹ ।

* Dòrò³òònhòcòd k³òòjkòJò&ròòcòkLòòròn
gòhn ।

चतुर् (சதுர்) மற்றும் **अनडुह्** (அநடுஹ்) சொற்க்களுக்கு **आम्** (ஆம்) ஆகும்.. சர்வநாம ஸ்தானம் தொடரும் பொழுது வரும்.

अनडुह् सु पि. कु. मिदचोन्त्यात्परः कुत्तिरत्तिनाल ह् विरु कुन वरुतु अनडु आह्
सु एरुणरु निलयिल यणु आकु अनडुवाह् सु आकुतु निलयिल.

260. सावनडुहः 7/1/82 ॥ (विधि सूत्रम्)

अनडुह् + सु => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1 , नुम् 7/1/80।

सौ⁷¹ , अनडुहः⁶¹ , नुम्¹¹ ।

* Dòk³ò ròfcòd k³òòjòd kòòs gòhnz
DòròडdJòòròd z

अनडुह् (अनुह) सललरु कु नुम् (नुतुतु) आकुतु . सु (सु) तुतुतुतु तुतुतुतु.

अनडुह् सु एरुणरु तुतुतु कुत्तिरत्तिनाल आकुतु निलयिल पि. कु. नुम् अतुतुतु
मिदचोन्त्यात्परः विलनल अनडुवलु ह् सु एरुणरु निलयिल हलडुतुतु...
कुत्तिरत्तिनाल तुरुतुतु संतुतुतुतु लुतुः विलनल अनडुवलु एरुणरु तुतुतुतुतु.

261. अम् संबुद्धौ 7/1/99 ॥ (विधि सूत्रम्)

चतुर् / अनडुह् + सम्बुद्धि => अम्

@ अङ्गस्य 6/4/1 , चतुसनडुहोः 7/1/98।

அம் ¹¹, சம்புக்ஷீ ⁷¹, சதுரனடுஹே: ⁶² ।

* @èjòfhrò[f}ònhd Dòcòd k³òèjòd kòbuèfpòsz
DòècòènçgòJòèòèz हे अनड्वन् । हे अनड्वहौ । हे अनड्वहः ।
अनड्वहः । अनड्वहा ॥

चतुर् (சதுர்) மற்றும் अनड्वह् (அநடுஹ்) சொற்க்களுக்கு அம் (அம்) ஆகும் சம்புத்தி தொடரும் பொழுது.

हे अनड्वह सु पि. कु. अम् आकि हे अनड्व अह सु इय्ङ्कु सावनड्वहः विनाल नुम्
आकि अनड्व अन् ह स् पिन् हल्ड्याभ्यो... कुत्तीरत्तीनाल यण् आकि संयोगान्तस्य
लोपः विनाल लोपम् आकि हे अनड्वन् एन्ற ரூபமாகின்றது.

262. वसुसंसुध्वंस्वनड्वहं दः 8/2/72 ॥ (विधि सूत्रम्)

सान्त / वसु प्रत्ययान्त / ध्वंसु / संसु / अनड्वह् अन्तपदम् => द्

@ पदस्य 8/1/16, सः 8/2/66।

वसुसंसुध्वंस्वनड्वहं ⁶³, दः ¹¹, सः ⁶¹ ।

* सान्तवस्वन्तस्य संसादेश् च दः स्यात्पदान्ते। अनड्वह्यामित्यादि ॥ सान्तेति
किम् - विद्वान् । पदान्ते किम् - स्रस्तम् । ध्वस्तम् ॥

स (ஸ) காரமன்த वसु (வஸு) பிரத்தியயன்த खंसु (ஸ்த்ரம்ஸு) , धंसु (தம்ஸு)
மற்றும் अनडुह् (அநடுஹ்) அன்தங்களுடைய பதங்களுக்கு द (த) காரமாகும்.

अनडुह् भ्याम् - स्वादिष्वसर्वनाम स्थाने சூத்திரத்தினால் पद (பத) சஞ்யா அடைந்து
பி. சூ. ह् காரம் द காரமாகி अनडुह्भ्याम् என்று ஆகும்.

263. सहेः साडः सः 8/3/56 ॥ (विधि सूत्रम्)

(सह्) साट् => ष्

@ संहितायाम् 8/2/108, अपदान्तस्य मूर्धन्यः 8/3/55।

सहेः ६१, साडः ६१, सः ६१, मूर्धन्यः ११ ।

* साडूपस्य सहेः सस्य मूर्धन्यादेशः। तुराषाट् - तुराषाड्। तुरासाहौ।
तुरासाहः। तुराषाड्भ्यामित्यादि ॥

साट् (ஸாட) என்று ரூபமடைந்த सह् (ஸஹ்) தாத்துவின் स् (ஸ்) காரத்திற்கு
மூர்தண்யம் ष् ஆதேசமாகும்.

तुरासाड् என்றும் சொல்லின் साट् ஆனது सह् தாத்துவில் இருந்து உண்டானதால்
பி. சூ. स् ஆனது ष् ஆகி तुराषाड् என்றும் वावसाने வினால் तुराषाट् என்று ரூபம்

கிடைக்கின்றது.

264. दिव औत् 7/1/84 ॥ (विधि सूत्रम्)

दिव् + सु => औत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सौ 7/1/82।

दिवः 6¹, औत् 1¹, सौ 6¹ ।

* òeooèJòòejò ÒòòòejògòòeoiòÀk³ò Dòòsjòd
k³òòjòd kòòs z सुद्यौः - सुदिवौ ॥

दिव् (திவ்) என்னும் பிராதிபதிக்கத்திற்கு औत् (ஓளத்) ஆகும் सु (ஸு) தொடரும் பொழுது.

सुदिव् सु என்ற நிலையில்பி. சூ. दिव்ற்கு औत् வந்த सुदिव् औ स् என்று ஆகி
यण् அடைந்து सुद्यौ என்று ரூபம்

265. दिव उत् 6/1/121 ॥ (विधि सूत्रम्)

दिव् पदान्ते => उत्

@ पदान्तात् – पदस्य 6/1/109।

दिवः 6¹, उत् 1¹, पदान्ते 7¹ ।

* òeoJòònçrjòònMò GiòÀòhè k³òòjòd
gòòòrjònz सुद्युभ्यामित्यादि ॥ चत्वारः । चतुरः । चतुर्भिः ।
चतुर्भ्यः ॥

दिव् (திவ்) சொல்லிற்கு उत् (உ) காரமாகும் பதானத்தில் இருக்கும் பொழுது.

सुदिव् भ्याम् - स्वादिषु குத்திரத்தினால் பத சூர்யா அடைந்து பி. சூ. ஹ்ரஸ்வ ஓ
காரமடைந்து सुदि उ भ्याम् என்று ஆகி यण् னினால் सुद्युभ्याम् என்று ரூபம்.

266. षट् चतुर्भ्यश्च 7/1/55 ॥ (विधि सूत्रम्)

षट् सज्ञक / चतुर शब्द + आम् => नुट्

@ अङ्गस्य 6/4/1, आमि 7/1/52, नुट् 7/1/54।

षट्चतुर्भ्यः 53, च 0, आमि 61, नुट् 11 ।

* एभ्य आमो नुडागमः ॥

षट् (ஷட்) சூர்யா சொற்கள் மற்றும் चतुर (சதுர்) என்ற சொல்லினையும்
தொடர்ந்து உள்ள आम् (ஆம்) ற்கு नुट् (நுட்) ஆகமமாகும்.

चतुर आम् - नुट् ஆகி चतुर नाम् என்று ரூபம். இந்த நிலையில்

267. ர்ஷாப்யா நோ ண: சமான்படே 8/4/1 || (விதி சூத்ரம்)

சமான்படே ர் / ஷ் + ன் => ண்

@ சंहிதாயாம் 8/2/108 ।

ர்ஷாப்யா⁵², ன: ⁶¹, ண: ¹¹, சமான்படே ⁷¹ ।

ஓரே பதமாக இருக்கும் பொழுது ர் (ர) ரேபம் மற்றும் ஷ் (ஷ) காரத்தினை தொடர்ந்து வரும் ன் (ந்) காரத்தின் இடத்தில் ண் (ண்) காரமாகும்.

चतुर् नाम् பி. சூ. चतुर्णाम् என்று ஆகின்றது.

अचोरहाभ्याम् டே: யினால் விகல்பமாக ன காரம் இரண்டாகி चतुर्णाम् என்றும்

चतुर्णाम् என்று ரூபம்.

268. ரோ: சூபி 8/3/16 || (நியம சூத்ரம்)

रु + सुप् प्रत्ययम् => विसर्गम्

@ சंहிதாயாம் 8/2/108, ர: 8/3/14, விசர்ஜனிய: 8/3/15।

ரோ: ⁶¹, சூபி ⁷¹, விசர்ஜனிய: ¹¹, ர: ⁶¹ ।

* रोरेव विसर्गः सुपि । षत्वम् । षस्य द्वित्वे प्राप्ते ॥

रु (ரு) வினுடைய र् (ர்) க்கு மட்டுமே விசர்க்கமாகும் (ஏழாம் வேற்றுமையான)
सुप् (ஸுப்) தொடரும் பொழுது.

चतुर् सु என்ற நிலையில் रु வினுடைய र् ரேபம் இல்லாததால் விசர்க்கம்மாகமல்
आदेशप्रत्यययोः வினால் ष् காரமாகி चतुर्षु என்று ரூபம்.

269. शरोऽचि 8/4/49 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

शर् + अच् => द्वित्वम् न्

@ संहितायाम् 8/2/108, द्वे 8/4/46, न 8/4/48।

शर्: 6¹, अचि 7¹, न 0 ।

* अचि परे शरो न द्वे स्तः। चतुर्षु ॥

अन् (அச்) தொடரும் பொழுது शर् (ஷர்) உடைய ஸ்தானத்தில் த்வித்வம் ஆனது
ஆகாது.

चतुर् सु என்ற நிலையில் अचोरहाभ्याम् द्वे யினால் த்வித்துவமாகும் நிலையில் பி.
சூ. அது தடைசெய்யப்படுகிறது.

270. मो नो धातोः 8/2/64 ॥ (विधि सूत्रम्)

धातु पदान्त म् => न्

@ பதஸ்ய 8/1/16।

ம: 61, ந: 11, ஧ாதோ: 61, பதஸ்ய 61, அந்நே 71 ।

* ஧ாதோர்மஸ்ய ந: பதாந்நே। ப்ரஸாந் ॥

தாத்துவிநுடைய **ம்** (ம்) காரமாதநு **ந்** (ந்) காரமாகும் பதாந்நத்தில் இருக்கும் பொழுது.

ப்ரஸாம் **ஸு** பி. சூ. ப்ரஸாந் **ஸு** - ஹ்ல்யாஹ்யோ சூத்திரத்தினால் **ஸு** லோபமாகி ப்ரஸாந் என்று ரூபம்.

271. கிம: க: 7/2/108 ॥ (வி஧ி சூத்ரம்)

கிம் + வி஡க்தி => க

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, வி஡க்தௌ 7/2/84 ।

கிம: 61, க: 11, வி஡க்தா 71 ।

* கிம: க: ஸ்யாட் வி஡க்தௌ। க: । கௌ। கே இத்யாடி। ஶேஷ் ஶர்வத் ॥

கிம் (கிம்) சொல்லிற்கு **க** (க) ஆதேசமாகும் விபக்தி தொடரும் பொழுது.

கிம் **ஸு** என்ற நிலையில் பி. சூ. **க** ஆதேசமானது **அநேகாலிஸ்த்ஸர்வஸ்ய** யினால் முழுவதுமாகி **க ஸ்** பின் **ரூ** த்துவம். விசர்க்கமடைந்து ரூபம் **க:** என்று ஆகின்றது.

272. इदमो मः 7/2/103 ॥ (विधि सूत्रम्)

इदम् + सु => म्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, सौ 7/2/106 ।

इदमः 6¹, मः 1¹, सौ 7¹ ।

* सौ । त्यदाद्यत्वापवादः ॥

इदम् (இதம்) சொல்லிற்கு ம (ம) காரம் ஆதேசமாகும் சு (ஸ) தொடரும் பொழுது.

பி. சூ. त्यदादीनामः சூத்திரத்தினால் உண்டாகும் अ கார ஆதேசமானது அபவாதம் செய்யப்படுகின்றது.

इदम् सु பி. சூ. म் காரத்திற்கு म् காரமே ஆகி इदम् सु என்று ஆகின்றது.

273. इदोऽयपुंसि 7/2/111 ॥ (विधि सूत्रम्)

इद् अम् + सु => अय्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, इदमः 7/2/108, सौ 7/2/110 ।

इदः 6¹, अय् 1¹, पुंसि 7¹, सौ 7¹, इदमः 6¹ ।

* इदम् इदोऽय् सौ पुंसि। अयम् । त्यदाद्यत्वे ॥

इदम् (இதம்) சொல்லிற்கு इद (இத) பாகத்திற்கு अय् (அய்) ஆதேசமாகும்
புல்லிங்கத்தில் सु (ஸு) தொடரும் பொழுது.

इदम् स् என்ற நிலையில் பி. சூ. अय् अम् स् என்று ஆகி हल्ङ्याभ्यो... வினால் सु
லோபமாகி अयम् என்று ரூபம்

274. अतो गुणे 6/1/97 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपदान्त अत् + अ / एङ् => पररूपम् एकादेशम्

@ संहितायाम् 6/1/72, एकः पूर्वपरयोः 6/1/84, पररूपम् 6/1/94, अपदान्तात् 6/1/96।

अतः ⁵¹, गुणे ⁷¹, पूर्वपरयोः ⁶², एकः ¹¹, पररूपम् ¹¹, अपदान्तात् ⁵¹ ।

* Dògòòrjòòojòòn |òfCòn
gòh^agòcòniòÀòonMòë z

அபதான்த अ (அ) காரத்தினை अत् (அத்) தொடர்ந்து अ (அ). ए (ஏ) மற்றும் ओ
(ஓ) இருக்கும் ஆனால் பர ரூபம் ஏக்காதேசமாகும்.

इदम् औ - त्यदादीनामः சூத்திரத்தினால் इद अ औ என்ற ஆகி பிசூ. इद औ
ஆகிய நிலையில்.

275. दश्च 7/2/109 ॥ (विधि सूत्रम्)

इदम् + सुप् => म

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, इदमो मः 7/2/108 ।

दः 6¹, च 0, इदमः 6¹, मः 1¹, विभक्तौ 7¹ ।

* इदमो दस्य मः स्याद् विभक्तौ । इमौ । इमे । त्यदादेः सम्बोधनं नास्तीत्युत्सर्गः ॥

इदम् (இதம்) சொல்லிற்கு **द** (த) காரத்திற்கு **म** (ம) காரம் ஆதேசமாகும் விபக்த்தி தொடரும் பொழுது.

इद औ என்ற நிலையில் பி. சூ. इम् औ என்று ஆகி वृद्धि அடைந்து इमौ என்ற ரூபமாகின்றது.

276. अनाप्यकः 7/2/112 ॥ (विधि सूत्रम्)

अककार इदम् + झलादि टादि विभक्ति => अन्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, इदमः 7/2/108, सौ 7/2/110, इदः 7/2/111 ।

अन 1¹, आपि 7¹, अकः 6¹, इदमः 6¹, इदः 6¹, विभक्तौ 7¹ ।

* अककारस्येदम इदोऽनापि विभक्तौ । आबिति प्रत्याहारः । अनेन ॥

क (क) காரமற்ற **इदम्** (இதம்) என்ற சொல்லின் **इद** (இத) பாகத்தில் **अन्** (அந்) ஆதேசமாகும் மூன்றாவது முதலிய (அன்தய) வேற்றுமைக்கு மேல் உள்ள வேற்றுமைகள் தொடரும் பொழுது.

आप् (ஆப்) என்பது பிரத்தியகாரம் **टा** (டா) வில் இருந்த **सुप्** (ஸுப்) வரை குறிப்பது.

इद आ - क காரம் அற்ற **इदम्** சொல் என்பதால் பி. சூ. **अन्** ஆகி **अन् अ आ** என்று ஆகின்றது. இந்நிலையில் **अ** விற்கு **इन** ஆதேசமாகி குணமடைந்து **अनेन** என்ற ரூபமாகின்றது.

277. हलि लोपः 7/2/113 ॥ (विधि सूत्रम्)

अककार इदम् + हलादि टादि विभक्ति => लोप

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, इदमः 7/2/108, इदः 7/2/111, अकः 7/2/112।

हलि ⁷¹, लोपः ¹¹, अकः ⁶¹, इदमः ⁶¹, इदः ⁶¹, अपि ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹ ।

* अककारस्येदम इदो लोपः आपि हलादौ ।
नानर्थकेऽ लोन्त्यविधिरनभ्यासविकारे ॥

क (க) காரமற்ற इदम् (இதம்) சொல்லின் इद् (இத) பாகமானது लोपम् (லோபம்)

ஆகும் மூன்றாவது முதலிய हल् (ஹல்) ஆதி வேற்றுமைகள் தொடரும் பொழுது.

इद् भ्याम् இந்நிலையில் अनाप्यकः வினால் ஆகும் நிலையில் पि. சூ.

பாதிக்கப்பட்டு इद् பாகம் லோபமாகும் இந்நிலையில் अलोन्त्यस्य வினால் द कாரம் மட்டுமே லோபமாகும் பொழுது.

அப்பியாச மாற்றத்தினை தவிர மற்ற இடங்களில் अलोन्त्यस्य சூத்திரமானது பிரத்திக்காது.

இதனால் इद् பாகம் முழுவதும் லோபமாகி अ भ्याम् ஆகும் நிலையில்.

278. आद्यन्तवदेकस्मिन् 1/1/21 ॥ (परिभाषा सूत्रम्)

एकस्मिन् => आदि इव & अन्त इव

आद्यन्तवत्⁰, एकस्मिन्⁷¹ ।

* एकस्मिन् क्रियमाणं कार्यमादाविवाऽन्त इव स्यात् । सुपि चेति दीर्घः ।

आभ्याम् ॥

ஒரே இடத்தில் விதிக்கப்பட்ட காரியமானது அதையே ஆதியாகவும் அதையே அன்தமாகவும் கொண்டு ஆகின்றது.

अ भ्याम् என்ற நிலையில अन्त्य சொல்லான अ விற்கு தீர்க்க ஆதேசமாகி

सुपि च विनाल) आभ्याम् என்று ரூபம்.

279. नेदमदसोरकोः 7/1/11 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

अककार इदम् / अदस् + भिस् => ऐस् न

@ अङ्गस्य 6/4/1, भिस् ऐस् 7/1/9 ।

न⁰, इदमदसोः⁶², अकोः⁶², भिस्⁶¹, ऐस्¹¹ ।

* DòìòÀiòÀh³òòò~nhocòokòònhd òeYòkò Snkòd

rò z एभिः । अस्मै । एभ्यः । अस्मात् । अस्य । अनयोः । एषाम् ।

अस्मिन् । अनयोः । एषु ॥

क (क) कारमற்ற इदम् (इतम्) மற்றும் அदஸ் (அதஸ்) சொல்லன் भिस् (பிஸ்) ற்கு
ऐस् (ஐஸ்) ஆகாது.

आ भिस् என்ற நிலையில் பி. சூ. अतो भिस् ऐस् பாதிக்கப்பட்டு बहुवचने झल्येत्

யினால் ए भिस् ஆகி रु த்துவம் மற்றும் விசர்க்கமாகி ரூபம் एभिः என்று
ஆகின்றது.

280. द्वितीयाटौस्वेनः 8/4/34 ॥ (विधि सूत्रम्)

इदम् / एतत् + द्वितीया / टा / ओस् => अन् --> एन

@ इदमोऽन्वादेशे अनुदात्तः 8/4/32, एतदः 8/4/33।

द्वितीयादौस्सु 73, एनः 11, इदमः 61, एतदः 61, अन्वादेशे 71 ।

* इदमेतदोरन्वादेशे । किञ्चित्कार्यं विधातुमुपातस्य कार्यान्तरं विधातुं
पुनरुपादानमन्वादेशः । यथा - अनेन व्याकरणमधीतमेनं छन्दोऽध्यापयेति ।
अनयोः पवित्रं कुलमेनयोः प्रभूं स्वमिति ॥ एनम् । एनौ । एनान् । एनेन ।
एनयोः । एनयोः ॥ रजा ॥

इदम् (இதம்) மற்றம் **एतत्** (ஏதத்) சொல்லிற்கு **एन** (ஏந) ஆதேசமாகும் **द्वितीया**
(தவிதீயா) , **दा** (டா) மற்றும் **ओस्** (ஓஸ்) வேற்றுமைகள் தொடருகையில்.

ஒரு காரியத்ததை விதிப்பற்க்காக எது கிரகணம் செய்யப்பட்டதோ அதனில் வேறு
காரியம் விதிப்பதற்க்காக மீண்டும் கிரகணம் செய்வத **अन्वादेशम्**
(அன்வாதேஷம்) எனப்படும்.

இவர் வியாக்கரணம் படித்துள்ளார் இவருக்கு வேதம் படிப்பியுங்கள்

இவர்களுடைய குலம் பவித்திரமானது இவர்களுடைய சொத்தும் அதிகமானது.

इदम् अम् பி. சூ. இரண்டாம் வேற்றுமை தொடருவதால் **एन** ஆதேசமாகி **एन अम्**
என்ற நிலையில் **एनम्** என்று ஆகின்றது.

281. न डिसम्बुद्धयोः 8/2/8 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

न् + ङि / सम्बुद्धि => लोपः न

@ पदस्य 8/1/16, नलोपः प्रातिपदिकान्तस्य 8/2/7 ।

न⁰, डिस्म्बुद्ध्योः⁷², लोपः¹¹, न⁶¹ ।

* नस्य लोपो न डौ संबुद्धौ चा हे राजन् । डवुत्तरपदे प्रतिषेधो वक्तव्यः ।
ब्रह्मनिष्ठ । राजानौ । राजानः । राज्ञः ॥

न् (ந) வானது லோபமாகாது ஙி (ஙி) மற்றும் சம்புத்தி தொடரும் பொழுது.

हे राजन् सु - हल्ङ्याभ्यो - सु लोपम् न लोप प्रातिपदिकान्तस्य - न कारम्

லோபமாகும் நிலையில் பி. சூ. தடைசெய்யப்பட்டு हे राजन् என்று ரூபம்

வார்த்திகம் (डवुत्तरपदे प्रतिषेधो वक्तव्यः)

உத்தரபதத்தினை தொடரும் ஙி (ஙி) ஆனது இருக்கும் பொழுது (பி . சூ.) நிஷேதம் கூறப்பட வேண்டும்.

என்பதால் ब्रह्मनिष्ठा सु உத்தரபதம் ஙி தொடரும் பொழுது न் காரம் லோபமாகி

ब्रह्मनिष्ठा सु என்று ஆகின்றது ஹ்ரஸ்வம் மற்றும் விபக்த்தி காரியங்கள் ஆகி

ब्रम्हनिष्ठः என்று ரூபம்.

282. न लोपः सुप्स्वरसंज्ञातुग्विधिषु कृति 8/2/2 ॥ (नियम)

சுபு / சுவர / சஞ்ஜா / க்ருத் ப்ரத்யய விதி + துக் => ந லோபு ந

@ அசி஑்஑: 8/2/11

ந⁰, லோபு: ¹¹, சுபுசுவரசஞ்ஜாதுகுவிதிபு ⁷³, க்ருதி ⁷¹, அசி஑்஑: ¹¹ ।

* சுபுவிதௌ சுவரவிதௌ சஞ்ஜாவிதௌ க்ருதிதுகுவிதௌ ச நலுபுஸி஑்஑ு நான்யத்ர ராஜாசுசு
இத்யா஑ு। இத்யசி஑்஑ுவா஑ாதுவமேத்வமேஸ்த்வம் ச ந। ராஜப்யாம் । ராஜபி: । ராஜ்ஜி -
ராஜனி । ராஜசு । யஜ்வா । யஜ்வானு । யஜ்வான: ॥

சுபு (ஸுபு) விதி சுவர (ஸுவர) விதி சஞ்ஜா (ஸஞ்ஞா) விதி மற்றும் க்ருத் (க்ருத்) பிர்த்தியயமானது துா஑ர்ந்து ஁ள்ள துக் (துக்) விதி இருக்கும் ஑ுபாமுது ம஑்஑ும் ந (ந) காரம் லுாபம் ஁காது. வேறு இ஑ங்களில் அல்ல.

ராஜந் ஁ன்பது ராஜாசு ஁ன்று ஁கின்று இங்கு ராஜந் அசு ஁ன்பதில் ((காரம் லுாபமாகும் ஑ுபாமுது அக்: சவரீ ஑ீரீ: க்கு ந லுபம் அசித்தமாகது இது சுபு விதி முதலியவைகளின் வராத்தினால்

ராஜ ப்யாம் ஁ன்று நிலையில் சுபு விதி இரு஑்தால் சுபி ச வினால் ஁ அ஑ைகின்றுது ஁னால் இந்த குத்திரத்திற்கு ந காரம் லுாபம் அசித்தம் ஁வதால் சுபி ச ஑ுான்று காரியமாகமல் முதலிய வ஑ுவசுநே ன்ல்யேத் । அது பிசு ஁ஸ் வம் ராப்யாம் ஁ன்று ஁ுபம்.

283. न संयोगाद्वमन्तात् 6/4/137 ॥ (प्रतिषेध)

व् / म् अन्त + अन् => लोपो न

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129, अल्लोपोऽनः 6/4/134।

न ⁰, संयोगात् ⁵¹, वमन्तात् ⁵¹, अनः ⁶¹, अल्लोपः ¹¹ ।

* वमन्तसंयोगादनोऽकारस्य लोपो न । यज्वनः । याज्वना । यज्वभ्याम् ॥

ब्रह्मणः । ब्रह्मणा ॥

व (व) காரம் மற்றும் ம (ம) காரம் சமயோகத்தில் இருக்கும் பொழுது தொடரும்

अन् (அன்) னின் अ (அ) காரம் லோபமாகாது.

यज्वन् अस् - यज्व् வின் व காரம் சமயோகத்தில் இருப்பதால் பி. சூ. अन् னின்

अ காரம் லோபமாகமல் அதனால் न் காரமும் லோபமாகமல் यज्वन् என்று
ரூபம்.

284. इन्हनूषार्यम्णां शौ 6/4/12 ॥ (नियम)

इन् / हन् / पूषन् / अर्यमन् + शि एव => उपधा दीर्घ

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, उपधायाः 6/4/7।

इन्हनूषार्यम्णां ⁶³, शौ ⁷², उपधायाः ⁶², अङ्गानां ⁶³, दीर्घः ¹¹ ।

* S<òòcòd MòòJònJòòngòOòò³òò òòmIòòt
ròòr³òòz इति निषेधे प्राप्ते ।

இன் (இன்) அன்தம் ஹன் (ஹன்) அன்தம் பூஷன் (பூஷன்) மற்றும் அர்யமன்
) சப்தங்களுக்கு அங்கத்தின் உபதாவானது தீர்கமாகும் ஶி (ஷி) தொடரும்
பொழுது.

वृत्रहन् सु என்ற நிலையில் ஶி தொடராததினால் பி. சூ. தீர்கமாகத நிலையில்.

285. सौ च 6/4/13 ॥ (नियम)

இன் / ஹன் / பூஷன் / அர்யமன் + அசம்புத்தி சு => உபதா தீர்

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, उपधायाः 6/4/7, असम्बुद्धौ 6/4/8, इन्हन्पूषार्यम्णां
6/4/12।

इन्हन्पूषार्यम्णां⁶³, अङ्गाना^{còd 63}, उपधायाः⁶¹, दीर्घः¹¹, असम्बुद्धौ⁷¹, सौ⁷¹, च⁰ ।

* Frròòòòmròòcòd GgòOòò³òò òòmIòò&ë
Dòkòbuòfpòs kòòs z वृत्रहा । हे वृत्रहन् ॥

இன் (இன்) அன்த முதலியவைகளின் உபதா (உபதா) வானது தீர்கமாகும்
சம்புத்தி அல்லாத சு (ஸு) தொடரும் பொழுது.

वृत्रहन् सु पि. क्र. उपधा तीர்க்கமாகி वृत्रहान् सु - हल्ङ्याभ्यो... - न लोप...

வினால் **सु** மற்றும் **न** காரம் லோபமாகி **वृत्रहा** என்ற ரூபம்.

286. एकाजुत्तरपदे णः 8/4/12 ॥ (विधि सूत्रम्)

र् / ष् + एकाच् उत्तरपद समास प्रातिपादिकान् नुम् / विभक्ति न् => ण्

@ संहितायाम् 8/2/108, रषाभ्यां नो णः 8/4/1, अट्कुष्वाड्नुम्व्यवायेऽपि 8/4/2, पूर्वपदात् 8/4/3, वा 8/4/10, प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु 8/4/11।

एकाजुत्तरपदे ⁷¹, णः ¹¹, नः ⁶¹, रषाभ्यां ⁵², पूर्वपदाभ्यां ⁵², प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिषु ⁷³ ।

* एकाजुत्तरपदं यस्य तस्मिन् समासे पूर्वपदस्थान् निमित्तात् परस्य प्रातिपदिकान्तनुम्विभक्तिस्थस्य नस्य णः । वृत्रहणौ ॥

ஒரு **अच्** (அச்) உத்தர பதம் உள்ள சமாசத்தில் பூர்வபதத்தின் உள்ள **र्** ரேபம் மற்றும் **ष्** (ஷ) காரத்தினை தொடர்ந்து வரும் பிராதிபதிக்கத்தின் கடைசி **न्** (ந்) காரம் **नुम्** (நும்) மின் **न्** (ந்) காரம் மற்றும் விபகத்தில் உள்ள **न्** (ந்) காரம் ஆகியவை **ण्** (ண) காரமாகும்.

वृत्रहन् औ என்பதில் **वृत्र** என்ற பூர்வ பதம் **हन्** உத்தரபதம் உள்ளதால்

சமாசமாகியதால் **अन् एकाच्** உடையதாக இருப்பதாலும் **त्र** வில் **र्** காரம்

இருப்பதாலும் பிராதிபதிக்கத்தின் **न्** ஆனது **ण्** ஆகும் என்பதால் **वृत्रहणौ**

என்று ரூபம்.

287. हो हन्तेऽग्नित्रेषु 7/3/54 ॥ (विधि सूत्रम्)

ह (न्) + णिति / जिति / न् => कुँ

@ अङ्गस्य 6/4/1, कु 7/3/52।

हः 6¹, हन्तेः 6¹, अग्नित्रेषु 7³, कु 1¹, अङ्गस्य 6¹ ।

* जिति णिति च प्रत्यये नकारे च परे हन्तेहकारस्य कुत्वं । वृत्रघ्नः इत्यादि । एवं शार्ङ्गिन् - यशस्विन् - अर्यमन् - पूषन् ॥

णित् (ணித்) மற்றும், जित् (சித்) பிரத்தியயம் அல்லது न (ந்) காரம் தொடரும்

பொழுது அங்கமானது हन् (ஹந்) தாத்துவின் ह (ஹ) காரமானது कु (கு) வர்க்கமாகும்.

वृत्रहन् अस् என்ற நிலையில் பி. கு க வர்க்கம் வரும் பொழுது स्थानेन्तरतम

வினால் घ காரமாகி वृत्रघ्नः என்ற ரூபம் .

288. मघवा बहुलम् 6/4/128 ॥ (विधि सूत्रम्)

मघवन् => त् बहुलम् (वा)

@ अङ्गस्य 6/4/1, त् 6/4/127।

मघवा 1¹, बहुलम् 1¹, त् 1¹ ।

* còIòJòròd Mòuok³ò Jòò jò= F³òrjòòòonMòè z
ऋत इत् ॥

மகவன் (இந்திரன்) என்ற சப்ததிற்கு **वृ** (த்ரு) அன்த ஆதேசமாகலாம்.

वृ (த்ரு) வில் **ऋ** (ரு) காரம் **इत्** (இத்) சஞ்யாகும்.

மகவன் சப்ததின் கடைசி **न्** காரமானது இதனால் **त्** காரமாகி **मघवत्** ॥

वृ ஆகாத நிலையில் **मघवन्** என்று ஆகும்.

289. उगिद्वां सर्वनामस्थानेऽधातोः 7/1/70 ॥ (विधि सूत्रम्)

धातुभिन्न उगित् / न् लोप अञ्चु धातु + सर्वनामस्थानम् => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58 ।

उगिद्वां ⁶³, सर्वनामस्थाने ⁷¹, अधातोः ⁶¹, नुम् ¹¹ ।

* DòOòòjòònhd Gòe|òjòòn
ròqòònòegòròònçáòjòònMòd @ò ròfcòò|òcòè
k³òòjòòd kòJò&ròòcòkLòòròn gòhnz मघवान् ।

मघवन्तौ । मघवन्तः । हे मघवन् । मघवद्भ्याम् । तृत्वाभावे मघवा । सुटि

राजवत् ॥

தாத்து அல்லாத **उग् इत्** (உக் இத்) உடையது மற்றம் **न** (ந) காரம் லோபமடைந்த **अञ्चु** (அஞ்சு) தாத்துவின் அவயவயத்திற்கு **नुम्**(நும்) ஆகும் சர்வநாமஸ்தானம் தொடரும் பொழுது.

मघवत् सु - त् வில் **ऋ इत्** ஆனதால் **उग् इत्** அடைந்ததால் பி. சூ. **नुम्** ஆகி **मघवन् त् स्** என்ற ரூபமாகின்றது **हल्ङ्याभ्यो** வினால் **सु** லோபமாகி **संयोगान्तस्य लोपः** வினால் **त्** காரம் லோபமாகி **उपधा** தீர்க்கமாகின்றதால் **मघवान्** என்று ரூபம்

290. श्तयुवमघोनामतद्धिते 6/4/133 ॥ (विधि सूत्रम्)

भ संज्ञक श्वन् / युवन् +/ मघवन् + अतद्धित => संप्रसारणम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129 , संप्रसारणम् 6/4/131 ।

श्वयुवमघोनाम् ⁶³, अतद्धिते ⁷¹, संप्रसारणम् ¹¹, अनाम् ⁶³, भानाम् ⁶³ ।

* Dòrròrjòòròòcòd Yòòròòcòd S<òòcòd

Dòjòòèp̣jò̀n kòbÒòkòòhCòcòd z मघोनः। मघवभ्याम् ।

एवं श्वन् - यौवन् ॥

श्वन् (ஷ்வந் (நாய்)), **युवन्** (யுவந்) மற்றும் **मघवन्** (மகவந்) முதலிய **अन्** (அந்)

அன்த **भ** (ப) சஞ்யா உடைய சொற்க்களுக்கு தத்திதம் அல்லாத பிரத்தியயம் தொடருகையில் சம்பிரசாரணமாகும்.

மயவ ஶஸு என்ற நிலையில பி.சூ. சம்பிரசாரணமடைந்து மய உ அந் அஸு என்ற ஆகும் சம்பிரசாரணா஑ வினாவ பூர்வரூபம் ஏக்காதேசமாகி மய உ ந் அஸு என்று ஆகி குணம் - ருத்வம் விசர்கத்தினால் மயோன: என்று ரூபம்.

291. ந சம்பிரசாரணே சம்பிரசாரணம் 6/1/37 || (பிரதிஷே஑)

யந் + சம்பிரசாரணம் => சம்பிரசாரணம் ந

ந⁰, சம்பிரசாரணே⁷¹, சம்பிரசாரணம்¹¹ ।

* சம்பிரசாரணே பரத: பூர்வஸ்ய யந: சம்பிரசாரணம் ந ஶ்யாத்। இதி யகாரஸ்ய நேத்வம்।
அத ஁வ ஜ்ஶாபகாதந்த்யஸ்ய யந: பூர்வ சம்பிரசாரணம்। யூந:। யூநா। யுவஶ்யாம்
இத்யாதி || அர்வா। ஁ அர்வந் ||

சம்பிரசாரணம் தோடரும் பொழுது சம்பிரசாரணம் பூர்வ யந் (யண்) னிற்கு சம்பிரசாரணமாவது இல்லை.

யுவந் ஶஸு என்ற நிலையில் வ காரம் சம்பிரசாரணமாகி பூர்வரூபமடைவதில்லை
யு உ ந் அஸு என்று ஆகின்றது இந்நிலையில் ய காரத்திற்கு சம்பிரசாரணம்
உண்டாகும் நிலையில் பி.சூ. நிக்ஷேதமாகி சவர்ண தீர்க்கமாகி யூந: என்ற ரூபம் .

292. அர்வணஸ்த்ரஸாவநஜ: 6/4/127 || (விதி ஶூத்ரம்)

अनञ् अर्वन् + सु भिन्न प्रत्यय => त्

@ अङ्गस्य 6/4/1।

अर्वणः 61, त् 11, असौ 71, अनञः 61, अङ्गस्य 61 ।

* rò_òò hèe}jòk³òòJò&rròrjòk³òò²k³ò jò=
Fj³òrjòòonMòn rò jòf kòòsz अर्वन्तौ। अर्वन्तः।
अर्वद्भ्यामित्यादि ॥

नञ् (நஜ்) அற்ற **अर्वन्** (அர்வன்) சொல்லின் அங்கத்திற்கு **त्** (த்ரு) ஆதேசமாகும்
सु (ஸு) தொடராமல் இருக்கும் பொழுது.

अर्वन् औ பி.சூ. **अर्वत् औ** என்று ஆகி **उगिदचाम्**... வினால் **नुम्** ஆகி **न्**
காரம் அனுஸ்வாரமாகி மற்றும் பரசவர்ணமடைந்து **अर्वन्तौ** என்று ரூபம்.

293. पथिमथ्यूभुक्षामात् 7/1/85 ॥ (विधि सूत्रम्)

पथिन् / मथिन् / ऋभुक्षिन् + सु => आ

@ अङ्गस्य 6/4/1, सौ 7/1/82 ।

पथिमथ्यूभुक्षाम् 61, आत् 11, सौ 71 ।

* S<òòcòd DòòìòÀòhònçrjòòonMòë k³òòjòd
kòòs gòhnz

पथिन् (பதின் (வழி)) मथिन् (மதின் (மத்து)) மற்றும் ऋभुक्षिन् (ருப்ருஞின்
(இந்திரன்)) சொற்களுக்கு सु (ஸு) தொடரும் பொழுது आ (ஆ) காரமாதேசமாகும்.

294. इतोऽत्सर्वनामस्थाने 7/1/86 ॥ (विधि सूत्रम्)

पथिन् / मथिन् / ऋभुक्षिन् + सर्वनामस्थान => इ --> आ

@ अङ्गस्य 6/4/1, पथिमथ्यृभुक्षाम् 7/1/85।

इतः 61, अत् 11, सर्वनामस्थाने 71, पथिमथ्यृभुक्षाम् 63 ।

* gòL³òòonò~hiòÀòhk³òòìòÀòhë
k³òòjkòJò&ròòcòkLòòròn gòhnz

पथिन् (பதின்) , मथिन् (மதின்) மற்றும் ऋभुक्षिन् (ருப்ருஞின்) சொற்களுக்கு
ஹ்ரஸ்வ इ (இ) காரதத்தின் ஸ்தானத்தில் ஹ்ரஸ்வ आ (ஆ) காரமாகும்
சர்வநாமஸ்தானத்தில் தொடரும் பொழுது.

पथि अ इस् என்பதில் इ ஆனது आ ஆகின்றதால் पथा अ इस् என்பது
ஆகின்றது இந்நிலையில்.

295. थो न्यः 7/1/87 ॥ (विधि सूत्रम्)

पथिन् / मथिन् + सर्वनामस्थान => थ → न्थ

@ अङ्गस्य 6/4/1, पथिमथोः 7/1/85, सर्वनामस्थाने 7/1/86।

थः 6¹, न्यः 1¹, पथिमथोः 6², सर्वनामस्थाने 7¹ ।

* gòèeLòcòLòònkLòk³ò rLòòonMòë
kòJò&ròòcòkLòòròn z पन्थाः । पन्थानौ । पन्थानः ॥

पथिन् (पथिन्) மற்றும் மथிन् (மதிந்) சொற்களின் थ (த) காரத்திற்கு न्थ (ன்த) ஆதேசமாகும் சர்வநாம ஸ்தானம் தொடரும் பொழுது.

पथ आ इस् என்ற நிலையில் பி.சு. पन्थ आ इस् என்ற ஆகி சவரணதீர்க்கமடைந்து रु த்துவம். விசர்க்கமாகி पन्थाः என்று ரூபம்.

296. भस्य टेलोपः 7/1/88 ॥ (विधि सूत्रम्)

पथिन् / मथिन् / ऋभुक्षिन् + भ संज्ञा => टि लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1, पथिमथ्युभुक्षाम् 7/1/85 ।

भस्य 6¹, टेः 6¹, लोपः 1¹, पथिमथ्युभुक्षाम् 6³ ।

* Yòk³ò gòL³òòonänqòòtngòëz पथः । पथा । पथिभ्याम् ।

एवं मथिन् - ऋभुक्षिन् ॥

भ (ப) சஞ்ஞாவினை உடைய पथिन् (பதிந்), मथिन् (மதிந்) மற்றும் ऋभुक्षिन् (ருபுக்ஷின்) ஆகியவையின் टि (டி) ஆனாது லோபமாகும்.

पथिन् अस् (शस्) என்ற நிலையில பி. சூ. टि ஆன इन லோபமாகி पथ् अस् - पथः என்று ஆகின்றது.

297. षान्ता षट् 1/1/24 ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

ष / ण् अन्त संख्या => षट् संज्ञा

@ संख्या 1/1/22।

षान्ताः ¹¹, संख्या ¹¹, षट् ¹¹ ।

* षान्ता नान्ता च संख्या षट्संज्ञा स्यात् । पञ्चशब्दो नित्यं बहुवचनान्तः ।

पञ्च । पञ्च । पञ्चभिः । पञ्चभ्यः । पञ्चभ्यः । नुट् ॥

षू (ஷ) காரம் மற்றும் णू (ண) காரான்த சங்க்யா சஞ்ஞா சொற்கள் षट् (ஷட்) சஞ்ஞா அடைகின்றது.

पञ्चन् । शस् । शब्दम् । अष्टन् । नान्त மற்றும் दशन् ஆகியவை षट् संज्ञा சொற்கள் இவை நித்தியமாக பகுவசனத்தில் உள்ளது.

298. नोपधायाः 6/4/7 ॥ (विधि सूत्रम्)

नान्त + नामि => उपधा दिर्घ

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, नामि 6/4/4 ।

न 61, उपधायाः 61, अङ्गस्य 61, दीर्घः 11, नामि 71 ।

* r00rj0k300ng0000300 00mI0&ë r000ec0 ।

पञ्चानाम् । पञ्चसु ॥

न (ந) காராந்ததின் உபதா வானது தீர்க்கமாகும் **नाम्**(நாம்) தொடரும் பொழுது.

पञ्चन् नाम् पि. ऊ. पञ्चान् नाम् - न लोपः प्रातिपदिकान्तस्य **சூத்திரத்தினால்** न
லோபமாகி **पञ्चानाम्** என்று ரூபம்.

299. अष्टन आ विभक्तौ 7/1/84 ॥ (विधि सूत्रम्)

अष्टन् + हलादि विभक्ति => आ (वा)

@ अङ्गस्य 6/4/1 , हलि 7/2/85 ।

अष्टनः 61, आ 11, विभक्तौ 71, हलि 71 ।

* हलादौ वा स्यात् ॥

अष्टन् (அஷ்டந்) சப்தத்திற்கு **आ** (ஆ) ஆதேசமாகலாம் **हलादि** (ஹலாதி)

விபக்த்தி தொடரும் பொழுது.

அஃந் ஹ்யஸ் பி. சூ. அஃ அஃ ஹ்யஸ் - அஃஹ்ய: என்று ரூபம்

300. அஃஹ்ய ஔஸ் 7/1/29 || (விதி சூத்ரம்)

ஆத்வ அஃந் + ஜஸ் / ஶஸ் => ஔஸ்

@ அஃஸ்ய 6/4/1, ஜஶஸோ: 7/1/201

அஃஹ்ய: ⁵³, ஔஸ் ¹¹, ஜஶஸோ: ⁶² ।

* iò=ÀjòòìòÀòhòòärròë lòMMòkòònhòsMòd z
DòäY³ò Fòejò JòìòÌjòJ³òn
iò=ÀjòòjJòòeròotMòòn lòMMòkòònhd òeJò<ò³òn
DòòjJòòb %òògò³òòejòz ஆஶு। ஆஶு। அஃஹி:। அஃஹ்ய:।
அஃஹ்ய:। அஃஹநாம்। அஃஶு। ஆத்வாஹவே அஃ - பஶ்வத் ॥

ஆ (ஆ) காரான்தம் ஆதேசமாக அடைந்த அஃந் (அஷ்டந்) சப்தத்திற்கு
தொடர்ந்து வரும் ஜஸ் (ஜஸ்) மற்றும் ஶஸ் (ஷஸ்) க்கு ஔஸ் (ஔஸ்) ஆகும்.

அஃந் சப்தத்தினை தொடர்ந்து வரும் ஜஸ் மற்றும் ஶஸ் க்கு மட்டும் ஔஸ்
ஆதேசம் என்றால் (அஃஹ்ய ஔஸ்) பி. சூ. அஃஹ்ய என்று கூறாமல் அஃஹ்ய என்று
கூறி இருக்க வேண்டும் அஃஹ்ய என்று கூறி இருப்பதால் ஆத்வம் உண்டாகியது
என்று தெரிகின்றது.

अष्टन् अस् - अ कारम् अन्तातेसमाकि अष्ट अ अस् पि. ङ. औस् अदैन्तु अष्ट
अ औ सवर्ण त्रींक्कम् மற்றும் वृद्धि ஆகி अष्ट औ என்பது अष्टौ என்று
ரூபமாகின்றது.

301. ऋत्विग्दधृक्स्त्रिगुणिकञ्चयुजिक्रुञ्चां च 3/2/59 ॥ (विधि सूत्रम्)

ऋत्विक् / दधृक् / स्त्रिक् / दिक् / उष्णिक् / अञ्चु / युज् / क्रुञ्च् => क्विन् प्रत्ययम्

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2, धातोः 3/1/91, सुपि 3/2/4, क्विन् 3/2/58 ।

ऋत्विग्दधृक्स्त्रिगुणिक् ¹¹, अञ्चयुजिक्रुञ्चां ⁶³, च ⁰, क्विन् ¹¹ ।

* एभ्य क्विन् अञ्चेः सत्युपपदे युजिक्रुञ्चोः केवलयोः क्रुञ्चेर्नलोपाभावश्च
निपात्यते । क्नावितौ ॥

ऋत्विक् दधृक् स्त्रिक् दिक् उष्णिक् अञ्चु युज् क्रुञ्च् (ருத்விக் . தத்ருக். ஸ்ரஜ் திஷ்.
உஷ்ணிக் . அஞ். யஜ். க்ருஞ்) ஆகியவைகளுக்கு க्विन् (க்விந்) பிரத்தியயமாகும்.

अञ्चु தாத்துவிற்கு (உபபதம் வரும் பொழுது सुवन्त பிரத்தியயமாகும்.

युज् क्रुञ्च् தாத்துவிற்கு उपपदम् இல்லாத போது மட்டும் क्विन् பிரத்தியயமாகும்.

क्रुञ्च् தாத்துவிற்கு क्विन् பிரத்தியயமாகும் பொழுது न् लोपम् ஆகாது.

ऋत्विग् - யாகம் செய்பவர்

ऋत्विज् विवन् பிரத்தியயம் உண்டாகி न காரம் त காரம் மற்றும் इ காரம்
லோபமாகி ऋत्विज् व् என்ற நிலையில்.

302. कृदतिङ् 3/1/93 ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

धातु अधिकार तिङ् भिन्न प्रत्ययम् => कृत् संज्ञा

@ प्रत्ययः 3/1/1, धातोः 3/1/91, तत्र 3/1/92 ।

कृत् ¹¹, अतिङ् ¹¹, तत्र ⁰, प्रत्ययः ¹¹ ।

* अत्र धात्वधिकारेतिङ्भिन्न प्रत्ययः कृत्संज्ञः स्यात् ॥

தாத்து அதிகாரத்தில் धातोः ((தாதொ) சூத்திரத்தின் அதிகாரத்தில்) உள்ள तिङ्
(திங்) அல்லாத பிரத்தியயங்கள் कृत् (க்ருத்) சஞ்யா அடைகின்றது.

ऋत्विज् व् இதில் विवन् பிரத்தியயம் தாதோ (धातोः) அதிகாரத்தில் வருவதாலும்
तिङ् அல்லாததாக இருந்தாலும் कृत् சஞ்யா அடைகின்றது.

303. वेरपृक्तस्य 6/1/67 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपृक्त व् => लोपः

@ लोपः 6/1/66 ।

वेः 61, अपृक्तस्य 61, लोपः 11 ।

* Dògò=iòÌjòk³ò Jòk³ò qòòngòè z

अपृक्त (அப்ருக்த) சஞ்யா அடைந்த व (வ) காரம் லோபமடைகின்றது.

ऋत्विज् व என்பதில் व காரம் अपृक्त ம் ஆனதால் லோபமாகின்றது.

304. क्विन्प्रत्ययस्य कुः 8/2/62 ॥ (विधि सूत्रम्)

क्विन् प्रत्यय शब्द => कुँ

@ पदस्य 8/1/16 ।

क्विन्प्रत्ययस्य 61, कुः 61, पदस्य 61, अन्ते 71 ।

* क्विन्प्रत्ययो यस्मात् तस्य क्वर्गोऽन्तादेशः स्यात् पदान्ते । अस्यासिधत्वाच्चोः
कुरिति कुत्वम् । ऋत्विक् - ऋत्विग् । ऋत्विजौ । ऋत्विग्भ्याम् ॥

எதனோடு क्विन् (க்வின்) பிரத்தியயமானது உண்டானதோ அதற்கு
அன்தாதேசமாக क (க) வர்க்கமாகட்டும்.

ऋत्विज् சொல்லின் क्विन् பிரத்தியயமும் பதான்ததிலும் உள்ளதால் பி.சூ. ज.
காரமானது क வர்க்கமாகும் நிலையில் चोः कुः வினாலும் ज வர்க்கம் क
வர்க்கமாவதால் பி. சூ. திருபாதியில் உள்ளதாலும் चोः कुः விற்கு

அசித்தமாகின்றது.

அதனால் **चोः कुः** வினால் **ज** காரம் **क** காரமாகி **वावसाने** வினால் **ऋत्विक्** மற்றும் **ऋत्विग्** என்ற நிலையில்.

305. युजेरसमासे 7/1/71 ॥ (विधि सूत्रम्)

असमासे युज् + सर्वनामस्थान => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58, सर्वनामस्थाने 7/1/70।

युजेः 6¹, असमासे 7¹, नुम् 1¹, सर्वनामस्थाने 7¹ ।

* ³òflòñè kòJò&ròòcòkLòòròn ròfcòd

k³òòokòcòòkònz सुलोपः । संयोगान्तलोपः । कृत्वेन नस्य डः ।

युङ् । अनुस्वारपरसवर्णौ । युञ्जौ । युञ्जः । युग्भ्याम् ।

युज् (युञ्) தாத்துவிற்கு சர்வநாமஸ்தானத்தில் **नुम्** (நும்) ஆகட்டும்.

युज् योगे समाधे (யோகத்தில் மற்றும் சமாதியில்)

युज् स् என்ற நிலையில் சர்வநாமஸ்தானம் தொடருவதால் பி. சூ. **नुम्** அடைந்து

युञ्ज् स् ஆகி **स** காரம் லோபம் **ज** காரம் சய்யோகத்தால் லோபம் மற்றும் **न**

காரம் **ण** காரமாகி **युण्** என்ற ரூபம்.

306. चोः कुः 8/2/30 ॥ (विधि सूत्रम्)

चुँ + झल् / पदान्त => कुँ

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/28।

चोः 61, कुः 11, झलि 71, पदस्य 61, अन्ते 71 ।

* चवर्गस्य कवर्गः स्याज्झलि पदान्ते च । सुयुक् - सुयुग् । सुयुजौ ।

सुयुग्भ्याम् ॥ खन् । खञ्जौ । खन्भ्याम् ॥

பதான்ததிலோ **झल्** (ஐல்) தொடர்ந்து வருவதாக இருந்த சொல்லிற்கு **च** (ச)
வர்க்கத்திற்கு **क** (க) வர்க்கமாகும்.

सुयुज् सु பி. சூ. **सुयुक्** ஆகி **वावसाने** வினால் **सुयुक्** மற்றும் **सुयुग्** என்று
ரூபமாகின்றது.

307. व्रश्चभ्रस्जसृजमृजयजराजभ्राजच्छशां षः 8/2/36 ॥ (विधि सूत्रम्)

व्रश्ज / भ्रस्ज / सृज् / मृज् / यज् / राज् / भ्राज् / छ / श अन्त + झल् / पदान्त

=> ष्

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/28।

व्रश्चभ्रस्जसृजमृजयजराजभ्राजच्छशां 63, <òë 11, झलि 71, पदस्य 61, अन्ते 71

z

* Pòòeqò gòòòrjòn ®òz जश्त्वचत्वे । राट् - राड् । राजौ ।
 राजः । राड्भ्याम् ॥ एवं विभ्राट् - देवेट् - विश्वसूट् ॥ परौ व्रजेः षः
 पदान्ते ॥ परावुपपदे व्रजेः क्विप् स्यादिर्घश्च पदान्त् षत्वमपि । परिव्राट् ।
 परिव्राजौ ॥

ब्रश्ज (வ்ரஷ்ச (வெட்டுதல்)) भ्रस्ज (ப்ரஸ்ஜ் (வருத்தல்)) स्त्र्ज (ஸ்ருஜ்
 (உண்டாகுதல்)) मृज् (ம்ருஜ் (சுத்தம் செய்தல்)) यज् (யஜ் (யாகம் செய்தல்)) राज्
 (ராஜ்) மற்றும் भ्राज् (ப்ராஜ் (பிரகாசம் ஆகுதல்)) மற்றும் छ (ச) கார அன்தம் श
 (ச) காரான்த சப்தங்களுக்கு ष् (ஷ) காரமாதேசமாகும் झल् (ஜல்) மற்றும்
 பதானத்திலும் தொடரும் பொழுது.

राज् என்னும் சொல்லின் பதானத்தில் இருப்பதால் கடைசி எழுத்தான ज காரம்
 பி.சூ. ष காரமாகி राष् என்று ரூபம் , பின் राट् राड् ॥

வார்த்திகம ((परौ व्रजेः षः पदान्ते) परावुपपदे व्रजेः क्विप् स्यादिर्घश्च पदान्ते षत्वमपि ।)
 परि உபசர்க்கம் உடைய व्रज् தாத்துவிற்கு क्विप् பிரததியயம் உபதா தீர்க்கம்
 மற்றும் பதானத்தில் ष காரமான்த ஆதேசமாகும்.

परिव्राज् क्विप् என்ற சொல்லிற்கு வார்த்திகத்தினால் क्विप् उपधा தீர்க்கமாகி
 परिव्राज् என்று ஆகி பதானத்தில் ष காரமாதேசமாகி परिव्राष् என்று ரூபம்.
 பின்னர் झलां जशोन्ते மற்றும் वावसाने வினால் परिव्राट् । परिव्राड् என்ற

ரூபமாகின்றது.

308. विश्वस्य वसुराटोः 6/3/128 ॥ (विधि सूत्रम्)

विश्व + वसु / राट् शब्द => दीर्घः

@ उद्धारपदे 6/3/1, पूर्वस्य दीर्घोऽणः 6/3/111, संहितायाम् 6/3/114 ।

विश्वस्य ⁶¹, वसुराटोः ⁷², दीर्घः ¹¹ ।

* òeJòMJòMòuok³ò òòmIò&ë k³òòòod Jòkòòòs
hòìdMòuon ®ò gòhnz विश्वाराट् - विश्वाराड् । विश्वराजौ ।
विश्वाराड्भ्याम् ॥

विश्व (विश्व) சப்ததிற்கு தீர்க்கமாதேசமாகும். वसु (வஸு) மற்றும் राट् (ராட்) சப்தம் தொடரும் பொழுது.

विश्व राट् அல்லது विश्व राड् என்னும் நிலையில பி.சூ. अ காரம் தீர்க்கமாகி विश्वाराट् அல்லது विश्वाराड् என்ற ரூபமாகின்றது.

309. स्कोः संयोगाद्योरन्ते च 8/2/29 ॥ (विधि सूत्रम्)

अन्त संयोगादि स् / क् + झल् / पदान्ते => लोपः

@ पदस्य 8/1/16, लोपः 8/2/23, झलि 8/2/26 ।

स्कोः 62, संयोगाद्योः 62, अन्ते 71, च 0, झलि 71, लोपः 11, पदस्य 61 ।

* पदान्ते झलि च परे यः संयोगस् तदाद्योः सकारककारयोर्लोपः । भृट् । सस्य
श्रुत्वेन शः । झलां जश् झशि इति सस्य जः । भृजौ । भृङ्भ्याम् ॥
त्यदाद्यत्वं पररूपत्वं च ॥

பதான்ததிலோ அல்லது **झल्** (ஐல்) தொடரும் பொழுதோ சய்யோகத்தில்
இருக்கும் ஆதி **स** (ஸ) காரம் மற்றும் **क** (க) காரம் லோபமாகும்.

भृ स ज् என்பதில் சய்யோகத்தில் இருக்கும் **स** காரம் பி. சூ. லோபமாகி **भृज्**
என்ற ரூபமாகின்றது **ज** காரம் **च** காரமாகி **भृच्** - **च** காரம் **ट** காரமாகி **भृट्**
மற்றும் **भृङ्** என்று ரூபம்.

310. तदोः सः सावनन्त्ययोः 7/2/106 ॥ (विधि सूत्रम्)

त्यदादि अनन्त त्/द् + सु => स्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, त्यदादीनामः 7/2/104 ।

तदोः 62, सः 11, सौ 71, अनन्त्ययोः 62, त्यदादीनामः 63 ।

* त्यदादीनां तकारदकारयोरनन्त्ययोः सः स्यात् सौ । स्यः । त्यौ । त्ये । सः ।
तौ । ते ॥ यः । यौ । ये ॥ एषः । एतौ । एते ॥

त्यदादि (த்யதாதி) களின் அன்தியத்தில் அல்லாத த (த) காரம் மற்றும் द (த)
காரமானது स (ஸ) காரமாதேசமடைகின்றது सु (ஸு) தொடரும் பொழுது.

त्य स् - त्यद् - त्यदादीनामः வினால் अ அடைந்து त्य ஆகின்றது त्य स् பி. சூ.
स காரமாகி स् स्य रु த்துவம் விசர்க்கமடைந்து स्यः என்ற ரூபமாகின்றது.

311. डेप्रथमयोर्म् 7/1/28 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + प्रथमा / द्वितीया / डे => अम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/1/27 ।

डे ⁶¹, प्रथमयोः ⁶², अम् ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* ³òf<còokcòodY³òòcòd gòhk³ò *n Fj³ònjòk³ò
ÒòLòcòòòeÛjòòm³ò³òònMòòòcòòonMòèz

युष्मद् (யுஷ்மத்) மற்றும் अस्मद् (அஸ்மத்) சப்ததினை தொடரும் डे (டே)
பிரத்தமா , த்விதியா விபக்த்திகளுக்கு अम् (அம்) ஆதேசமாகும்.

युष्मद् / अस्मद् सु என்ற நிலையில் பி.சூ. अम् ஆகி युष्मद् / अस्मद् अम्

என்று ஆகின்ற நிலையில்

312. त्वाहौ सौ 7/2/94 ॥ (विधि सूत्रम्)

म पर्यन्त युष्मद् / अस्मद् + सु => त्व + अह

@ अङ्गस्य 6/4/1, विधक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91 ।

युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹, त्वाहौ ¹², सौ ⁷¹ ।

* युष्मदस्मदोर् मपर्यन्तस्य त्वाहौ अ००nMौ स्तः।

युष्मद् (युष्மத்) மற்றும் அஸ்மத் (அஸ்மத்) ற்கு அதன் ம (ம) வரை த்வ (த்வ) மற்றும் அஹ (அஹ) ஆதேசமாகும் சு (ஸு) தொடரும் பொழுது

युष्मद् / अस्मद् अम् पि. कृ. त्व अह - म् वரை ஆகும் நிலையில்

अनेकाल्शित्सर्वस्य வினால் முழுவதுமாகி த்வ அட் அம் / அஹ அட் அம் என்றாகும் நிலையில்.

313. शेषे लोपः 7/2/90 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + सु / जस् / डे / भ्यस् / डसि / डस् / आम् => लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1, विधक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86 ।

शेषे ¹², लोपः ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* एतयोष्टिलोपः । त्वम् । अहम् ॥

யுஷ்மட் (யஷ்மத்) அஸ்மட் (அஸ்மத்) சொற்க்களின் டி (டி) லோபமாகும் (அ (அ) காரமோ ய (ய) காரமோ எங்கு விதிக்கப்படவில்லையோ)

त्व अद् अम् / अह अद् अम् என்ற நிலையில பி. சூ. டி லோபமாகி त्व अ अम् / अह अ अम् இங்கு अतो गुणे ஆகி त्व अह अम् என்று ஆகி ரூபம் त्वम् अहम् என்று ஆகின்றது.

யுஷ்மட் மற்றும் அஸ்மட் - ம வை தொடர்ந்து உள்ள எல்லாம் शेषम् என்று ஏற்க்கப்படும் பொழுது अद् முழுவதும் லோபமாகி त्वम् மற்றும் अहम् என்று ரூபம் உண்டாகின்றது.

314. युवावौ द्विवचने 7/2/92 ॥ (विधि सूत्रम्)

म परन्तस्य युष्मद् / अस्मद् + ओ => युव अव्

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91 ।

युवावौ ¹², द्विवचने ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* द्वयोरुक्तौ युष्मदस्मदोर् मपर्यन्तस्य युवावौ स्तो विभक्तौ।

யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) ற்கு ம (ம) வரையும் யுவ (யுவ) மற்றும் அவ (அவ) ஆகும் இரண்டாம் வேற்றுமை ஓ (ஓ) தொடரும் பொழுது

யுஷ்மத் / அஸ்மத் அம் இதில் ம வரையில் யுஷ் / அஸ்ம் வரையில் யுவ மற்றும் அவ ஆதேசமாகி யுவ அத் / அவ் அத் அம் என்று ஆகும் நிலையில்.

315. प्रथमायाश्च द्विवचने भाषायाम् 7/2/88 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + औङ् => आत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, आ विभक्तौ 8/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86 ।

प्रथमायाः ⁶¹, च ⁰, द्विवचने ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, भाषायाम् ⁷¹, आ ¹¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* औङि एतयोरात्वं लोके। युवाम् । आवाम् ॥

லெளகிக பாஷையில் ஓ (ஓளங்) தொடரும் பொழுது (ப்ரதமா , த்விவசனம்)

யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) மற்றும் அஸ்மத் (அஸ்மத்) க்கு ஆத் (ஆ) காரமாதேசமாகும்.

யுவ அத் அம் / அவ் அத் அம் என்ற நிலையில் பி. சூ. ஆ அடைந்து யுவ அ

ஆ அம் / அவ் அ ஆ அம் ஆகி அதோ குணம் மற்றும் அக: சவர்டீர்டீ: மற்றும்

அமி பூர்வ: ஆகி யுவாம் மற்றும் ஆவாம் என்று ரூபமாகின்றது.

316. यूयवयौ जसि 7/2/93 ॥ (विधि सूत्रम्)

म पर्यन्तस्य युष्मद् / अस्मद् + जस् => यूय / वय

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91॥

यूयवयौ ¹², जसि ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* अनयोर्मपर्यन्तस्य । यूयम् । आवाम् ॥

युष्मद् (युஷ்மத்) अस्मद् (अஸ்मत्) ற்கு ம (ம) வரையில் यूय (यूय) மற்றும் वय (वय) ஆதேசமாகும் जस् (ஜஸ்) தொடரும் பொழுது.

युष्मद् अम् / अस्मद् अम् பி.சூ. यूय् अद् अम् / वय् अद् अम् - शेषे लोपः - अतो

गुणे மற்றும் அமி பூர்வ: ஆகி यूयम् / वयम् என்று ஆதேசமாகின்றது.

317. त्वमावेकवचने 7/2/97 ॥ (विधि सूत्रम्)

म पर्यन्तस्य युष्मद् / अस्मद् + विभक्ति = त्व / म

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91॥

त्वमौ ¹², एकवचने ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* एकस्योक्तौ युष्मदस्मदोर्मपर्यन्तस्य त्वमौ स्तो विभक्तौ।

ஒருமையை குறிக்கும் விபக்த்தியை தொடரும் பொழுது **யுष्மद्** (யுஷ்மத்) மற்றும் **அஸ்மद्** (அஸ்மத்) க்கு **ம** (ம) வரையில் **த்வ** (த்வ) மற்றும் **ம** (ம) ஆதேசமாகும்.

யுष्மद् அம் / அஸ்மद् அம் பி. சூ. **த்வ அद् அம் / ம அद् அம்** என்ற நிலையில்

318. द्वितीयायाञ्च 7/2/87 ॥ (विधि सूत्रम्)

யுष्மद् / அஸ்மद् + द्वितीया => आत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मदोः 7/2/86, च, द्वितीयायां 7/2/53 ।

द्वितीयायां ⁷¹, आ ¹¹, च ⁰, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* अनयोरात्स्यात्। त्वाम् । माम् ॥

இரண்டாம் வேற்றுமை தொடரும் பொழுது **யுष्மद्** (யுஷ்மத்) மற்றும் **அஸ்மद्** (அஸ்மத்) ற்கு **ஆ** (ஆ) காரமாதேசமாகும்.

த்வ அद् அம் / ம அद् அம் என்ற நிலையில் பி. சூ. **த்வ அ அம் / ம அ அம்** என்று **ஆ**கி **அतो** **गुणे** **अकः** **सवर्णे** **दीर्घः** மற்றும் **अमि पूर्वः** **ஆ**கி **त्वाम्** மற்றும் **माम्** என்ற ளுபம்.

319. शसो न 7/2/29 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + शस् => न्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/2/27।

शसः ⁶¹, न ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* DòòY³òòb Mòkòòn ròè k³òòjòdz

DòcòòngwwòJòòòèz आदेः परस्य । संयोगान्तलोपः । युष्मान् ।

अस्मान् ॥

युष्मद् (युष्मत्) अस्मद् (अस्मत्) த்தினை தொடரும் शस् (ஷஸ்) க்கு न (ந) காரம் ஆதேசமாகும்.

डे प्रथमयोरम् என்னும் சூத்திரத்தினால் உண்டாகும் अम् அபவாதமாகின்றது.

अलोन्त्यस्य என்பதால் न காரம். அனத்தியத்தில் ஆகும் நிலையில் आदेः परस्य சூத்திரத்தினால் शस् ன் ஆதியில் ஆகின்றது.

பி. சூ. न காரமடைந்து युष्मद् न् स् / अस्मद् न् स् என்ற நிலையில் द காரத்திற்கு द्वितीयायाच्च வினால் आत् அடைந்து युष्मान् स् / अस्मान् स् என்ற நிலையில்.

संयोगान्तस्य लोपः இந்த சூத்திரத்தினால் சையோகத்தில் உள்ள स காரம்

லோபமாகி யுष्मन् மற்றும் अस्मन् என்று ரூபம் உண்டாகின்றது.

320. योऽचि 7/2/89 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + अनादेश अजादि => यू

@ अङ्गस्य 6/4/1, आ विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोरनादेशे 7/2/86 ।

यः ¹¹, अचि ⁷¹, अनादेशे ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* अनयोर्यकारादेशः स्यादनादेशोऽजादौ परतः। त्वया । मया ॥

युष्मद् (यுஷ்மத்) अस्मद् (अस्मत्) க்கு ய (य) காரமாதேசமாகும் எந்த ஆதேசமடையாத अच् (अच्) ஆதியாக உள்ள விபகத்தி தொடரும் பொழுது युष्मद् आ / अस्मद् आ - त्व மற்றும் म அடைந்து त्व अद् आ / म अद् आ பி. சூ. य காரமாதேசமாகி त्व अय् अम् / म अय् अम् ஆகி ரூபம் त्वया மற்றும் मया என்ற ஆகின்றது.

321. युष्मदस्मदोरनादेशे 7/2/86 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + अनादेश हलादि => आत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, आ विभक्तौ 7/2/84 ।

आ ¹¹, हलि ⁷¹, अनादेशे ⁷¹, विभक्तौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* अनयोरात्स्यादनादेशे हलादौ विभक्तौ। युवाभ्याम् । आवाभ्याम् । युष्माभिः ।
अस्माभिः ॥

யுஷ்மட் (யுஷ்மத்) அஸ்மட் (அஸ்மத்) க்கு ஆத் (ஆத்) ஆதேசமாகும்.
ஆதேசமடையதா हल् (ஹல்) ஆதி விபகத்தி தொடரும் பொழுது.

யுஷ்மட் ஶ்யாம் / அஸ்மட் ஶ்யாம் என்ற நிலையில் யுவ அட் ஶ்யாம் / அவ அட் ஶ்யாம்
என்று ஆகி பி. சூ. ஆ அடைந்து யுவ அ ஆ ஶ்யாம் / அவ அ ஆ ஶ்யாம் -
யுவாஶ்யாம் / அவாஶ்யாம் என்று ரூபம்.

322. तुभ्यमहौ डयि 7/2/95 ॥ (विधि सूत्रम्)

म पर्यन्तस्य युष्मद् / अस्मद् + डे => तुभ्य / मह्य

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91 ।

तुभ्यमहौ ¹², डयि ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* अनयोर्मपर्यन्तस्य । टिलोपः । तुभ्यम् । मह्यम् ॥

யுஷ்மட் (யுஷ்மத்) அஸ்மட் (அஸ்மத்) தின் ம (ம) வரையில் துஶ்ய (துப்ய) மற்றும்
மஶ்ய (மஶ்ய) என்று ஆதேசமாகும் डे (ஹே) தொடரும் பொழுது .

யுஷ்மட் டே / அஸ்மட் டே இந்த நிலையில் யுஷ்மட் அம் / அஸ்மட் அம் ஆகி பி. சூ
 தும்ய அட் அம் / மஹ்ய அட் அம் ஆகி शेषे लोपः வினால் தும்யம் மற்றும் மஹ்யம்
 என்ற ரூபம்.

323. भ्यसोऽभ्यम् 7/1/30 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + भ्यस् => अभ्यम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/1/27 ।

भ्यसः ⁶¹, अभ्यम् ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* DòòY³òòb gòhk³òz युष्मभ्यम् | अस्मभ्यम् ॥

யுஷ்மட் (யுஷ்மத்) அஸ்மட் (அஸ்மத்) தினை தொடரும் भ्यस् (ப்யஸ்) க்கு அப்யம்
 (அப்யம்) ஆதேசமாகும்.

யுஷ்மட் भ्यस् + அஸ்மட் भ्यस् என்ற நிலையில் பி. சூ. யுஷ்மட் அப்யம் + அஸ்மட் அப்யம்
 ஆகி शेषे लोपः வினால் யுஷ்மப்யம் மற்றும் அஸ்மப்யம் என்ற ரூபம் .

324. एकवचनस्य च 7/1/32 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + असि => अत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/1/27, पञ्चम्या अत् 7/1/31 ।

एक्वचनस्य ⁶¹, पञ्चम्या: ⁶¹, च ⁰, अत् ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* आभ्याम् डसेरत् । त्वत् । मत् ॥

युष्मद् (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) தினை தொடரும் ட்சி (ஙஸி) விற்கு அத் (அத்) அதேசமாகும்.

युष्मद् डसि अस्मद् डसि पि. ५ अत् अடைந்து युष्मद् अत् अस्मद् अत् பின்னர் த்வ மற்றும் ம அடைந்து த்வ அத் ம அத் ம அத் ஆகி शेषे लोपः வினால் त्वत् மற்றும் मत् என்ற ரூபமாகின்றது.

325. पञ्चम्या अत् 7/1/31 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + भ्यस् => अत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/1/27, भ्यसः 7/1/30 ।

पञ्चम्या: ⁶¹, भ्यसः ⁶¹, अत् ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* DòòY³òòèb gòáòc³òòè Y³òkòèñçjòèd k³òèjòèdz
युष्मत् । अस्मत् ॥

युष्मद् (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) யை ஐந்தாம் வேற்றுமை भ्यस् (ப்யஸ்) தொடரும் பொழுது அதற்கு அத் (அத்) அதேசமாகும்.

யுஷ்மட் ஹ்யஸ் / அஸ்மட் ஹ்யஸ் பி. சூ. யுஷ்மட் அத் / அஸ்மட் அத் இந்நிலையில் **शेषे**
 லோப: ஆகி யுஷ்மட் / அஸ்மட் என்ற ரூபம்

326. तवममौ डसि 7/2/96 ॥ (विधि सूत्रम्)

म पर्यन्तस्य युष्मद् / अस्मद् + डस् => तव / मम

@ अङ्गस्य 6/4/1, विभक्तौ 7/2/84, युष्मदस्मदोः 7/2/86, मपर्यन्तस्य 7/2/91 ।

तवममौ ¹², डसि ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶², मपर्यन्तस्य ⁶¹ ।

* अनयोर्मपर्यन्तस्य तवममौ स्तो डसि।

யுஷ்மட் (யுஷ்மத்) அஸ்மட் (அஸ்மத்) ன் **म** (ம) வரையில் உள்ள பாசத்திற்கு **तव**
 (தவ) மற்றும் **मम** (மம) என்று ஆதேசமாகும் **डस्** (ஙஸ்) தொடரும் பொழுது.

யுஷ்மட் டஸ் / அஸ்மட் டஸ் பி. சூ. தவ அட் டஸ் / மம அட் டஸ் இந்நிலையில்.

327. युष्मदस्मद्भ्यां डसोऽश् 7/1/27 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + डस् => अश्

@ अङ्गस्य 6/4/1 ।

डसः ¹¹, अश् ⁶¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* तव । मम । युवयोः । आवयोः ॥

யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) யினை டஸ் (ஙஸ்) தொடரும் பொழுது அதற்கு அஷ் (அஷ்) ஆதேசமாகும்.

அஷ் ன் ஶ் காரம் இத் ஆனதால் அனேகாலிஷ்ஸர்வஸ்ய படி டஸ் முழுவதற்குமாகும் த்வ அத் அ / மம் அத் அ - ஶே லோப: ஆகி பரரூபம் ஏக்காதேசமாகி த்வ மற்றும் மம என்று ரூபமாகின்றது.

328. साम आकम् 7/1/33 ॥ (विधि सूत्रम्)

युष्मद् / अस्मद् + साम् => आकम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, युष्मदस्मद्भ्याम् 7/1/27 ।

सामः ⁶¹, आकम् ¹¹, युष्मदस्मद्भ्याम् ⁵² ।

* DòòY³òòb gòhk³ò kòòcò DòòìòbÀ k³òòjòdz
युष्माकम् । अस्माकम् । त्वयि । मयि । युवयोः । आवयोः । युष्मासु ।
अस्मासु ॥

யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) யினை தொடர்ந்து வரும் சாம் (ஸாம்) க்கு ஆகம் (ஆகம்) ஆதேசமாகும்.

யுष्मद् आम् / अस्मद् आम् என்ற நிலையில் आमि सर्वनाम्न सुट् வினால் மற்றும்
 शेषे लोपः யினால் हल् அன்தம் லோபமாகும் பொழுது अत् அன்த ம
 காரம் வரும் सुट् க்கு ஆகும் साम् ற்கு आकम् ஆதேசமாவதால் . பின்னர்
 युष्मद् आकम् / अस्मद् आकम् ஆனது युष्माकम् / अस्माकम् என்று
 ரூபமாகின்றது.

329. युष्मदस्मदोः षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोर्वात्रावौ 8/1/20 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपादादि युष्मद् / अस्मद् + षष्ठी / चतुर्थी / द्वितीया विभक्ति => वाम् / नौ

@ पदस्य 7/1/16, पदात् 7/1/17, अनुदात्तं सर्वमपादादौ 7/1/18 ।

अपादादौ ⁶², पदाद् ⁵¹, षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः ⁶², वाम्नावौ ¹², युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* पदात्परयोरपादादौ स्थितयोरनयोः षष्ठ्यादिविशिष्टयोर् वां नावित्यादेशौ स्तः ।

युष्मद् (யுஷ்மத்) अस्मद् (அஸ்மத்) திற்கு ஆறு. நான்கு மற்றும் இரண்டாம்
 விபக்த்தி தொடரும் பொழுது वाम् (வாம்) மற்றும் नौ (நௌ) ஆதேசமாகும் .
 ஆனால் பாததின் (அடியின்) துவக்கத்தில் இருந்தால் ஆகாது.

330. बहुवचनस्य वस्नसौ 8/1/21 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपादादि युष्मद् / अस्मद् + षष्ठी / चतुर्थी / द्वितीया विभक्ति => वः / नः

@ पदस्य 8/1/16, पदात् 8/1/17, अनुदात्तं सर्वमपादादौ 8/1/18, युष्मदस्मदोः
 षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः 8/1/20 ।

बहुवचनस्य ⁶¹, षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः ⁶², वस्नसौ ¹², पदाद् ⁵¹, अपादादौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* उक्तविधयोः षष्ठ्यादिबहुवचनान्तयोर् वस्नसौ स्तः।

பகு வசன யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) க்கு ஆறு. நான்கு மற்றும் இரண்டாம் விபக்த்தி தொடரும் பொழுது வ: (வஸ்) மற்றும் ந: (நஸ்) ஆதேசமாகும் ஆனால் பாதத்தின் (அடியின்) துவக்கத்தில் இருந்தால் ஆகாது.

331. तेमयावेकवचनस्य 8/1/22 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपादादि युष्मद् / अस्मद् + षष्ठी / चतुर्थी / द्वितीया एकवचन विभक्ति => ते / मे

@ पदस्य 8/1/16, पदात् 8/1/17, अनुदात्तं सर्वमपादादौ 8/1/18, युष्मदस्मदोः षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः 8/1/20 ।

एकवचनस्य ⁶¹, षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः ⁶², तेमयौ ¹², पदाद् ⁵¹, अपादादौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* उक्तविधयोरनयोः षष्ठीचतुर्थ्येकवचनान्तयोस् ते मे एतौ स्तः।

ஏக வசனமான யுஷ்மத் (யுஷ்மத்) அஸ்மத் (அஸ்மத்) க்கு ஆறு. நான்கு மற்றும் இரண்டாம் விபக்த்தி தொடரும் பொழுது ते (தே) मे (மே) ஆதேசமாகும் ஆனால் பாதத்தின் (அடியின்) துவக்கத்தில் இருந்தால் ஆகாது.

332. त्वामौ द्वितीयायाः 8/1/23 ॥ (विधि सूत्रम्)

अपादादि युष्मद् / अस्मद् + द्वितीया एकवचन विभक्ति => त्वा / मा

@ पदस्य 8/1/16, पदात् 8/1/17, अनुदात्तं सर्वमपादादौ 8/1/18, युष्मदस्मदोः 8/1/20, एकवचनस्य 8/1/22 ।

द्वितीयायाः ⁶², एकवचनस्य ⁶¹, षष्ठीचतुर्थीद्वितीयास्थयोः ⁶², त्वामौ ¹², पदाद् ⁵¹, अपादादौ ⁷¹, युष्मदस्मदोः ⁶² ।

* द्वितीयैकवचनान्तयोस् त्वा मा एतौ स्तः।

ஏக வசனமான **युष्मद्** (யுஷ்மத்) **अस्मद्** (அஸ்மத்) க்கு இரண்டாம் விபக்த்தி தொடரும் பொழுது **त्वा** (தே) **मा** (மே) ஆதேசமாகும் ஆனால் பாதத்தின் (அடியின்) துவக்கத்தில் இருந்தால் ஆகாது.

श्रीशः त्वा अवतु माप् इह दत्तात्ते मे अपि शर्म सः ।

स्वामी ते मे अपि स हरिः पातु वामपि नौ विभुः ॥

सुखम् वाम् नौ ददातु ईशैः पतिः वामपि नौ हरिः ।

सो अव्याद्वा नः शिवम् वो नो दद्यात् सेव्यो अत्र वः स नः ॥

புரீஷை: - விஷ்ணு, த்வா - உன்னை அவது - காப்பாற்றட்டும். இஹ - இந்த லோகே - உலகத்தில் மா அபி - என்னையும் கூட, அவன், தே - உனக்கும், மே அபி - எனக்கும் ஷர்ம - இன்பத்தை டட்டாட் - தரட்டுமாக. ஸ்ந்த விஷ்ணு, தே - உனக்கும் மே - எனக்கும் ஸ்வாமி - இறைவன், விபு: - வியாபித்து இருப்பவரான அவர், வாம் - உங்களையும், நௌ எங்களையும், காப்பாற்றட்டுமாக.

வாம் - உங்கள் இருவருக்கும், நௌ - எங்கள் இருவருக்கும் சுகம் -
இன்பத்தினை தரட்டுமாக, வாம் - உங்களையும், நௌ - எங்களையும்
காப்பவர் ஆகிறார் ஹரி.

அந்த ஹரி வ: - உங்களையும், ந: எங்களையும் பாதுகாக்கட்டும், வ: -
உங்களிருவருக்கும், ந: எங்களிருவருக்கும் ஷிவம் - நன்மையினன்
தரட்டுமாக, அத்ர - இங்கு வ: -உங்களாலும் ந:- எங்களாலும் சேவ்ய: -
வணங்கபட வேண்டியவர்.

333. पादः पत् 6/4/130 ॥ (विधि सूत्रम्)

पाद् + भ => पत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129 ।

पादः 6¹, पत् 1¹, भस्य 6¹, अङ्गस्य 6¹ ।

* gòò@íuoòrjòb ³òò²b Yòb jòòJò³òJòk³ò
gòò@íuok³ò gòòòonMòèz सुपदः। सुपदा। सुपाद्चाम् ॥
अग्रिमत् - अग्रिम् । अग्रिमथौ । अग्रिमथः ॥

पाद् (பாத்) சப்தத்தினை அன்தமாக உடைய भ (ப) சஞ்யா அங்கத்திற்கு பத் (பத்)
) ஆதேசமாகும்.

सुपद् अस् (शस्) पि. कृ. सुपद् अस् - सुपतः என்று ரூபம்

334. अनिदितां हल उपधायाः क्ङिति 6/4/24 ॥ (विधि सूत्रम्)

अनिदित् हल् + कित् / ङित् => उपधा न् लोपः

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, நலோப: 6/4/23 ।

அநிடதா⁶³, ஹல்: ⁶¹, உபதாயா: ⁶¹, கிடதி ⁷¹, ந ⁶¹, லோப: ¹¹, அங்ஸ்ய ⁶¹ ।

* }qòrjòèròècòèeròèeojòècò²èròècòd
Ggò0òè³òè ròk³ò qòèngòë òeiòÀòejò
èe*òejòz நும் । சயோகாந்தஸ்ய லோப: । நஸ்ய க்ருவென ங: । ப்ராட் ।

ப்ராஜ்ஞீ । ப்ராஜ்ஞ: ॥

கித் (கித்) மற்றும் ஙித் (ஙித்) பிரத்தியயங்கள் தொடரும் பொழுது இ (இ) காரம்
இத் (இத்) ஆகாத ஹல் (ஹல்) அன்ததின் உபதா (உபதா) ந (ந) காரமானது
லோபமாகின்றது.

ப்ரா அந் ச என்பதில் உபதாவின் ந காரம் லோபமடைந்து ப்ரா அ ச என்று
ஆகின்றது.

335. அச: 6/4/138 ॥ (விதி சூத்ரம்)

ப்ராஸ்ய லுஸ ந அசு => அகார லோப:

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, ப்ராஸ்ய 6/4/129, அல்லோப: 6/4/134 ।

அச: ⁶¹, ப்ராஸ்ய ⁶¹, அத் ⁶¹, லோப: ⁶¹ ।

* qòfgjjòròìòÀòhk³òòáòjòn Yòk³òòìòÀòhk³ò
qòòngòè z

न (ந) காரம் லோபமடைந்து भ (ப) சஞ்யா உள்ள अञ्चु (அஞ்சு) தாத்துவின்
அங்கமானதின் अ (அ) காரம் லோபமாகின்றது.

प्र अ च अस् என்ற நிலையில் பி. சூ. अ லோபமாகி प्र च अस् என்று ஆகும்
நிலையில்.

336. चाs 6/3/138 ॥ (विधि सूत्रम्)

भस्य लुप्त अकार न अञ्च => पूर्व अण् दीर्घः

@ gòpJò&k³òòCòòn òòMIò&è 6/3/111 ।

चाs 71, gòpJò&k³òò 61, अCòè 61, òòMIò&è 11 ।

* qòfgjjòòìòÀòhròìòÀòhnçáòjòòs gòhn
gòpJò&k³òòCòòn òòMIò&è z प्राचः । प्राचा । प्राग्भ्याम् ॥
प्रत्यङ् । प्रत्यञ्चौ । प्रतीच । प्रत्यग्भ्याम् ॥ उदङ् । उदञ्चौ ॥

अ (அ) காரம் மற்றும் न (ந) காரம் லோபமடைந்த अञ्चु (அஞ்சு) தாத்துவின்
அதற்கு முன்பு உள்ளதுடைய अण् (அண்) ஆனது தீர்க்கமாகும்.

प्र च अस् என்ற நிலையில் பி. சூ. பூர்வ अन् ஆன प्र உடைய अ காரம்

தீர்க்கமாகி **प्राच् अस्** ஆகி **प्राचः** என்ற ரூபம்.

337. उद् ईत् 6/4/139 ॥ (विधि सूत्रम्)

उद् भस्य लुप्त न् अञ्चु => अ --> ईत्

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129, अचः 6/4/138 ।

उदः 5¹, ईत् 1¹, अचः 6¹, भस्य 6¹, अत् 6¹ ।

* G@íuoòjòd gòhk³ò
qòfgjòròìòÀòhk³òòáòjònhd Yòk³òòìòÀòhk³ò
F&jòd z उदीचः । उदीचा । उदग्भ्याम् ॥

उद् (உத்) யை தொடர்ந்து வரும் न (ந) காரம் லோபமடைந்த भ (ப) சஞ்யா உடைய अञ्चु (அஞ்சு) தாத்துவின் अ (அ) காரமானது इ (இ) காரமாகும்.

उद् अच् अस् பி. சூ. उद् इच् अस् ஆகி उदीचः என்று ரூபமடைகின்றது.

338. समः समि 6/3/93 ॥ (विधि सूत्रम्)

सम + अञ्चु व प्रत्यय (क्विप् - क्विन्) => समि

@ उद्गारपदे 6/3/1, अञ्चतौ वप्रत्यये 6/3/92 ।

समः ⁶¹, समि ¹¹, वप्रत्यये ⁷¹, अञ्चतौ ⁷¹ ।

* ज००००j³०³००rj०nçá०j००s z सम्यङ् । सम्यञ्चौ । समीचः ।

सम्यग्भ्याम् ॥

व (व) பிரத்தியயான்தத்தை (विवन् க்வின் முதலிய) உடைய அञ்சு (அஞ்சு)
தாத்து தொடரும் பொழுது सम (ஸம்) ஆனது समि (ஸமி) ஆதேசமடையும்.

सम अच् இங்கு अञ்சு ஆனது विवन् பிரத்தியயம் அடைந்ததால் பி. சூ. समि
ஆகி समि अच् ஆனது सम्यङ् என்ற ரூபமாகின்றது.

339. सहस्य सध्रिः 6/3/95 ॥ (विधि सूत्रम्)

सह + अञ्च व प्रत्यय => सध्रि

@ उद्धारपदे 6/3/1, अञ्चतौ वप्रत्यये 6/3/92।

सहस्य ⁶¹, सध्रिः ¹¹, वप्रत्यये ⁷¹, अञ्चतौ ⁷¹ ।

* ज०L००z सध्रचङ् ॥

व (व) பிரத்தியயன்தத்தை உடைய அञ்சு (அஞ்சு) தாத்து தொடரும் பொழுது सह
(ஸஹ) ற்கு सध्रि (ஸத்ரி) ஆதேசமடையும்.

सह अच् पि. क् सघि अच् आकी सघयङ् என்று ரூபமாகின்றது.

340. तिरसस्तिर्यलोपे 6/3/94 ॥ (विधि सूत्रम्)

तिरस् + (अलुप्त अकार अच् + व प्रत्यय) => तिरि

@ उद्धारपदे 6/3/1, अञ्चतौ वप्रत्यये 6/3/91 ।

तिरसः 6¹, तिरि 1¹, अलोपे 7¹, वप्रत्यये 7¹, अञ्चतौ 7¹ ।

* DòqòfgjòòìòÀòhnçáòjòòs JòÒòj³ò³òòrjòn
gòhn òejòhkòkòd òejò³òò&onMòë z तिर्यङ् । तिर्यञ्चौ ।

तिरश्चः । तिर्यग्भ्याम् ॥

अ (अ) காரம் லோபமடையாததும் व (வ) பிரத்தியயன்தமான अञ्चु (அஞ்சு) தாத்து

தொடரும் பொழுது तिरस् (திரஸ்) ற்கு तिरि (திரி) ஆனது ஆதேசமாகும்.

तिरस् अच् पि. क्. तिरि अच् आनतु तिर्यङ् என்று ரூபமாகின்றது.

341. नाञ्चेः पूजायाम् 6/4/30 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

अञ्चु (पूजायाम्) => न उपधा न् लोपः

@ अङ्गस्य 6/4/1, नलोपः 6/4/23, उपधायाः 6/4/24 ।

ந⁰, அञ்ஜை: ⁶¹, பூஜாயாம் ⁷¹, உபதாயா: ⁶¹, ந ⁶¹, லோப: ¹¹ ।

* ḡòplòòLò&k³òòáòjònhd Gḡò0òò³òò ròk³ò

ḡòòngòòn rò z ப்ராங் । ப்ராங்ஜீ । நலோபாபாவாடலோபோ ந । ப்ராங்ஜ: ।

ப்ராங்ங்யாம் । ப்ராங்ங்சு ॥ எவ் பூஜார்தீ ப்ரத்யங்ங்டாடய: ॥ க்ருங் । க்ருங்ஜீ ।

க்ருங்ங்யாம் ॥ ப்யோமுக் - ப்யோமுḡ । ப்யோமுசீ । ப்யோமுḡங்யாம் ॥ உḡித்வாந்ருமி ।

பூஜா (பூஜிப்பது) என்ற அர்த்தத்தில் உள்ள (அஞ்சு தாத்துவின் உபதா வின் (ந காரமானது லோபமாகாது.

ப்ரா அங்ஜு என்ற நிலையில் விவந் பிரத்தியயமடைந்த அங்ஜு விற்கு அநிதிதாங் ஹல்...

யினால் ந காரம் லோபம் உண்டாகும் நிலையில் பி. சூ. தடைசெய்யப்பட்டு ப்ராங் என்று ரூபம்.

342. சாந்தமஹத: சயோḡஸ்ய 6/4/10 ॥ (விதி சூத்ரம்)

சாந்த சயோḡ / மஹத் + அஸ்ம்புங்ங் சர்வநாமஸ்தானம் => ந் உபதா திர்ங்

@ திர்ங்: 6/3/111, அங்ங்ஸ்ய 6/4/1, நாமி 6/4/4, நோபதாயா: 6/4/7, சர்வநாமஸ்தானே, அசம்புங்ங் 6/4/8 ।

சாந்த ⁶¹, மஹத: ⁶¹, சயோḡஸ்ய ⁷¹, ந ⁶¹, உபதாயா: ⁶¹, திர்ங்: ¹¹, அசம்புங்ங் ⁷¹, சர்வநாமஸ்தானே ⁷¹ ।

* kòòrjòkòb³òòn|òk³ò cò}jòMòò³òòn

ròiòÀòhkjòk³òòngò0òò³òò òòmIò&ë

Dòkòbuòfþòs kòJò&ròòcòkLòòrònz महान् । महान्तौ ।

महान्तः । हे महन् । महद्भ्याम् ॥

சமீயோகத்தில் உள்ள **स** (ஸ) காரான்தமும் **महत्** (மஹத) சப்ததிற்கும் **न** (ந) காரத்தின் உபதாவனது தீர்க்கமாகும். சம்புத்தி அல்லாத சர்வநாமஸ்தானம் தொடரும் பொழுது.

महन्त् स् என்ற நிலையில் பி. சூ. **न** காரம் உபதா தீர்க்கமாகி **महान्त् स्** பின் **हल्ङ्याभ्यो** ... யினால் மற்றும் **संयोगान्तस्य लोपः** வினாலும் **महान्** என்ற ரூபம்.

343. अत्वसन्तस्य चाधातोः 6/4/14 ॥ (विधि सूत्रम्)

अतु अन्त / धातु भिन्न अस् + असम्बुद्धि सु => उपधा दीर्घ

@ दीर्घः 6/3/111, अङ्गस्य 6/4/1, उपधायाः 6/4/7, असम्बुद्धौ 6/4/8, सौ 6/4/13 ।

अतु ⁶¹, असन्तस्य ⁶¹, च ⁰, अधातोः ⁶¹, अङ्गस्य ⁶¹, उपधायाः ⁶¹, दीर्घः ¹¹, असम्बुद्धौ ⁷¹, सौ ⁷¹ ।

* DòjJòòrjòk³òòngò0òò³òò òòmIò&ë k³òòòd
 0òòjòfòeYòrròòkòrjòk³òò ®òòkòbuòfþòs kòòs
 gòhnz उगित्वान्नुम् । धीमान् । धीमन्तौ । धीमन्तः । हे धीमन् । शसादौ
 महद्वत् ॥ भातेर्द्वतुः । डित्त्वसामथर्यादभस्यापि टेलोपः । भवान् । भवन्तौ ।
 भवन्तः । शत्रन्तस्य भवन् ॥

அது (அது) அன்தமுடைய அங்கத்திற்கும் தாத்து அல்லாத அஸ் (அஸ்) அன்த அங்கத்திற்கும் உபதா தீர்க்கமாகும். சம்புத்தி அல்லாத சு (ஸு) தொடரும் பொழுது.

धीमत् सु என்ற நிலையில் அது அன்தமான மதுப் உள்ளதால் (मत्पु। वत्पु।

डवतु முதலிய பிரத்தியயங்கள் அது பிரத்தியயங்கள்) धीमत् स् பி. சூ. உபதா தீர்க்கமாகி धीमात् स् பின் नुम् அடைந்து सु லோபம் மற்றும் சமயோகத்தினால் லோபமடைந்து धीमान् என்ற ரூபமாகின்றது.

भा விற்கு डवतु பிரத்தியயம் உண்டாகி भवत् என்றாகி பி. சூ. भवात् பின் नुम्, सु லோபம் மற்றும் சமயோக லோபமாகி ரூபம் भवान् என்ற ஆகும்.

344. उभे अभ्यस्तम् 6/1/5 ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

षष्ठि अध्याय अल् + अल् => अभ्यस्त संज्ञा

@ द्वे 6/1/1 ।

उभे 12, अभ्यस्तम् 11, द्वे 12 ।

* <òòÿòeÛjJòÒòìòÀhCòñ ³òñ Ûñ òeJòòe}jòñ
jòñ GYòñ kòcòfòeojòñ DòYòkjòkòbl_ròñ kjòèz

ஆறாவது அத்தியாயத்தில் द्वित्व (த்வித்வம் (இரட்டிப்பு) செய்யும் பிரக்கரணத்தில் அந்த இரண்டும் ஒன்றாய் இருக்கும் நிலையில் அதற்கு अभ्यस्त (அப்யஸ்தம் என்று பெயர் संज्ञा (ஸஞ்ஜா) ஆகின்றது.

345. नाभ्यस्ताच्छतुः 7/1/78 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

अभ्यस्त + शतु => नुम् न

@ अङ्गस्य 6/4/1, नुम् 7/1/58 ।

न⁰, अभ्यस्तात्⁵¹, शतुः⁶¹, नुम्¹¹ ।

* DòY³òkjòòjgòhk³ò Mòjòfrò&fcòd rò । ददत् -
ददद् । ददतौ । ददतः ॥

अभ्यस्त (अप्यஸ்த சஞ்யா உள்ள சொல்லை தொடர்ந்து வரும **शतु** (ஷத்ரு) அங்கத்திற்கு **नुम्** (நும்) ஆவது இல்லை.

दद दाने (தானம் செய்வதில்)

ददत् स् -शतु அன்தமுள்ளதால் उगिदचां... சூத்திரத்தினால் नुम् ஆகும் நிலையில் दद् अप्यஸ்த சஞ்யா அடைந்ததால் पि. कु नुम् ஆகாமல் ददत् மற்றும் ददद् என்று ரூபம்.

346. जक्षित्यादयः षट् 6/1/6 ॥ (संज्ञा सूत्रम्)

जक्षि ... षट् धातु => अभ्यस्त संज्ञा

@ अभ्यस्तम् 6/1/5 ।

जक्ष 11, इत्यादयः 13, षट् 11, अभ्यस्तम् 11 ।

* <ò [dOòòjòJòònçr³òn lòòe#òòejòM@ò kògjjòcò
Sjòn DòY³òkjòkòb%òòè k³òfëz जक्षत् - जक्षट् ।

जक्षतौ । हक्षतः ॥ एवं जाग्रत् । दरिद्रत् । शासत् । चकासत् ॥ गुप् । गुब् ।

गुपौ । गुपः । गुभ्याम् ॥

जक्षि (जक्ष्णि) மற்றும் அதனை தொடர்ந்து உள்ள ஆறு தாத்துவிற்கும் अभ्यस्त
(அப்யஸ்த) ஸஞ்ஜா உண்டாகின்றது.

गुपु रक्षणे (காப்பதில்)

जक्षि दरिद्रा शासु दीधीङ् वेवीङ् மற்றும் जकास् ஆகியவை அந்த ஏழு தாத்துகள்
இதில் दीधीङ् மற்றும் वेवीङ् என்பத வேதத்தில் மட்டுமே உள்ளது.

347. त्यदादिषु दृशोऽनालोचने कञ् च 3/2/60 ॥ (विधि सूत्रम्)

त्यदादि उपपद + अज्ञान अर्थ दृश् धातु => कञ् / क्विन् प्रत्यय

@ प्रत्ययः 3/1/1, परश्च 3/1/2, धातोः 3/1/91, सुपि 3/2/4, क्विन् 3/2/58 ।

त्यदादिषु 73, दृशः 51, अनालोचने 71, कञ् 11, च 0, क्विन् 11 ।

* त्यदादिषूपपदेष्वज्ञानाद्दृशोः कञ् स्यात् । चात् क्विन् ॥

त्यद् (த்யத்) முதலிய உபபதங்கள் இருந்து அதனை தொடர்ந்து दृश् (த்ருஷ்) தாத்து ஞானமல்லாத பொருள் இருந்தால் அதற்கு कञ् (கஞ்) ன் மற்றும் क्विन् (க்வின்) பிரத்தியயமும் உண்டாகும்.

तद् दृश् என்ற நிலையில் त्यदादि ஆன तद् யினை தொடர்ந்து ஞானமல்லாத दृश् தாத்து உள்ளதால் पि. कृ कञ् மற்றும் क्विन् உண்டாகி तद् दृश् कञ्, तद् दृश् क्विन् பின் तद् दृश् अ மற்றும் तद् दृश् இந்நிலையில்.

348. आ सर्वनाम्नः 6/3/91 ॥ (विधि सूत्रम्)

सर्वनाम ढक् / ढष् / वतु => आ

@ उद्गारपदे 6/3/1, दृदृशवतुषु 6/3/89 ।

आ ¹¹, सर्वनाम्नः ⁷¹, दृदृशवतुषु ⁷³ ।

* kòJò&ròòcrò DòòìòÀòhònçrjòòonMòë k³òòod

ç|çMòJòjòf<òfz तादृक् - तादृग् । तादृशौ । तादृशः ।

तादृग्भ्याम् ॥ ब्रश्चेति षः । जश्त्वचत्वे । विट् - विड् । विशौ । विशः ।

विड्भ्याम् ॥

சர்வநாமத்திற்கு **आ** (ஆ) காரமாதேசம் உண்டாகும் **टक्** (த்ருக்.) **टष्** (த்ருஷ்)
மற்றும் **वतु** (வது) தொடரும் பொழுது.

तद् टक् / तद् टष् பி. சூ. **तद्** ற்கு **आ** காரமாகி **ताटक् / ताटष्** என்று ரூபம்.

349. नशेर्वा 8/2/63 ॥ (विधि सूत्रम्)

पदान्त नश् => कु

@ पदस्य 8/1/16, कु: 8/2/62 ।

नशे: 61, वा 0, कु: 11, पदस्य 61, अन्ते 71 ।

* नशे: कवर्गोऽन्तादेशो वा पदान्ते। नक् - नग्- नट् - नड्। नशौ। नशः।

नग्भ्याम् - नड्भ्याम् ॥

नश् (நஷ்) க்கு பதான்ததின் அன்ததில் இருக்கும் பொழுது **क** (க)
வர்க்கமாதேசமாகலாம்.

नश् स् என்ற நிலையில் **स** காரம் **न** காரம் மற்றும் **स** காரமாகி **नट्** । **नड्**

என்று ரூபம் பின் பி. சூ. **क** வர்க்கமாகும் நிலையில் **नक् नग्** என்று ரூபம்.

350. स्पृशोऽनुदके क्विन् 3/2/58 ॥ (विधि सूत्रम्)

अनुदक सुप् + स्पृश् धातु => क्विन्

@ प्रत्ययः 3/1/1, पश्च 3/1/2, धातोः 3/1/91, सुपि 3/2/4 ।

स्पृशः ⁵¹, अनुदके ⁷¹, क्विन् ¹¹, सुपि ⁷¹ ।

* अनुदके सुप्युपपदे स्पृशोः क्विन् । घृतस्पृक् - घृतस्पृग् । घृतस्पृशौ ।
घृतस्पृशः ॥ दधृक् - दधृग् । दधृषौ । दधृग्भ्याम् ॥ रत्नमुषौ ।
रत्नमुद्भ्याम् ॥ षट् - षड् । षड्भिः । षड्भ्यः । षण्णाम् । षट्सु ॥ रुत्वं प्रति
षत्वस्यासिद्धत्वात्ससजुषो रुरिति रुत्वम् ॥

उदक् (உதக்) என்ற சொல்லை தவிர வேறு **सुप्** (ஸுப்) அன்த உபபதம்மானது உள்ள **स्पृश्** (ஸ்ப்ருஷ்) தாத்துவிற்கு **क्विन्** (க்வின்) பிரத்தியயமாகும்.

घृतस्पृक् - घृत என்பது **सुप्** அதை உபபதமானதால் பி. சூ. **क्विन्** அடைந்து **घृतस्पृश्** மற்றும் **घृतस्पृक्** । **घृतस्पृग्** என்று ஆகும **क्विन्** प्रत्ययस्य कुः. என்ற சூத்திரத்தினால்.

ब्रश्चभ्रश्च... (8 . 3 . 6) ससजुषो रुः (8 . 2 . 66) விற்கு அபவாதமாவதால் அது பிரவிருத்தி ஆகி **रुत्वम्** ஆகின்றது.

351. वोरुपधाया दीर्घ इकः 8/2/76 ॥ (विधि सूत्रम्)

र् / व् अन्त उपधा इक् => दीर्घ

@ पदस्य 8/1/16, धातोः 8/2/74 ।

वों: 62, उपधायाः 61, दीर्घः 11, इक्: 61, धातोः 61, पदस्य 61, अन्ते 71
।

* रेफवान्तस्य धातोरुपधाया इको दीर्घः पदान्ते । पिपठीः। पिपठिषौ।
पिपठीभ्याम् ॥

பதான்ததில் உள்ள ர (ர) காரான்தம் மற்றும் வ (வ) காரான்த தாத்துவானது
உபதாவின் இக் (இக்) ற்கு தீர்க்கமாடேசமாகும்.

पिपठिर् என்பது र அன்த தாத்துவானதால் பி. கு உபதா इक् ஆனது
தீர்க்கமடைந்து पिपठीर् என்று ரூபமாகி பின் விசர்க்கம் அடைந்து पिपठीः என்ற
ரூபம்.

352. नुम्विसर्जनीयशर्व्ववायेऽपि 8/3/58 ॥ (अधिकार सूत्रम्)

इण् / कुँ (नुम् / विसर्ग / शर्) + स् => ष्

@ संहितायाम् 8/2/108, अपदान्तस्य मूर्धन्यः 8/3/55, सः 8/3/56, इण्कोः 8/3/57 ।

नुम्विसर्जनीयशर्व्ववाये 71, अपि 0, इण्कोः 51, सः 61, मूर्धन्यः 11 ।

* एतैः प्रत्येकं व्यवधानेऽपि इण्कुभ्यां परस्य सस्य मूर्धन्यादेशः । ष्ट्वेन पूर्वस्य
षः । पिपटीष्णु - पिपटीःषु ॥ चिकीः । चिकीर्षौ । चिकीर्ष्याम् । चिकीर्षु ॥
विद्वान् । विद्वान्सौ । हे विद्वन् ॥

नुम् (நும்) ஆகமமோ. விசர்க்கமோ அல்லது ஶர் (ஷர்) எழுத்துகளோ எது
பிரித்தாலும் ஶ் (அ. இ. உ) அல்லது க (க) வர்க்கத்தினை தொடர்ந்து உள்ள ச
(ஸ) காரமானது ஶ (ஷ) காரமாகும்.

पिपठिस् सु என்ற நிலையில் पिपठिः सु என்று ஆகி பி. சூ ச காரமானது ஶ
காரமாகி पिपठीः षु விசர்க்கம் ச காரமாக இருக்கும் பக்ஷத்தில் पिपठीस् षु -
दुना दुः வினால் पिपठीष्णु என்று ரூபம் சித்தமாகின்றது

353. वसोः संप्रसारणम् 6/4/131 ॥ (विधि सूत्रम्)

वसु प्रत्ययान्त भ संज्ञा अङ्गम् => सम्प्रसारणम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, भस्य 6/4/129 ।

वसोः 61, संप्रसारणम् 11, भस्य 61, अङ्गस्य 61 ।

* JòkJòrjòk³ò Yòk³ò kòbÒòkòòhCòb k³òòjòdz
विदुषः । वसुसंस्विति दः । विद्वद्भ्याम् ॥

வசு (வஸு) பிரத்தியயத்தினை உடைய **भ** (ப) சஞ்யாவை அங்கமானது சம்பிரசாரணத்தை அடைகின்றது.

विद्वस् अस् (शस्) என்ற நிலையில் **वसु** அன்த பிரத்தியயமானதல் **भ** சஞ்யா அங்கமானதால் பி.சூ. இரண்டாவது **व** காரம் சம்பிரசாரணமாகி **उ** வாகின்றது **विदु अस् अस्** என்ற நிலையில **संप्रसारणं च** சூத்திரத்தினால் பூர்வரூபம் **स** காரத்தினை **ष** காரம் செய்வதனால் **विदुषस्** ஆகி ருத்வம் விசர்க்கமடைந்து **विदुषः** என்று ரூபமாகின்றது.

354. पुंसोऽसुड् 7/1/89 ॥ (विधि सूत्रम्)

पुंस् + सर्वनामस्थानम् => असुड्

@ अङ्गस्य 6/4/1, सर्वनामस्थाने 7/1/86 ।

पुंसः ⁶¹, असुड् ¹¹, सर्वनामस्थाने ⁷¹ ।

* kòJò&ròòcòkLòòròn òeJòJòòe#òjòn

gòfbkòònçkòf*d k³òòjòdz पुमान् । हे पुमन् । पुमांसौ ।

पुंसः । पुम्भ्याम् । पुंसु ॥ ऋदुशनेत्यनड् । उशना । उशनसौ । अस्य संबुद्धौ

वानड् नलोपश्च वा वाच्यः । हे उशन् - हे उशनन् - हे उशनः । हे

उशनसौ । उशनोभ्याम् । उशनस्सु ॥ अनेहा । अनेहसौ । हे अनेहः ॥

वेधाः । वेधसौ । हे वेधः । वेधोभ्याम् ॥

சர்வநாம ஸ்தானத்தில் உள்ள **பும்** (பும்) சப்ததிற்க **அசுஃ** (அஸுஃ) ஆதேசமாகின்றது.

அநேஹ காலம்

வேதா: பிரம்மா

பும் சு என்ற நிலையில் பி. சூ. **அசுஃ** ஆகி **பும் அஸ் சு** - **சந்தமஹ: ச்யோகஸ்ய**

என்ற சூத்திரத்தினால் (**நும்** அடைந்ததால்) **புமான் ச் ச்** ஆகி **ஹ்லயாஹ்யோ...**

வினால் மற்றும் **ச்யோகஸ்ய லோப:** ஆகி **புமான்** என்ற ரூபம்.

வார்த்திகம் (**அஸ்ய சம்வூஹீ வானஃ நலோப:**)

அஸநஸ் சப்ததின் **ச** காரத்திற்கு விகல்பத்தோடு **அநஃ** ஆகும் சம்புத்தியின் **ந** காரலோபமும் விகல்பமாக ஆகும்.

ஹே அஸநஸ் சு என்ற நிலையில் **அநஃ** ஆகி **அஸந அந ச்** - **அதோ குணே** வினால் (**வா**

வாக்ய) பர ரூபம் **சு** லோபம் மற்றும் **ந** காரம் விகல்பமாக லோபமாகியதால் **ஹே**

அஸந் । **ஹே அஸநந்** என்று ரூபம் **அநஃ** ஆகாத நிலையில் **சு** லோபம் ரூத்வம்

விசர்க்கமாகி **ஹே அஸந:** (((((என்ற ரூபமாகின்றது.

355. **அடச ஓ சுலோபச் 7/2/107** || (விதி **சூத்ரம்**)

அடஸ் (1) + சு (2) => 1. ஓ 2. லோப

@ **அஹஸ்ய 6/4/1, விஹஸ்ய 7/2/84, சூ 7/2/106** ।

अदसः 61, औ 11, सुलोपः 11, च 0, सौ 71 ।

* अदस औकारोन्तादेशः स्यात् सौ परे सुलोपश्च। 'तदोः' इति दस्य सः। असौ ।
यदाद्यत्वम् । पररूपत्वम् । वृद्धिः ॥

अदस् (अतஸ்) சப்ததிற்கு औ (ஓளத்) ஆகும் सु (ஸு) தொடரும் பொழுத அந்த
सु (ஸு) வும் லோபமாகும்.

अदस् सु पि. कु. स कारम् औ कारमाकि सु लोपमाकि अद औ என்ற நிலையில்.

तदोः सः सौ विनाल द कारमान्तु स कारमाकि अस् औ இந்நிலையில் वृद्धि
அடைந்து असौ என்ற ரூபமாகின்றது.

356. अदसोऽसेर्दादु दो मः 8/2/80 ॥ (विधि सूत्रम्)

असान्त अदस् => द् --> म् / द परवर्ण - उत् / ऊत्

अदसः 61, असेः 61, दात् 51, उ 11, दः 61, मः 11 ।

* अदसोऽसान्तस्य दात्परस्य उदूतौ स्तो दस्य मः च । आन्तरतम्याद्धस्वस्य उः
दीर्घस्य ऊः । अमू । जसः शी । गुणः ॥

स (ஸ) காரமன்தமாக அல்லாத अदस् (அதஸ்) சப்ததின் द (த) காரத்தினை

தொடர்ந்து உள்ள வர்ணத்திற்கு **उ** (உ) காரம் மற்றும் **ऊ** (ஊ) காரமாகும். மற்றும் **द** (த) காரத்திற்கு **म** (ம) காரமாகும்.

अदौ என்பதில் **स** காரரான்தமில்லாததினால் பி.சூ. **द** காரத்தினை தொடர்ந்து உள்ள **औ** காரம் **ऊ** காரமாகி **द** காரமும் **म** காரமாகி **अम्** என்ற ரூபமாகின்றது.

357. एत ईद्वहवचने 8/2/81 ॥ (विधि सूत्रम्)

अदस् + बहुवचन => ए --> इ & द --> म्

@ अदसोऽसेदात्, दो मः 8/2/80 ।

एतः ⁶¹, ईत् ¹¹, बहुवचने ⁷¹, अदसः ⁶¹, दात् ⁵¹, दः ⁶¹, मः ¹¹ ।

*अदसो दात्परस्यैत ईत् दस्य च मो बह्वर्थोक्तौ । अमी । पूर्वत्रासिद्धमिति विभक्तिकार्यं प्राक् पश्चादुत्वमत्वे । अमुम् । अमू । अमून् । मुत्वे कृते घिसज्ञायां नाभावः ॥

अदस् (அதஸ்) உடைய **द** (த) காரத்தினை தொடர்ந்து உள்ள **ए** (ஏ) காரத்திற்கு **ई** (ஈ) காரமும் **द** (த) காரரான்ததிற்கு **म** (ம) காரமுமாகும் பகுவசணத்தில்.

अदे என்ற நிலையில் பகுவசணத்தில் உள்ளதால் பி. சூ. **ए** யானது **ई** காரமும் **द** ற்கு **म** காரமுமாகி **अमी** என்று ரூபமாகின்றது.

358. न मु ने 8/2/3 ॥ (प्रतिषेध सूत्रम्)

अमु + ना (टा) => असिद्धौ न

@ असिद्धः 8/2/1 ।

न⁰, मु¹¹, ने⁷¹, असिद्धः¹¹ ।

* नाभावे कर्तव्ये कृते च मुभावो नासिद्धः । अमुना । अमूभ्याम् । अमीभिः ।
अमुष्मै । अमीभ्यः । अमुष्मात् । अमुष्य । अमुयोः । अमीषाम् । अमुष्मिन् ।
अमीषु ॥

ना (நா) தொடர்ந்து வரும் பொழுது மு (மு) ஆதேசமானது அசித்தமாகாது.

अमु टा என்ற நிலையில் आडो नास्त्रियाम् ७-२-१२० என்ற சூத்திரத்திற்கு

अदसोऽसेद... ८-२-८० என்ற சூத்திரம் அசித்தமானதால் टा விற்கு ना ஆவது

இயலாது ஆகின்றது இந்நிலையில் பி. சூ. அது அசித்தமாகி ना அடைந்து

अमुना என்று ரூபம்.

इति हलन्तपुंलिङ्गाः ।

अथ हलन्तस्त्रीलिङ्गाः ।

359. नहो धः 8/2/34 ॥ (विधि सूत्रम्)

नह् + झल् / पदान्त => ध्

@ पदस्य 8/1/16, झलि 8/2/26, अन्ते च 8/2/29 ।

पदस्य ⁶¹, झलि ⁷¹, अन्ते ⁷¹, च ⁰, नहः ⁶¹, धः ¹¹ ।

* नहो हस्य धः स्याज्झलि पदान्ते च।

झल् (ஐல்) தொடரும் பொழுதும் பதான்ததில் உள்ள பொழுது நஹ் (நஹ்) தாத்துவிற்கு ஧்(த) ஆதேசமாகும்.

उपानह् भ्याम् என்ற நிலையில பதான்ததில் உள்ளதால் பி . கு. ஧் ஆகி
उपानध् भ्याम् என்று ஆகி झलां जशोऽन्ते வினால் उपानग्भ्याम् என்று ரூபம்.

360. नहि वृतिवृषिव्यधिरुचिसहितनिषु क्वौ 6/3/116 ॥ (विधि सूत्रम्)

नह् / वृत् / वृष् / व्यध / रुच / सह् / तन् + क्विप् => पूर्वपद दीर्घः

@ पूर्वस्य दीर्घोऽणः 6/3/111 ।

पूर्वस्य ⁶¹ , दीर्घः ¹¹ , अणः ¹¹ , नहिवृतिवृषिव्यधिरुचिसहितनिषु ⁶¹ , क्वौ ⁷¹ ।

* क्विबन्तेषु पूर्वपदस्य दीर्घः । उपानत् - उपानद् । उपानहौ ।

उपानत्सु ॥ क्विबन्तत्वात् कृत्वेन घः । उष्णिक् - उष्णिग् । उष्णिहौ ।

उष्णिग्भ्याम् ॥ द्यौः । दिवौ । दिवः । द्युभ्याम् ॥ गीः । गिरौ । गिरः ॥

एवं पूः ॥ चतस्रः । चतसृणाम् ॥ का । के । काः । सर्वावत् ॥

क्विप् (க்விப்) அன்தமா இருக்கும் பொழுது **நஹ்** **வூத்** **வூஷ்** **வ்யத** **ருசு** **சஹ்** **தந்**
(நஹ். வ்ருத். வ்ருஷ். வ்யத. ஸ்ய. ஸஹ. தந்) ஆகியவைக்கு பூர்வபதமாக உள்ளதற்கு தீர்க்கம் ஆதேசமாகும்.

उप नह् என்ற நிலையில பி. சூ. பூர்வபதம் தீர்க்கமாகி **उपानह्** என்று ஆகி
नहो घः வினால் **उपानध्** என்று ஆகி **इलां जशोऽन्ते - वाऽवसाने** வினால்
उपानत् । **उपानद्** என்ற ரூபமாகின்றது.

361. यः सौ 7/2/110॥ (विधि सूत्रम्)

इदम् + सु => इ > यू

@ अङ्गस्य 6/4/1, इदमः 7/2/108, दः 7/2/109 ।

अङ्गस्य ⁶¹ , इदमः ⁶¹ , दः ⁶¹ , यः ¹¹ , सौ ⁷¹ ।

* इदमो दस्य यः । इयम् । त्यदाद्यत्वम् । पररूपत्वम् । टाप् । दश्चेति
 मः । इमे । इमाः । इमाम् । अनया । हलि लोपः । आभ्याम् । आभिः ।
 अस्यै । अस्याः । अनयोः । आसाम् । अस्याम् । आसु ॥ त्यदाद्यत्वम् ।
 टाप् । स्या । त्ये । त्याः ॥ एवं तद् - एतद् ॥ वाक् - वाग् । वाचौ ।
 वाग्भ्याम् । वाक्षु ॥ अप्शब्दो नित्यं बहुवचनान्तः । असृन्निति दीर्घः ।
 आपः । अपः ॥

इदम् (इதம்) சப்ததின் ட் (த) காரத்திற்கு ய் (ய) காரமாதேசமாகும் சு (ஸு)
 தொடரும் பொழுது.

इदम् सु என்ற நிலையில் பி . சூ. ய காரமாகி इयम् सु என்ற நிலையில் सु
 லோபமடைந்து इयम् என்று ரூபம்.

362. अपो भि 7/4/48 ॥ (विधि सूत्रम्)

अप् + भादि प्रत्ययम् => त्

@ अङ्गस्य 6/4/1 ।

अङ्गस्य ⁶¹ , तः ¹¹ , अपः ⁶¹ , भिः ⁷¹ ।

* अपस्तकारः स्याद् भादौ प्रत्यये । अद्भिः । अद्भ्यः । अद्भ्यः । अपाम् ।
 अप्सु ॥ दिक् - दिग् । दिशौ । दिशः । दिग्भ्याम् ॥ त्यदादिष्विति दृशेः

विन्विधानादन्यत्रापि कुत्वम् । दक् - दग् । दशौ । दग्भ्याम् ॥ त्विट् -
त्विङ् । त्विषौ । त्विङ्भ्याम् ॥ ससजु रुरिति रुत्वम् । सजूः । सजुषौ ।
सजूर्भ्याम् ॥ आशीः । आशिषौ । आशीर्भ्याम् ॥ असौ । उत्त्वमत्वे ।
अमू । अमूः । अमुया । अमूभ्याम् । अमूभिः । अमुष्यै । अमूभ्यः ।
अमुष्याः । अमुयोः । अमूषाम् । अमुष्याम् । अमूषु ॥

अप् (अप्) சொல்லிற்கு त् (த) காரம் ஆதேசமாகும். भ (ப) கார ஆதி
பிரத்தியயம் தொடரும் பொழுது.

अप् भिस् பி. கு. त् காரமடைந்து अत् भिस् - जश्त्वम् அடைந்து स
காரம் रुत्वम् அடைந்து अद्भिः என்று ரூபம்.

इति हलन्तस्त्रीलिङ्गाः ।

அथ ஹலந்தநபுஸகலிங்ஙா: ।

ஸ்வமோலுக் । டத்வம் । ஸ்வனடூத் - ஸ்வனடூத் । ஈதூரநடூஹூரஹ்யாம் ।
 ஸ்வனடூவாஹி । புநஸ்தடூத் । ஸேஷம் புவத் ॥ வா: । வாரி । வாரி । வாஹ்யாம் ॥
 ஈத்வாரி ॥ கிம் । கே । கானி ॥ டதம் । டமே । டமானி । ஁ந்வாதேஸூ நபுமகே வா
 ஁நத்வக்ஷய: । ஁நத் । ஁நே । ஁நானி । ஁நேந ஁நயூ: ॥ ஁ஹ: । விஹா டூயூ: ।
 ஁ஹ்நி - ஁ஹ்நி । ஁ஹானி ॥

வார்த்திகம் (஁ந்வாதேஸூ நபுஸகே வா ஁நத்வக்ஷய:)

டதம் (டதம்) ஡ற்றும் **஁நத்** (஁நத்) க்கு ந஡ம்ஸகலிங்கத்தில் **஁ந்** (஁ந்)
 வாத்தேஸத்தில் **஁நத்** (஁நத்) ஁ந் தேஸம் ஁ந கூறவேண்டும்.

டதம் ஁ந் டந்நிலையில் **ஸ்வமூந்புஸகாத்** சூத்திரத்தினால் **஁ந்**
 லூப஡மாகி பி. சூ. **டதம் - ஁நத்** ஁ந் (஁நத்) ஁ந்ஹு ஁நம் பின் **ஙஸ்த்வம்**
 ஁ந்஡ந்து **஁நத்** । **஁நத்** ॥ ஁ந்ஹு டூரு ஁நம்.

363. ஁ஹ்ந் 8/2/68 ॥ (விதி சூத்ரம்)

஁ஹ்ந் + ஡தாந்தம் => ரு

@ ஡தஸ்ய , ரு: 8/2/66, ஁ந்நே 8/2/29 ।

पदस्य 61 , रुः 11 , अहन् 61 , अन्ते 11 , ।

* अहन्नित्यस्य रुः पदान्ते । अहोभ्याम् ॥ दण्डि । दण्डिनी । दण्डीनि ।
दण्डिना । दण्डिभ्याम् ॥ सुपथि । टेलोपः । सुपथी । सुपथानि ॥ ऊर्क् -
ऊर्गु । ऊर्जी । उन्जि । नरजानां संयोगः । तत् । ते । तानि ॥ यत् । ये ।
यानि ॥ एतत् । ए । एनि ॥ गवाक् - गवाग् । गोची । गवाञ्चि ।
पुनस्तद्वत् । गोचा । गवाग्भ्याम् । सकृत् । शकृती । सकृन्ति ॥ ददत् ॥

अहन् (अहन्) சொல்லிற்கு ரு (ரு) ஆதேசமாகும் பதான்ததில்.

अहन् भ्याम् பி. சூ. ரு அடைந்து अहर् भ्याम् - अशि च வினால் अह उ भ्याम्
குணமாகி अहोभ्याम् என்று ரூபம்.

வார்த்திகம்

சம்புத்தி தொடரும் பொழுது நடும்சகலிங்கத்தில் न् (ந) கார லோபம்.
ஆகலாம்.

हे दण्डिन् सु என்ற நிலையில் பி. சூ. न् காரம் லோபமாகி हे दण्डि என்ற
ரூபமாகாத நிலையில் हे दण्डिन् என்று ரூபம்.

364. वा नपुंसकस्य 7/1/79 ॥ (विधि सूत्रम्)

அப்யஸ்தம் / ஶத்ரு ப்ரத்யயம் + ஶர்வநாமஸ்தானம் => நும் (வா)

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, நும் 7/1/58, அப்யஸ்தாஶ்ஶு: 7/1/78।

அங்ஸ்ய ⁶¹, நும் ¹¹, அப்யஸ்தாட் ⁵¹, Mòtu: ⁶¹, வா ⁰, நபுஸகஸ்ய ⁶¹,
kòJò&ròòcòkLòòròn ⁷¹ ।

* DòY³òkjòòjòd gòhòn ³òë Mòjòò jòòrjòk³ò
ìòÌqòòmuòk³ò ròfcòd Jòò k³òòjòd

kòJò&ròòcòkLòòròn z ददन्ति - ददति ॥ तुदत् ॥

அப்யஸ்த (அப்யஸ்த) ஶஞ்யா அடைந்ததினை தொடர்ந்து உள்ள ஶத்ரு (ஷத்ரு) பிரத்தியயான்த நபுஸகலிங்க அவயவத்திற்கு நும் (நும்) ஆகலாம் ஶர்வநாமஸ்தானம் தொடரும் பொழுது.

ददत् इ - उभे अभ्यस्तम् சூத்திரத்தினால் அப்யஸ்த ஶஞ்யா அடைந்து பி. சூ. நும் அடைந்து ददन् त् इ என்றும் அடையாமல் (நும் ஆகாமல்) ददति என்றும் ரூபம் பி. சூத்திரமானது नाभ्यस्ताच्छतु: க்கு அபவாதமாகும்.

365. आच्छीनद्योर्नुम् 7/1/80 ॥ (विधि सूत्रम्)

अवर्णान्त अङ्ग शत्रु प्रत्ययम् + शी /नदी संज्ञा => नुम् (वा)

@ அங்ஸ்ய 6/4/1, ⁷⁸ஶத்ரு: 7/1/78, வா 7/1/79।

अङ्गस्य ⁶¹ , शतुः ⁶¹ , वा ⁰ , आत् ⁵¹ , शीनद्योः ⁷² , नुम् ¹¹ ।

* DòJòCòò&rjòòò²òjòd gòhòn ³òë
MòjòfhJò³òJòkòd jòorjòk³òò²k³ò ròfcòd
Jòò Mòòmrròòòòè z तुदन्ती - तुदति । तुदन्ति ॥

शी (ஷீ) பிரத்தியயம் மற்றும் नदी (நதி) சஞ்யா தொடரும் अ (அ) வர்ணான்த அங்கத்தினை தொடர்ந்து உள்ள शतृ (ஷதூர்) பிரத்தியயான்ததிற்கு नुम् (நும்) ஆகலாம்.

तुदद् ई तुद् என்றும் अ வர்ணான்த அங்கத்தினை தொடர்ந்து शत् அவயவம் உள்ளது அதை தொடர்ந்து शी உள்ளதால் பி. சூ. விகல்பத்தோடு नुम् ஆகி तुद् न् त् ई - तुदन्ती என்றும் नुम् ஆகாமல் இருந்தால் तुदती என்றும் ரூபம்.

366. शष्यनोर्नित्यम् 7/1/81॥ (विधि सूत्रम्)

शप् /श्यन् + शत् + नदी / शी => नुम्

@ अङ्गस्य 6/4/1, शतुः 7/1/78, शीनद्योर्नुम् 7/1/80 ।

अङ्गस्य ⁶¹ , शतुः ⁶¹ , शीनद्योः ⁷² , नुम् ¹¹ , शष्यनोः ⁶² , नित्यम् ¹¹ ।

* MògMòròònhòjgòhk³ò ³òë
MòjòfhJò³òJòkòd jòorjòk³ò òerò\$òòb ròfcòd

Mòòm ròDòònë z பகந்நி । பகந்நி ॥ ஢ிவ்யத் । ஢ிவ்யந்நி ॥ ஢நு: ।
 ஢நுஷி । சாந்நிதீ ஢ிவ்ய: । நும்கிவசர்ஜநிதீயிதீ ஷ: । ஢நூஷி । ஢நுஷா । ஢நுஷ்யாமி ।
 ஂவ் கஷுஹ்விரா஢ய: ॥ பய: । பயசி । பயாசி । பயசா । பயோஷ்யாமி ॥ சுபுமி ।
 சுபுசி । சுபுமாசி ॥ ஢஢: । வி஢க்திகார்யாமி । உத்வமத்வீ । ஢மூ । ஢மூநி । ஶோஷ்
 புவத் ॥

ஷபு (ஷப) மற்றும் ஶ்யந் (ஷயந்) யினை தா஢ாந்நு ஂள்ள ஶத் (ஷத்) ஂவயவத்நிற்஑ு நுமி (நுமி) ஂகும். ந஢ி (ந஢ீ) சஞ்யா மற்றும் ஶி (ஷி) தா஢ாந்நுமி
 ப஑ா஑ுது.

பக தாத்துவிற்஑ு ஶபு மற்றும் ஶத் ஂண்டாகி பக அ ஢த் ஂன்ற
 நிலையில் ஢தோகுணீ ஂகி பகத் ஂன்று ஂகின்றது இதனை தா஢ாந்நு ஶி
 வரூம் ப஑ா஑ுது பகத் ஂ ஂன்ற நிலையில் பி. ஑. நுமி ஂ஢ைந்நு பகந்நி ஂன்ற
 ரூபம்.

இதி ஹலந்நநபுஸகலி஑்஑ா: ।

இதி ஷ஢ிலி஑்஑பகரணம் ।

अथाव्ययानि

367. स्वरादिनिपातमव्ययम् 1/1/37॥ (संज्ञा सूत्रम्)

स्वरादि / निपातम् => अव्यय संज्ञा

स्वरादिनिपातम् ¹¹ , अव्ययम् ¹¹ ।

* स्वरादयो निपाताश् चाव्ययसंज्ञाः स्युः।

Svroe சொர்க்கம் ANtroe நடுவில் àatroe காலை punroe மீண்டும் snutroe மறைதல் %½Es! உயரம் nlcEs! கீழே znEs! மெதுவாக \te இல்லாது yugpt! ஒரேநேரத்தில் Aarat! அடுத்துள்ளது p&wkœ வேறு ýs! நேற்று ñs! நாளை idva காலை raÇaE ராத்திரி saym! மாலை icrm! கொஞ்சநேரம் mnakœ சிறிது \$;t! சிறிது jae;m! பேச்சில்லாமல் tU:[Im! வாய்மூடு bih;! வெளியில் Avs! கீழே smya அடுத்து zm சாந்தியை கொடுப்பவன் ink;a வருந்து shsa ஏதேச்சையாக Svym! தானே (தன்னை) v&wa பிரயோஜனமற்றது n'm! இரவு n! இல்லை hetaE காரணம் #ïa தெளிவாக Aïa உண்மை , பிரத்தியச்சம் saim பாதி (நிந்திக்கப்பட்ட) vt! போல äü[vt! பிராமணனை போல JiÇyvt! கடித்திரியனை போல sna போல snt! நித்தியம் snat! நித்தியம் %pxa வேற்றுமை (பிரிவு) itrs! மரியாதை இல்லாமல் ANtra நடுவில் (இல்லாமல்) ANtre[இல்லாமல் Jyaekœ விரைவில் km! சந்தோஷம், நீர், நிந்தனை, ஆகாயம் zm! shsa ivna இல்லாமல் nana பல SviSt மங்களம்(நன்மை) Svxa பித்துருதானம் Alm! போதும் v;qœ தேவதானம் ïaE;qœ தேவதானம் ANyt! வேறு AiSt உண்டு %pa<zu தனிமை (மெதுவாக)]ma மன்னிப்பு ivhaysa ஆகாயம் dae;a இரவு m&a பொய் imWya பொய் muxa பிரயோஜனமில்லாத pura முன்பு imwae ஒன்றுமற்றொன்றுக்கு imws! தனிமை àays! பல (பொதுவாக) mu÷s! மீண்டும் àva÷km! பிரவாகம் àvaihka பிரவாகம் AayRhlm! பலாத்காரம் AÉÍ[m! மீண்டும் மீண்டும் sakm! கூட saxRm! கூட nms! வணக்கம் ihékœ நிராகரணம் ixkœ வெறுப்பி Aw அதன் பின்னர் Am! குறைந்த Aam! ஏற்றல் àtam! வறுத்தம் àzan! வறுத்தம் àtan! விஸ்தாரம் ma நிராகரிப்பு ma'œ நிராகரிப்பு, Aak«itg[ae=yam! கடைசி கணம்,

c அதுவும் va விகல்பம் h பிரசித்தமான (பாதபூர்த்தி) Ah பூஜா (தெளிவு) @v மட்டும் @vm! அப்படியே nUnm! நித்தியமாக zñt! எப்பொழுதும் yugpt! ஒரேநேரத்தில் ÉUys! மீண்டும் k^apt! கேள்வி (போற்றுதல்) k...ivt! அதிகம்net! கேள்வி cet! அப்படியானால் c[ki வேண்டாம் ½t! அப்படியானால் yÇ எங்கு nh விருப்பமல்லாது hNt இறப்பு maik> வேண்டாம் maikm! வேண்டாம் nik> வேண்டாம் nikm! வேண்டாம் ma'œ வேண்டாம் n! இல்லை yavt! எத்தனை tavt அத்தனை ! TvE விதர்க்கம் ÖE விதர்க்கம் NvE விதர்க்கம் rE தானம் ïaE;qœ vaE;qœ Svaha Svxa v;qœ யாக சம்பந்த வார்த்தைகள் . அக்னியின் மனைவியின் பெயர்கள் tum! வெறுப்பு (சி, சீ) twaih அப்படியானால் olu நிச்சயமாக ikl இருக்கலாம் (ஆகலாம்) Axae துவக்கம் Aw துவக்கம் suóu நன்றாக Sm இறந்தகாலம் Aadh துன்பம்.

வார்திகம் - %psgRivÉi'Svràitèpkaí,

%psgR (உபசர்க) த்தையே உள்ளது போலவும் விபகத்தி போல உள்ளதும், ஸ்வரத்தையே போல உள்ளதும், c (ச) முதலிய கணத்தில் இருக்கின்றது (அதனால் அது நிப்பாதமாகின்றது)

AvdÅm! கொடுக்கப்பட்டது Ah<yu> அகங்காரமுடையவன் AiSt]Ira பாலுடைய A விளி (இல்லை) Aa வாக்கியஸ்மரணம் # விளி (ஆச்சரியம்) \$ விளி % விளி ^ விளி @ விளி @e விளி Aae விளி AaE விளி yut! கீழ்மையான pzu நல்லமுறையில் zu³m! விரைவில் ywkwac வேண்டாவெறுப்பு paqœ விளி Pyaqœ விளி A¼ விளி hE விளி he விளி Éae> விளி Aye விளி * துன்பம் (இம்சை) iv;u பல @kpde விரைவில் Aat> அதனாலேயே caidrPyak«itg[>, tislady àakœ pazap> zSàÉ&ty> àakœ smasaNte_y> Am! Aam! k«TvaewaR> tisvtl nana|aE @tdNtmPyVyym!,

தலில் முதலிய அந்தத்தினையுடையதும் அவ்யயம்.

368. कृन्मेजन्तः 1/1/39॥ (संज्ञा सूत्रम्)

मान्तम् / एजन्तम् कृत्प्रत्ययम् => अव्ययम्

@ अव्ययम् 1/1/37।

कृत् ¹¹ , मेजन्तः ¹¹ , अव्ययम् ¹¹ ।

* कृद्यो मान्त एजन्तश्च तदन्तमव्ययं स्यात् । स्मारं स्मारम् । जीवसे ।
पिबध्यै ॥

कृत् (க்ருத்) அன்த பிரத்தியயமான ம (ம) காரான்தம் மற்றும் एज् (எஜ்) அன்த பிரத்தியயங்கள் அவ்யயம் என்ற சஞ்யா அடைகின்றது.

369. तद्धितश्चाऽसर्वविभक्तिः 1/1/38॥ (संज्ञा सूत्रम्)

असर्व विभक्ति तद्धितान्तम् => अव्ययम्

@ अव्ययम् 1/1/37।

तद्धितः ¹¹ , च ⁰ , असर्व-विभक्तिः ¹¹ ।

* यस्मात् सर्वा विभक्तिर् नोपपद्यते स तद्धितान्तोऽव्ययं स्यात्। परिगणनं कर्तव्यम्। तसिलादयः प्राक् पाशपः। शस्प्रभृतयः प्राक् समासान्तेभ्यः।

எந்த தத்திதாந்தத்திலிருந்து அனைத்து விபக்திகளும் உத்கத்தி ஆகமுடியாதோ அவைகள் अव्ययम् எனப்படும்.

370. क्त्वातोऽसुन्कसुनः 1/1/40॥ (संज्ञा सूत्रम्)

क्त्वा / तोसुन् / कसुन् प्रत्ययान्तम् => अव्यय संज्ञा

@ अव्ययम् 1/1/371

क्त्वातोसुन्कसुनः ¹³ , अव्ययांन ¹³ ।

* एतदन्तमव्ययं । कृत्वा । उदेतोः । विसृपः ॥

क्त्वा तोसुन् कसुन् (தக்த்வா , தோஸுன். கஸுன்) ஆகிய
பிரத்யயான்தமானவை அவ்யய சஞ்யா அடைகின்றது.

371. अव्ययीभावश्च 1/1/41॥ (संज्ञा सूत्रम्)

अव्ययी भावश्च => अव्यय संज्ञा

@ अव्ययम् 1/1/371

अव्ययीभावः ¹¹ , च ⁰ , अव्ययम् ¹¹ ।

* अधिहरि ॥

(அவ்யயி) பாவ சமாசமும் அவ்யய சஞ்யா அடைகின்றது.

372. अव्ययादाप्सुपः 2/4/82॥ (विधि सूत्रम्)

अव्ययाङ्गम् + आप् / सुप् => लुक् (लोपः)

@ लुक् 2/4/58 ।

अव्ययात् ⁵¹ , आप्सुपः ⁶¹ , लुक् ¹¹ ।

* अव्याद् विहितस्य आपः सुपश् च लुक् स्यात्।

सदृशं त्रिषु लिङ्गेषु सर्वासु च विभक्तिषु ।

वचनेषु च सर्वेषु यन्न व्यति तदव्ययम् ॥

वष्टि भागुरिरल्लोपमवाप्योरुपसर्गयोः ।

आपं चैव हलन्तानां यथा वाचा निशा दिशा ॥

वगाहः अवगहाहः पिधानम् अपिधानम् ॥

அவ்யயத்திற்கு விதிக்கப்பட்ட **आप्** (ஆப்) அன்தமோ மற்றும் **सुप्** (ஸுப்) பிர பிரத்தியயமோ **लुक्** (லுக்) ஆகின்றது.

तत्र शालायम् என்று **तत्र** என்பதில் **तद्धित** பிரத்தியயமான **त्रल्** வந்ததால் **शाला** என்ற **स्त्रीलिङ्गम्** க்கு இது விசேஷனமாவதால் **टाप्** பிரத்தியயம் உண்டாகம் பொழுது அதனை பிருகிருத்த சூத்திரம் நிராகரிக்கிறது. இதனால் **तत्र** என்ற ரூபமே ஆகின்றது.

மூன்று லிங்கத்திலும், எல்லா விபகத்தியிலும் , எல்லா வசனத்திலும் எது மாற்றத்தை அடையாது இருக்கின்றதோ அது அவ்யயம் எனப்படுகின்றது.

Éaguir ஆச்சாரியரின் மதத்திலோ **Av** மற்றும் **Aip %psgR** த்தின் முதல் **A** காரம் லோபமும் **hl!** அன்த சப்ததினை தொடர்ந்து **Aap!** பிரத்தியயமும் ஆகும் என்று ஏற்கின்றனர்.

अव् ग्राहः என்பதிலும் **अपि धानम्** என்பதிலும் **अ** காரம் லோபமாகி **वहः** மற்றும் **पिधानम्** என்றும் லோபமாகாத நிலையில் **अवगाहः** மற்றும் **अपिधानम्** என்றும் ரூபமாகின்றது.

இத்யவ்யயானி ।